

การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอน
ปลายโรงเรียนเอกชนสังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

THE CAUSAL MODEL OF SMARTPHONE ADDICTION AMONG SENIOR
HIGH SCHOOL, SCHOOL OF BANGKOK ARCHDIOCESE

วันวิสา สุนทรชัชเวช

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2563

การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุพฤติกรรมการเสพติดสมาร์โฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอน
ปลายโรงเรียนเอกชนสังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัด ประเมิน และวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE CAUSAL MODEL OF SMARTPHONE ADDICTION AMONG SENIOR
HIGH SCHOOL, SCHOOL OF BANGKOK ARCHDIOCESE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(Educational Measurement, Evaluation, and Research)
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2020

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนเอกชนสังกัดองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ

ของ

วันวิสา สุพรรณวิชเวช

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัด ประเมิน และวิจัยการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอุมา เจริญสุข) (รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวิชิต เขียวชนะ)

..... ที่ปรึกษาร่วม กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา) (รองศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ สุ่มทันพรกุล)

ชื่อเรื่อง	การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเอกชนสังกัดองค์กรสังฆ มณฑลกรุงเทพฯ
ผู้วิจัย	วันวิสา สุทธราชเวช
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2563
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรุณา เจริญสุข
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิไลลักษณ์ ลังกา

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบโมเดลเชิงสาเหตุพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 250 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามจำนวน 5 ฉบับ ซึ่งมีค่าความตรงเชิงเนื้อหามีค่าระหว่าง 0.60 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.840 - 0.902 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้างแบบมีมิคโมเดล (MIMIC models) ผลการวิจัยพบว่า แบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 41.01, df = 33, p-value = 0.16; ค่า χ^2/df = 1.242; ค่า RMSEA = 0.031; ค่า SRMR = 0.060; ค่า NNFI = 0.99 และ ค่า CFI = 0.99 โดยโมเดลเชิงสาเหตุพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ประกอบไปด้วย 4 ปัจจัย ซึ่งปัจจัยภายในส่วนบุคคล มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนสูงที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.31 และเมื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างเพศ พบว่า โมเดลเชิงสาเหตุพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิง มีความไม่แปรเปลี่ยนในรูปแบบโมเดล และค่าพารามิเตอร์ที่ไม่แปรเปลี่ยนอย่างสมบูรณ์

คำสำคัญ : พฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน, โมเดล, ปัจจัยเชิงสาเหตุ

Title	THE CAUSAL MODEL OF SMARTPHONE ADDICTION AMONG SENIOR HIGH SCHOOL, SCHOOL OF BANGKOK ARCHDIOCESE
Author	WANWISA SONTRONCHATCHAVET
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2020
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Ornuma Charoensuk
Co Advisor	Assistant Professor Dr. Wilailak Langka

The purpose of this research is testing the behavior of high school students in private school under the Archdiocese of Bangkok which addict to smart phone. The researcher uses the empirical data and causal factors that affect to the target group to measure them. The sample group is high school students in private school under the Archdiocese of Bangkok in semester 2/2020, 250 people with randomly selected. The equipment that I use in this research is 5 questionnaires which Content validity is 0.6-1.0 and Reliability is 0.84-0.902. Statistics method is MIMIC models. The results showed that the model is consistent with the empirical data by Chi-Square (χ^2) = 41.01, df = 33, p-value = 0.16; χ^2/df = 1.242; RMSEA = 0.031; SRMR = 0.060; NNFI = 0.99 and CFI = 0.99. The 4 main factors that make high school students addict to the smart phone which internal factors The influence on smartphone addiction behavior was the highest at 0.31. When testing the gender invariance, it was found that the causal model of smartphone addiction behavior among male and female students. The results showed that the parameter values are completely invariant.

Keyword : Smartphone Addiction, Causal model, Factors

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องมาจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอุมา เจริญสุข อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ให้คำปรึกษา ติดตามการทำงาน ตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องจนงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ชัยวิจิต เชียรชนะ และรองศาสตราจารย์ ดร. อิทธิพัทธ์ สุธันทนพรกุล ประธานและกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. อิทธิพัทธ์ สุธันทนพรกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช ศิริกิจ ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์นพ.คมสันต์ เกียรติรุ่งฤทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาวดี เจริญวานิช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภวิกา ภักษา ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์ ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช เกตุฉ่ำ ที่ให้คำปรึกษาดลอดการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารของโรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูล รวมทั้งขอขอบพระคุณคุณครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและสละเวลาตอบแบบสอบถามผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาวิจัยการศึกษา สาขาการวัดประเมิน และวิจัยทางการศึกษาทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ด้านวิชาการ และให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ศึกษา ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นปริญญโทที่คอยให้กำลังใจ รับฟังปัญหาและให้ความช่วยเหลือกันตลอด ทำให้ผู้วิจัยสามารถผ่านพ้นปัญหาและอุปสรรคต่างๆ รวมทั้งมิตรภาพที่ดีจากรุ่นพี่และรุ่นน้องในภาควิชาการวัด ประเมิน และวิจัยทางการศึกษา

ผู้วิจัยขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ที่รับฟัง ห่วงใย ถามไถ่ ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และสร้างสีสันตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาระดับปริญญาโท ผู้วิจัยขอกราบขอบคุณบิดา มารดา พี่สาว และบุคคลในครอบครัวของผู้วิจัยที่ให้การสนับสนุนในทุกด้าน ห่วงใย และเป็นกำลังใจที่ดีตลอดระยะเวลาการศึกษา

วันวิสา สุนทรชัชเวช

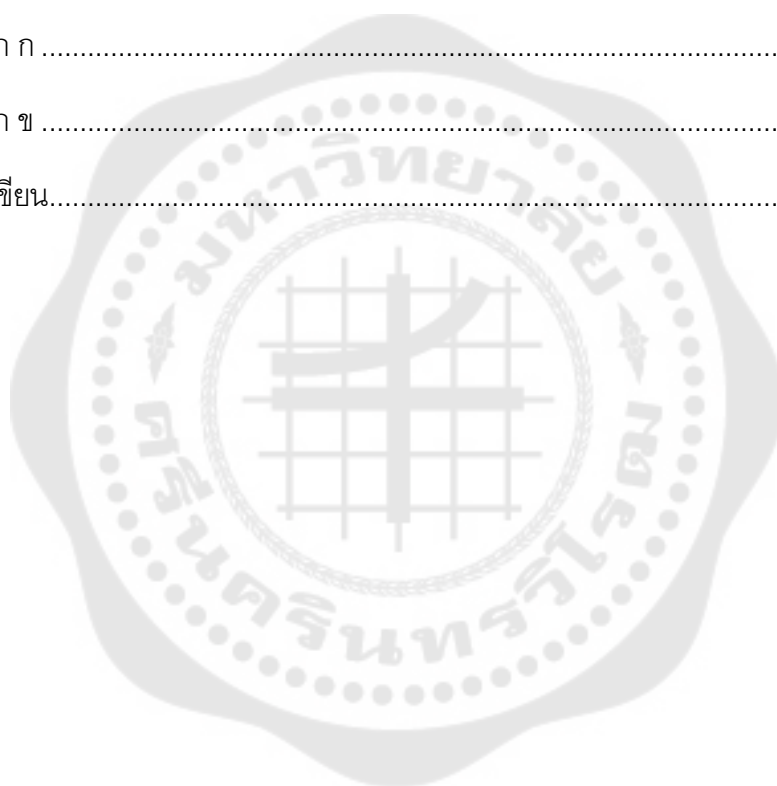
สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ภูมิหลัง	1
2. คำถามการวิจัย.....	4
3. ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
4. สมมติฐานการวิจัย.....	5
5. ความสำคัญของการวิจัย	5
6. ขอบเขตการวิจัย	5
7. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	6
8. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
9. กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับสมาร์ทโฟน (Smartphone)	12
1.1 ความหมายของสมาร์ทโฟน (Smartphone).....	12
1.2 การเสพติดสมาร์ทโฟน (Smartphone Addiction)	12
1.3 สาเหตุของการเสพติดสมาร์ทโฟน.....	13

1.4 เครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมการติดสมาร์ทโฟน.....	17
1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการติดสมาร์ทโฟน.....	19
ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน.....	26
ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory).....	26
ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน.....	31
3.1 ปัจจัยสภาพแวดล้อม.....	31
3.1.1 ปัจจัยด้านครอบครัว.....	31
3.1.2 ปัจจัยด้านเพื่อน.....	35
3.1.3 ปัจจัยด้านพฤติกรรมตามลักษณะการใช้สมาร์ทโฟน	37
3.2 ปัจจัยส่วนบุคคล	39
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
1. การกำหนดประชากร และการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	41
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
3. ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	52
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	64
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ปัจจัยสาเหตุของพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน	69
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง.....	74
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปร.....	79
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย	83

บทที่ 5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	95
สรุปผลการวิจัย.....	96
อภิปรายผลการวิจัย	98
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	105
บรรณานุกรม	106
ภาคผนวก.....	47
ภาคผนวก ก	48
ภาคผนวก ข	50
ประวัติผู้เขียน.....	61

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน.....	24
ตาราง 2 จำนวนประชากร จำแนกตามเขต โรงเรียน และระดับชั้น	42
ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน จำแนกตามโรงเรียนและระดับชั้นเรียน (n = 250)	45
ตาราง 4 จำนวนข้อคำถามในแต่ละปัจจัย	52
ตาราง 5 คุณภาพของเครื่องมือ ค่าอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่น ของกลุ่มทดลองใช้กับกลุ่มจริง	59
ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อเปรียบเทียบจำนวนองค์ประกอบของข้อ คำถาม ในแบบวัดพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน.....	61
ตาราง 7 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตที่ศึกษา.....	62
ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนที่มีต่อตัวแปรผล และค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์เชิงพหุคูณกำลังสองของตัวแปร (Squared Multiple Correlation: R^2) ของแบบจำลอง ปรับแก้.....	63
ตาราง 9 สรุปเกณฑ์ที่ใช้ในการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของแบบจำลอง (Kline. 2005: 137-145; Hair et al. 2006: 666-669; Schumacker; & Lomax. 2010: 76)	66
ตาราง 10 สัญลักษณ์แทนค่าสถิติ	68
ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กร สังคมมณฑลกรุงเทพฯที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	74
ตาราง 12 ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบการแจกแจงแบบโค้งปกติ (Normal distribution) ของตัวแปร ที่ใช้ในการศึกษา	80
ตาราง 13 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตที่ศึกษา (n= 250).....	82
ตาราง 14 ดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในเบื้องต้น	84

ตาราง 15 ค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองในกลุ่มรวมหลังปรับแก้.....	86
ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ ของตัวแปรสาเหตุที่มีผลต่อตัวแปรผล และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เชิงพหุคูณกำลังสองของตัวแปร (Squared Multiple Correlation: R^2) ของแบบจำลองปรับแก้... 87	
ตาราง 17 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตที่ศึกษา.....	89
ตาราง 18 สมมติฐานเปรียบเทียบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยเหตุและ ผลของพฤติกรรมกรรมการเสพติดสารพิษของนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิง	92

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 แบบจำลองสมมติฐานการวิจัยพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน	10
ภาพประกอบ 2 ความสัมพันธ์ระหว่าง (P) บุคคล (B) พฤติกรรม และ (E) สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพล ซึ่งกันและกัน.....	26
ภาพประกอบ 3 แผนภาพแสดงลำดับขั้นตอนการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	46
ภาพประกอบ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน.....	61
ภาพประกอบ 5 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานแบบจำลองโครงสร้าง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอน ปลาย โรงเรียนสังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ในกลุ่มรวมหลังปรับแก้.....	86
ภาพประกอบ 6 ผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดพฤติกรรมการเสพติด สมาร์ทโฟน ระหว่างนักเรียนเพศชาย	93
ภาพประกอบ 7 ผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดพฤติกรรมการเสพติด สมาร์ทโฟน ระหว่างนักเรียนเพศหญิง	94

บทที่ 1

บทนำ

1. ภูมิหลัง

โลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โทรศัพท์มือถือเข้ามาในรูปแบบของสมาร์ทโฟน และมีบทบาทกับชีวิตคนในปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น หรืออาจจะเรียกได้ว่าสมาร์ทโฟนเสมือนเป็นปัจจัยที่ห้าของมนุษย์ ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร มีผลที่ทำให้พฤติกรรมในการใช้ชีวิตของมนุษย์ในสังคม เปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด มนุษย์ให้ความสำคัญกับการสื่อสาร ผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากกว่าการสื่อสารกับบุคคลที่อยู่ตรงหน้า และจากการรายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า แนวโน้มคนไทยใช้สมาร์ทโฟนมากขึ้น ในกลุ่มประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป หรือประมาณ 62.80 ล้านคน หรือใช้สมาร์ทโฟนมากถึง 31.70 ล้านคน (ร้อยละ 50.50) โดยมีอัตราการใช้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี 2555 ที่มีเพียง 5 ล้านคน หรือ (ร้อยละ 8.0) ส่วนกิจกรรมที่ทำส่วนใหญ่ผ่าน สมาร์ทโฟน คือ โซเชียลเน็ตเวิร์ค (ร้อยละ 91.5) ดาวน์โหลด แอปพลิเคชัน ดูหนัง ฟังเพลง (ร้อยละ 88.0) ใช้แอปโหลดข้อมูล (ร้อยละ 55.9) และติดตามข่าวสารต่าง ๆ (ร้อยละ 46.5) ซึ่งจากผลการสำรวจ จะเห็นว่าดิจิทัลได้เริ่มเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของทุกคนแล้ว (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560)

ในปัจจุบันสมาร์ทโฟนมีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก มนุษย์ใช้เวลาเกือบทั้งหมดในแต่ละวันไปกับการก้มหน้าจ้องจอสมาร์ทโฟน เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสาร ดูหนัง ฟังเพลง ติดตามข่าวสาร เลือกซื้อสินค้า การทำธุรกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงการทำกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านสมาร์ทโฟน นับเป็นการสร้างความสะดวกสบาย ความสุข ความบันเทิงให้กับชีวิตมนุษย์ แต่การใช้สมาร์ทโฟนมากเกินไปนั้น จะทำให้มนุษย์ถูกซึมซับโดยไม่รู้ตัวจนกลายเป็นสิ่งเสพติด หรือเรียกว่าการเสพติดสมาร์ทโฟน (Smartphone addiction) ซึ่งเป็นอาการที่ผู้ใช้สมาร์ทโฟนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟนของตนเองได้ และใช้สมาร์ทโฟนในระยะเวลาที่ยาวนาน ไม่สามารถจำกัดเวลาในการใช้สมาร์ทโฟนได้ และเมื่อผู้ใช้สมาร์ทโฟนมีพฤติกรรมเสพติดสมาร์ทโฟนแล้วนั้น ผู้ใช้สมาร์ทโฟนยังใช้สมาร์ทโฟนมากขึ้นเรื่อย ๆ หรือมากกว่าเดิม จะส่งผลให้ผู้ใช้สมาร์ทโฟนป่วยเป็น “โรคโนโมโฟเบีย (nomophobia)” มาจากคำว่า “no mobile phone phobia” หรือ “โรคขาดโทรศัพท์มือถือไม่ได้” เมื่อไม่ได้ใช้สมาร์ทโฟนจะมีอาการหวาดกลัว วิตกกังวล ตื่นตระหนก เมื่อไม่ได้ใช้โทรศัพท์มือถือเป็นเวลานาน ไม่มีโทรศัพท์มือถืออยู่ใกล้ ๆ โทรศัพท์แบบเดือรีหมด หรืออยู่ในสภาพใช้การไม่ได้ จากการศึกษา พบว่า ผู้ที่อยู่ในสภาวะดังกล่าว จะเกิดความเครียด หรือถึงขั้นเวียนศีรษะ คลื่นไส้ และโรคติดมือถือกำลังได้รับการพิจารณาบรรจุ

ไว้ในโรคจิตเวชชนิดหนึ่งในกลุ่มวิตกกังวล (ศูนย์วิจัยสุขภาพกรุงเทพ, 2558) และจากผลสำรวจของกรมสุขภาพจิต พบว่า โรคโนโมโฟเบียเกิดในกลุ่มเยาวชน อายุ 18-24 ปี มากถึงร้อยละ 70 รองลงมา คือ กลุ่มคนวัยทำงาน ช่วงอายุ 25-34 ปี และกลุ่มวัยใกล้เกษียณ 55 ปีขึ้นไป (กรมสุขภาพจิต, 2561) สอดคล้องกับบริษัทซินโนเวล ประเทศไทย จำกัด กล่าวว่า กลุ่มวัยรุ่นคือ บุคคลที่มีอายุระหว่าง 13 – 21 ปี เป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มในการใช้สมาร์ทโฟนมากขึ้น เนื่องจากวัยรุ่นไทยมีและใช้โทรศัพท์มือถือเป็นอันดับ 1 ของเอเชีย และทำสถิติพูดคุยผ่านโทรศัพท์มือถือนานถึง 1.7 ชั่วโมงต่อวัน (บริษัทซินโนเวล ประเทศไทย จำกัด, 2553)

นอกจากนี้ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) ในช่วงเวลา 5 ปี ระหว่างปี 2555-2559 พบว่ามีผู้ใช้สมาร์ทโฟนในกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและสัดส่วนของผู้ใช้ถือว่ามากที่สุดเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่น ๆ ในประเทศไทย และกลุ่มอายุ 15-24 ปีมีสัดส่วนการใช้สมาร์ทโฟนสูงสุดและมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน และในการเปรียบเทียบผู้ชายกับผู้หญิงในด้านสังคม วิทย (Withney L, 2012) กล่าวว่า การใช้สมาร์ทโฟนในช่วงแต่ละวัยแตกต่างกัน โดยวัย 13-17 ปี และวัย 18-24 ปี มีพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟนมากที่สุด หากแยกเป็นเพศ จะพบว่า ผู้ชายมีการใช้สมาร์ทโฟนมากกว่าผู้หญิง อยู่ที่ 56% ต่อ 44% ขณะที่งานวิจัยของม็อก และคณะ (Jung-Yeon Mok, Sam-Wook Choi, Dai-Jin Kim, & Jung-Seok Choi, 2014, p. p. 817). ได้ทำการศึกษาการวิเคราะห์โมเดลการติดอินเทอร์เน็ตและสมาร์ทโฟนของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเกาหลี จำนวน 448 คน พบว่า ผู้ชายจะติดอินเทอร์เน็ตมากกว่าผู้หญิง แต่ผู้หญิงแต่ติดสมาร์ทโฟนมากกว่าผู้ชาย สอดคล้องกับปาร์ค และลี (Park & Lee, 2014, p. p. 100) ทำการศึกษา พบว่า ผู้หญิงจะมีแนวโน้มการตอบสนองต่อการติดสมาร์ทโฟนสูงกว่าผู้ชาย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของแบนดูรา ที่แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมของบุคคล (B : Behavior) สภาพแวดล้อม (E : Environment) และปัจจัยส่วนบุคคล (P: Person) มีผลต่อการเรียนรู้ ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 มีความสัมพันธ์กันแบบ 2 ทาง คือ ต่างก็มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์งานวิจัย ได้จัดกลุ่ม ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ของแบนดูรา (Bandura & McDonald, 1963 อ้างถึงในอัครา เิบสุขสิริ, 2557, น. 86 เป็นกรอบในการศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และการส่งอิทธิพลระหว่างตัวแปร เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 เป็นปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว และปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน ได้แก่ อิทธิพลของเพื่อน

ในการใช้สมาร์ทโฟน กลุ่มที่ 2 เป็นปัจจัยภายในส่วนบุคคล ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง และกลุ่มที่ 3 เป็นปัจจัยด้านพฤติกรรมตามลักษณะการใช้งานสมาร์ทโฟน

จากการประมวลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัว ในด้านสัมพันธภาพในครอบครัวเป็นตัวแปรที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน (Cheol Park & Ye Rang Park, 2014, p. p. 147; Ling Lian, Xuqun You, Jie Huang, & Ruijuan Yang, 2016, p. p. 92; Argyroula E. Kalaitzaki & John Birtchnell, 2014; Jessor, 2014; Hye-Jin Kim & et al, 2018, p. p. 13) โดยปัจจัยด้านเพื่อน พบว่า อิทธิพลจากเพื่อนมีผลต่ออัตราการใช้สมาร์ทโฟน (Walsh P.Shari, Katherine M. White, & Ross M. Young, 2007; ปทิตตา ทองเจือพงษ์, 2559, น. 40; วาสนา ศีलगาม, 2561, น. 193) ปัจจัยด้านพฤติกรรมตามลักษณะการใช้งานสมาร์ทโฟนพบว่า อัตราการใช้งานนั้นเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดความหลากหลายในการใช้งาน และความหลากหลายในการใช้งาน ยังเป็นตัวผลักดันให้มีการใช้งานสมาร์ทโฟนที่มากขึ้น (Theotokis. A & Doukidis. G, 2009; Takao. M, Takahashi. S, & and Kitamura. M, 2009; Morrill, Jones, & Vaterlaus, 2013; Lepp, Barkley, & Karpinski, 2014; วาสนา ศีलगาม, 2561, น. 196) และปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งเป็นบุคลิกลักษณะ พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นปัจจัยที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะมีพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนและในทางตรงกันข้าม พบว่าผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง จะมีพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนอย่างเหมาะสม (Wang & et al, 2017, p. p. 714; Sinead Pugh, 2017, p. p. 28. Kwang Soo Oh & GeumSook Oh, 2017, p. p. 14)

จากเหตุผล และปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น และจากการศึกษางานวิจัยในประเทศไทย ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน พบว่า ยังมีไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาปัจจัยพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพสมรสของบิดามารดา ความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยปัจจัยอื่นๆ ที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนที่ยังไม่ได้ถูกนำมาศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังคมมณฑล เนื่องจากผู้วิจัยศึกษาปัญหาพฤติกรรมการเสพติดสมาร์โฟนนั้น พบว่า มีผู้ใช้สมาร์ทโฟนในกรุงเทพฯ มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสัดส่วนผู้ใช้ถือว่ามีมากที่สุด เมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่น ๆ และช่วงอายุที่มีปัญหามากที่สุด คือ ช่วงวัยรุ่น อายุ 15-24 ปี มีสัดส่วนการใช้สมาร์ทโฟนสูงสุด และมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559) และในการเปรียบเทียบเพศชาย

กับเพศหญิง เพศหญิงจะใช้เวลาในการคุยโทรศัพท์มากกว่าเพศชาย ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยกับเพื่อน คนในครอบครัว ลูกค้า หรือพวกรายของตามสมาร์ทโฟน ทั้งนี้ความแตกต่างกันในการใช้อินเทอร์เน็ตและสมาร์ทโฟนระหว่างเพศชายกับเพศหญิง พบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มจะใช้สมาร์ทโฟน ในการสื่อสารพูดคุย ติดต่อกับ หรือรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมออนไลน์มากกว่าเพศชาย ในขณะที่ผู้ชายมักใช้สมาร์ทโฟน ในการเล่นเกมหรือการพนันมากกว่าผู้หญิง สอดคล้องกับงานวิจัยของม็อค และคณะ (Mok, 2014) ที่ทำการศึกษาโมเดลการติดอินเทอร์เน็ต และสมาร์ทโฟนของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเกาหลี พบว่า เพศชายจะติดอินเทอร์เน็ตมากกว่าผู้หญิง และเพศหญิงติดสมาร์ทโฟนมากกว่าผู้ชาย ผู้วิจัยจึงสนใจ ศึกษาความไม่แปรเปลี่ยน (Invariance) ของโมเดลการวัดพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ระหว่าง นักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิง เพื่อจะทดสอบว่าแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ การติดสมาร์ทโฟนระหว่างนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิงไม่แตกต่างกันหรือไม่แปรเปลี่ยนไปตาม เพศ ซึ่งจะช่วยให้การอธิบายพฤติกรรมการติดสมาร์ทโฟนได้ละเอียด และครอบคลุมยิ่งขึ้น และข้อค้นพบ จากงานวิจัยนี้จะช่วยให้เห็นแนวทางการแก้ปัญหาพฤติกรรมเสพติดสมาร์ทโฟน ซึ่งเป็นประโยชน์ ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง คุณครู รวมไปถึงตัวนักเรียน ในการลดพฤติกรรม การใช้สมาร์ทโฟน และสามารถใช้เป็นแนวทางการส่งเสริม พัฒนา หรือป้องกันการเกิดพฤติกรรมติด สมาร์ทโฟน

2. คำถามการวิจัย

1. มีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. โมเดลเชิงสาเหตุที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความสัมพันธ์กับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ อย่างไร
3. โมเดลการวัดพฤติกรรมเสพติดสมาร์ทโฟน มีความแปรเปลี่ยนระหว่างนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิงหรือไม่

3. ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุการเกิดพฤติกรรมเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
2. เพื่อตรวจสอบโมเดลเชิงสาเหตุพฤติกรรมเสพติดสมาร์ทโฟนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

3. เพื่อศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนโมเดลการวัดพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน ระหว่างนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิง

4. สมมติฐานการวิจัย

1. โมเดลเชิงสาเหตุพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. โมเดลการวัดพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนระหว่างนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิงไม่แตกต่างกัน

5. ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยทำให้ทราบระดับพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน และได้ข้อมูลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดมณฑล ตัวแปรใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนของนักเรียน และผลการวิจัย นำไปใช้เป็นแนวทาง ในการนำไปสู่ การออกแบบวิธีการ ส่งเสริม สนับสนุนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนในการใช้สมาร์โฟน ซึ่งจะนำไปสู่การลด ละ เลิก พฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน และใช้ในการทำความเข้าใจ แกไขพฤติกรรมของตนเอง และผู้ปกครอง หรือสถาบันการศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา และรับมือกับพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังให้รายละเอียดเชิงลึก คือ การเปรียบเทียบความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างเพศชาย และเพศหญิงของโมเดล เมื่อโมเดลมีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างเพศ ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบวิธีการ ส่งเสริม สนับสนุนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ใช้กำหนดนโยบายในสถานศึกษาได้เหมือนกันระหว่างนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิงได้

6. ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้มีความรู้ในประเด็นที่เกี่ยวกับพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน ซึ่งในที่นี้ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง จิตวิทยาพฤติกรรมมนุษย์ หรือมีผลงานในด้านจิตวิทยาพฤติกรรมมนุษย์ โดยพิจารณาจากผลงานวิชาการ ได้แก่ ประสพการณ์สอน การเขียนตำรา การเขียนบทความ และเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เกี่ยวกับการพฤติกรรมการเล่นต่าง ๆ หรือเกี่ยวกับจิตวิทยาพฤติกรรมมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อหาประเด็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเล่นสมาร์ทโฟนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญผู้วิจัยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีพฤติกรรมการเล่นสมาร์ทโฟน ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) จำนวน 9 คน (คณะเทศ)

การศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ จำนวน 5,126 คน ปีการศึกษา 2563 (ฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ, 2563)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง พฤติกรรมการเล่นสมาร์ทโฟน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 250 คน และมีพฤติกรรมการเล่นสมาร์ทโฟน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi stages random sampling)

7. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ปัจจัยภายในส่วนบุคคล ตัวแปรแฝงภายนอก ได้แก่ ปัจจัยภายในส่วนบุคคล ตัวแปรสังเกตได้ภายนอก ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง
2. ปัจจัยสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย
 - 2.1 ตัวแปรด้านครอบครัว ประกอบด้วย การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดา, ความสัมพันธ์ของเยาวชนกับบิดามารดา
 - 2.2 ตัวแปรด้านเพื่อน ได้แก่ อิทธิพลของเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟน
3. ปัจจัยด้านพฤติกรรมตามลักษณะการใช้สมาร์ทโฟน ประกอบด้วย อัตราการใช้งาน และความหลากหลายในการใช้งาน การใช้ที่นานขึ้นเรื่อย ๆ

4. ปัจจัยเชิงผล ตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่ พฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ตัวแปรสังเกตได้ภายใน ได้แก่ การให้ความสำคัญ การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ ความขัดแย้ง สูญเสียการควบคุม และการกลับคืนสู่สภาพเดิม

8. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สมาร์ทโฟน หมายถึง โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีคุณสมบัตินอกเหนือจากการโทรออก-รับสาย แต่สามารถใช้อินเทอร์เน็ต 3G 4G รวมไปถึง Wifi อีกทั้งมีแอปพลิเคชันที่น่าสนใจมากมาย ให้ผู้ใช้ดาวน์โหลดตามความต้องการ ทำให้การใช้งานสมาร์ทโฟนให้ตรงกับความต้องการ ของผู้ใช้ได้มากกว่ามือถือทั่วไป

2. พฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน (Smartphone Addiction) หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟนของตนเองได้ และใช้สมาร์ทโฟนในระยะเวลาที่ยาวนาน และไม่สามารถจำกัดเวลาในการใช้สมาร์ทโฟนได้ ผู้วิจัยได้บูรณาการลักษณะการติดเทคโนโลยีตามแนวคิดของกริฟฟิธส์ (Giffiths M.D., 2005) มาใช้ในการอธิบายถึงลักษณะการติดสมาร์ทโฟนในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ คือ

2.1 การให้ความสำคัญ (Salience) หมายถึง นักเรียนให้ความสำคัญกับสมาร์ทโฟนมากเกินไป มีความต้องการใช้สมาร์ทโฟนตลอดเวลา เมื่อไม่ได้ใช้สมาร์ทโฟนก็จะนึกถึงสมาร์ทโฟนอยู่ตลอดเวลา

2.2 การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ (Mood modification) หมายถึง เมื่อนักเรียนได้ใช้สมาร์ทโฟนจะทำให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดี อารมณ์ดี ผ่อนคลาย แต่เมื่อไม่ได้ใช้งานจะรู้สึกหงุดหงิด วิตกกังวล

2.3 การใช้ที่นานขึ้นเรื่อย ๆ (Tolerance) หมายถึง นักเรียนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟนของตนเองได้ และมีการใช้สมาร์ทโฟนบ่อยมากขึ้น และจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกว่าจะเกิดความพึงพอใจ

2.4 อาการของการเลิก (Withdrawal Symptoms) หมายถึง นักเรียนรู้สึกไม่พอใจ หงุดหงิด วิตกกังวล กระสับกระส่าย กระวนกระวาย เมื่อไม่ได้ใช้สมาร์ทโฟน หรือหยุดใช้สมาร์ทโฟน

2.5 ความขัดแย้ง (Conflict) หมายถึง นักเรียนรู้สึกคับข้องใจเมื่อถูกขัดขวางการใช้สมาร์ทโฟนจากคนรอบข้าง ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ คนในครอบครัว คุณครู หรือเพื่อน และเมื่อต้องการจะเลิกใช้สมาร์ทโฟน แต่ไม่สามารถทำได้

2.6 สูญเสียการควบคุม (Loss of Control) หมายถึง นักเรียนสูญเสียการควบคุมการใช้สมาร์ทโฟน ไม่สามารถควบคุมการใช้สมาร์ทโฟนของตนเองได้

2.7 การกลับคืนสู่สภาพเดิม (Relapse) หมายถึง นักเรียนมีแนวโน้มจะกลับไปใช้สมาร์ทโฟนเหมือนเดิมหรือมากขึ้นกว่าเดิม หลังจากที่ได้มีการพยายามควบคุมการใช้งาน หรือหยุดใช้สมาร์ทโฟน

3. ปัจจัยด้านครอบครัว

3.1 การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา หมายถึง การรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทั้งในด้านที่ดี และ/หรือ ด้านที่ไม่ดีระหว่างบิดาและมารดา การเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือ การสนับสนุนกันทางด้านอารมณ์ และด้านวัตถุสิ่งของ ความห่างเหิน และความขัดแย้งตลอดจนความไม่เข้าใจกันระหว่างบิดาและมารดา

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดามารดา หมายถึง การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตนกับบิดาและมารดาในด้านการติดต่อกัน ความเข้าใจกัน การช่วยเหลือ การสนับสนุน การดูแลเอาใจใส่ รวมถึงความขัดแย้ง และการที่บุคคลรู้สึกกว่าบิดามารดาไม่เข้าใจตัวเอง

4. ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน

4.1 การได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟน หมายถึง การได้รับการชักจูง และทำตาม หรือเลียนแบบเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟน ทั้งทางด้านเนื้อหา และการทำกิจกรรมบนสมาร์ทโฟน

5. ปัจจัยพฤติกรรมตามลักษณะการใช้สมาร์ทโฟน

5.1 อัตราการใช้งาน และความหลากหลายของการใช้งาน หมายถึง ปริมาณเวลาที่ใช้สมาร์ทโฟนระหว่างวันที่ใช้ในการส่ง และรับข้อความ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกัน หรือใช้ในการทำกิจกรรมอื่นๆ บนสมาร์ทโฟน และปริมาณการเลือกใช้อะพพลิชันบนสมาร์ทโฟน

6. ปัจจัยภายในส่วนบุคคล

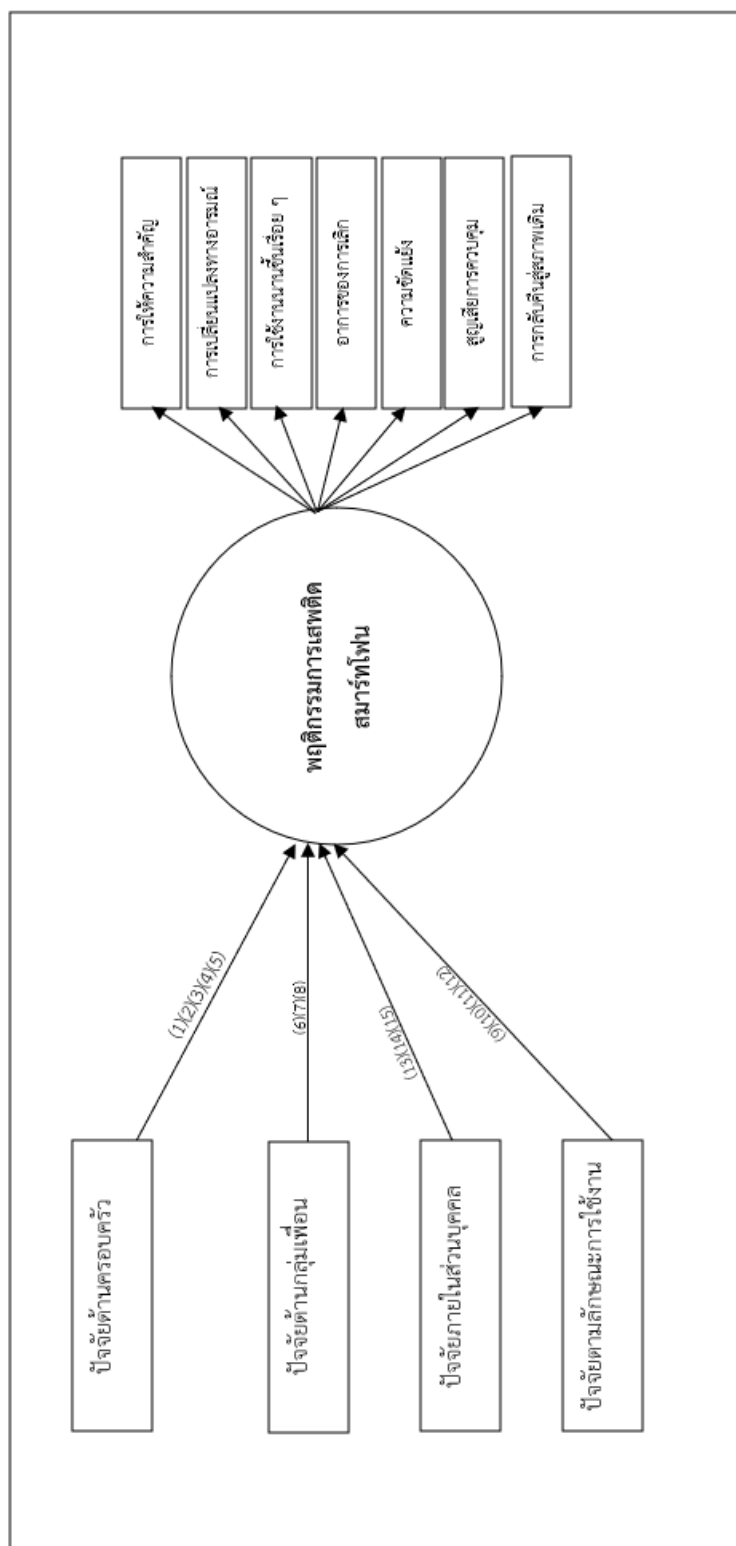
6.1 การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีความสุข มีคุณค่า และเชื่อมั่นในตนเองในทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ หรือเป็นการตัดสินใจคุณค่าของตนเองทั้งทางด้านบวก หรือลบ

9. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการเสพติดสมาร์ทโฟน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่กำลังศึกษาในโรงเรียนสังกัดเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) มาอธิบายถึงสาเหตุของการเสพติดสมาร์ทโฟน ซึ่งในแต่ละปัจจัยจะประกอบไปด้วยตัวแปรต่างๆ ดังนี้

1. ปัจจัยภายในส่วนบุคคล ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง
2. ปัจจัยสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ตัวแปรด้านครอบครัว ได้แก่ การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา, ความสัมพันธ์ของเยาวชนกับบิดาและมารดา ตัวแปรด้านเพื่อน ได้แก่ อิทธิพลของเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟน และ
3. ปัจจัยพฤติกรรมตามลักษณะการใช้สมาร์ทโฟน ได้แก่ อัตราการใช้งาน และความหลากหลายในการใช้งาน

หมายเหตุ (1)Cheol Park & Ye Rang Park (2014) (2)Ling Lian, et al. (2016) (3)Kalatzaki & Birchnell (2014) (4)Jessor (1987) (5)Hye-Jin Kim, et al (2018) (6)Walsh, et al (2007) (7) ปิณฑา ทองเจือพงษ์ (2559) (8)วาสนา ศีलगาม (2561) (9)Theotokis & Doukidis (2009) (10)Takao et al. (2009) (11)Morrill et al (2013) (12)Lepp et al. (2014) (13)Wang et al (2017) (14)Sinead Pugh et al (2017) (15)Kwang Soo Oh & Geum Sook Oh (2017)

ภาพประกอบ 1 แบบจำลองสมมติฐานการวิจัยพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย
ขอนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสมาร์ทโฟน

1. ความหมายของสมาร์ทโฟน (Smartphone)
2. การเสพติดสมาร์ทโฟน (Smartphone Addiction)
3. สาเหตุของการเสพติดสมาร์ทโฟน
4. เครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมการติดสมาร์ทโฟน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการเสพติด

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory)

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการติดสมาร์ทโฟน

1. ปัจจัยด้านครอบครัว
 - 1.1 สัมพันธภาพในครอบครัวกับพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ปัจจัยด้านเพื่อน
 - 2.1 อิทธิพลของเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟน
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. ปัจจัยด้านพฤติกรรมตามลักษณะการใช้งานสมาร์ทโฟน
 - 3.1 ทฤษฎีการแพร่กระจายของการใช้งาน (Use-Diffusion Theory)
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. ปัจจัยภายในส่วนบุคคล
 - 4.1 การเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับสมาร์ทโฟน (Smartphone)

1.1 ความหมายของสมาร์ทโฟน (Smartphone)

สมาร์ทโฟน หมายถึง โทรศัพท์มือถือที่ไม่ได้เพียงใช้โทรออก-รับสาย แต่ยังมีแอปพลิเคชันให้เลือกใช้งานมากมาย ตามความต้องการของผู้ใช้ อีกทั้งยังสามารถใช้งานอินเทอร์เน็ต และใช้งานบนสังคมออนไลน์ และแอปพลิเคชันต่าง ๆ โดยที่ผู้ใช้สามารถปรับการใช้งานสมาร์ทโฟนให้ตรงกับความต้องการได้มากกว่ามือถือ สมาร์ทโฟนเป็นโทรศัพท์ที่ใช้ระบบปฏิบัติการขั้นสูง (advance operating system) มีแอปพลิเคชันใหม่อัปเดตอยู่เสมอ ผู้ใช้สามารถเลือกดาวน์โหลดแอปพลิเคชันที่ต้องการ สมาร์ทโฟนเปรียบเสมือนเป็นคอมพิวเตอร์พกพา มีทุกอย่างที่คอมพิวเตอร์มี ซึ่งทำงานในลักษณะของโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยสามารถเชื่อมต่อความสามารถหลักของโทรศัพท์มือถือ เข้าร่วมกับแอปพลิเคชันของโทรศัพท์ (ระพีพัฒน์ ธนะพัฒน์ & คณะ, ม.ป.ป.; กิตติธัช ตันมา, ม.ป.ป.; ชไมพร โสดา & คณะ, ม.ป.ป.; วาสนา ศีलगาม, 2561, น. 195)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า สมาร์ทโฟน (Smartphone) หมายถึง โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีทำได้มากกว่าการโทรออก-รับสาย แต่สามารถใช้อินเทอร์เน็ต อีกทั้งยังมีแอปพลิเคชันที่น่าสนใจให้ดาวน์โหลดมากมาย ผู้ใช้ดาวน์โหลดตามความต้องการ ดังนั้นการใช้งานสมาร์ทโฟน จะใช้ได้ตรงกับความสนใจ และความต้องการของผู้ใช้ได้มากกว่ามือถือทั่วไป

1.2 การเสพติดสมาร์ทโฟน (Smartphone Addiction)

การติดสมาร์ทโฟน (smartphone addiction) หมายถึง ผู้ใช้งานไม่สามารถควบคุมเวลาในการใช้สมาร์ทโฟนของตนเองได้ ใช้งานอย่างสม่ำเสมอเป็นเวลานานกว่าที่ตั้งใจไว้ หรือใช้งานโทรศัพท์สมาร์ทโฟนมากเกินไปจนยากที่จะควบคุม เนื่องจากผู้ที่มีความหลากหลายในการใช้งานมากขึ้นตั้งแต่การโทรด้วยวิดีโอ ส่งข้อความ เล่นเกมการส่งข้อความ การบันทึกวิดีโอที่ออกแบบมาโดยเฉพาะ สำหรับสมาร์ทโฟน ทำให้ติดต่อกันได้ง่ายมากขึ้น รวดเร็ว ทั้งที่มีเวลา หรือระยะทางจำกัด และเมื่อผู้ใช้สมาร์ทโฟนเป็นเวลานานนั้นส่งผลต่อการดำรงชีวิต อาจทำให้รู้สึกปวดเมื่อยข้อมือ หลัง หรือคอ ในขณะที่ใช้สมาร์ทโฟน (วาสนา ศีलगาม, 2561, น. 195; ปัทมา ทองเจือพงษ์, 2559, น. 43; กฤติมา กมล, 2554, น. 22; วรพร เอกมนัส, 2558, น. 10; Jamal J. Al-Menayes, 2015, p. p. 24; Rouse, 2019; Hye-Jin Kim & et al, 2018, p. p. 1; Choliz, 2012)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การเสพติดสมาร์ทโฟน (Smartphone Addiction) หมายถึง ผู้ใช้สมาร์ทโฟนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟนของตนเองได้ และใช้สมาร์ทโฟนในระยะเวลาที่ยาวนาน และไม่สามารถจำกัดเวลาในการใช้สมาร์ทโฟนได้ เมื่อผู้ใช้สมาร์ทโฟนเป็นเวลานาน อาจทำให้รู้สึกปวดเมื่อยข้อมือ หลัง หรือคอ ในขณะที่ใช้สมาร์ทโฟน

1.3 สาเหตุของการเสพติดสมาร์ทโฟน

วาสนา ศิลางาม (วาสนา ศิลางาม, 2561, น. 196) กล่าวว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้ใช้เสพติดสมาร์ทโฟนมี 5 ปัจจัย ดังนี้

1) การแสดงออกถึงตัวตน (self-expression) ผู้ใช้สมาร์ทโฟนมีการสื่อสารด้วยการส่งข้อความซึ่งถ่ายทอดความคิด และความรู้สึกของผู้ใช้ผ่านโปรแกรมประยุกต์ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ซึ่งปัจจัยตัวนี้ส่งผลต่ออัตราการใช้งานที่มากขึ้น

2) อิทธิพลทางสังคม (social influence) โดยปกติกลุ่มบุคคลจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในหลากหลายรูปแบบ ทำให้มีการติดต่อสื่อสารผ่านทางสมาร์ทโฟนเพื่อสร้างความสัมพันธ์มากขึ้น และยังเป็นการขยายเครือข่ายสังคมได้กว้างขึ้น นอกจากนี้ อิทธิพลทางสังคมเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่ส่งผลให้มีอัตราการใช้สมาร์ทโฟนที่มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อรักษาความสัมพันธ์เอาไว้

3) อัตราการใช้งาน (usage rate) เป็นระยะเวลาที่ผู้ใช้ ๆ สมาร์ทโฟนใช้ในการส่งและรับข้อความที่มีการแลกเปลี่ยนเป็นประจำระหว่างวัน ซึ่งอัตราการใช้นี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความหลากหลายของการใช้งาน

4) ความหลากหลายในการใช้งาน (variety of use) ในแต่ละวันผู้ใช้สมาร์ทโฟนจะมีการเลือกใช้โปรแกรมประยุกต์ในสมาร์ทโฟนจำนวนมาก เช่น ส่งและรับอีเมล ประชุมทางวิดีโอ ฟังเพลง ความหลากหลายในการใช้งาน ส่งผลให้มีการใช้งานสมาร์ทโฟนที่มากขึ้น

5) ความพึงพอใจตนเอง (self-gratifications) เป็นทัศนคติที่ดีของผู้ใช้สมาร์ทโฟนต่อสิ่งที่ทำเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ทั้งทางด้านสังคม การติดต่อกับเพื่อน ผู้ร่วมงาน หรือผู้อื่น ซึ่งความพึงพอใจตนเองนี้ มีส่วนผลักดันให้มีการใช้งานสมาร์ทโฟนที่มากขึ้น

วรพร เอกมนัส (วรพร เอกมนัส, 2558) กล่าวว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้ใช้เสพติดสมาร์ทโฟนมี 8 ปัจจัย ดังนี้

1) คุณค่าในการใช้งาน (Functional Value) หมายถึง คุณภาพ ความน่าเชื่อถือ ในประสิทธิภาพการทำงาน และประโยชน์ในการใช้งานของสมาร์ทโฟน

2) คุณค่าในอารมณ์ความรู้สึก (Emotional Value) หมายถึง ความสนุกสนาน ความพอใจจากการใช้งาน รูปลักษณ์ที่ดูทันสมัยและสวยงามของสมาร์ทโฟน

3) ค่านิยมในสังคม (Social Value) หมายถึง การสร้างภาพลักษณ์ความเป็นตัวของตัวเอง และการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่น

4) การควบคุมตนเอง (Self-regulation) หมายถึง การจดจ่ออยู่กับกิจกรรมหนึ่งเป็นระยะเวลานาน และการควบคุมสติของตนเองในการแก้ปัญหา

5) การใช้เวลาเล่นอินเทอร์เน็ตส่วนตัว (Cyberloafing) หมายถึง ประโยชน์ในการใช้งานอินเทอร์เน็ตด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายและแตกต่างกันออกไปตามลักษณะส่วนบุคคล เช่น การซื้อสินค้าการเข้าเว็บไซต์ต่าง ๆ รวมถึงการเช็คอีเมล และการดาวน์โหลดไฟล์ต่าง ๆ

6) ต้นทุนในการเปลี่ยนสินค้า (Switching Cost) หมายถึง ผู้บริโภคอาจเกิดปัญหาหลาย ๆ อย่างในการเลือกเปลี่ยนสินค้า เช่น การเรียนรู้การใช้งานของสมาร์ทโฟนในรูปแบบใหม่ ๆ ราคาของสมาร์ทโฟนแพงกว่าที่เคยใช้อยู่ หรือผู้บริโภคมีความจงรักภักดีต่อสมาร์ทโฟน เป็นต้น

7) ภาพลักษณ์ต่อสินค้า (Corporate Image) หมายถึง ผู้บริโภคให้ความเชื่อถือต่อภาพลักษณ์ นวัตกรรมใหม่ๆ ที่มีต่อผู้ผลิตสมาร์ทโฟน และสามารถเพิ่มคุณค่าให้กับผู้บริโภค

8) การถูกบังคับให้กระทำ (Compulsivity) หมายถึง การกระทำต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ทำให้รู้สึกมีความสุข ไม่รู้สึกท้อแท้ หรือการกระทำอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดความพึงพอใจเนื่องจากใช้สมาร์ทโฟน

ปัทิตตา ทองเจือพงษ์ (ปัทิตตา ทองเจือพงษ์, 2559, น. 42-43) กล่าวว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้ใช้เสพติดสมาร์ทโฟน มี 5 ปัจจัย ดังนี้

1) การแสดงออกถึงตัวตน (Self-Expression) หมายถึง การสื่อสารด้วยการส่งข้อความ ซึ่งรวมถึงความรู้สึกของผู้ใช้สมาร์ทโฟนผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ จะส่งผลต่ออัตราการใช้งาน

2) อัตราการใช้งาน (Usage rate) หมายถึง ปริมาณเวลาที่ใช้สมาร์ทโฟนระหว่างวัน ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการส่งและรับข้อความที่มีการแลกเปลี่ยนเป็นประจำ อัตราการใช้งานจะเป็นการกำหนดความหลากหลายในการใช้งาน

3) อิทธิพลทางสังคม (Social Influence) หมายถึง กลุ่มเพื่อน ครอบครัว หรือกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันหลายรูปแบบ ซึ่งมีอิทธิพลให้เกิดการสื่อสารทางสมาร์ทโฟนเพื่อสร้างความสัมพันธ์มากขึ้น นอกจากนั้นการใช้สมาร์ทโฟนยังเป็นการขยายเครือข่ายสังคมได้

กว้างขึ้น โดยอิทธิพลทางสังคมเป็นตัวผลักดันให้มีอัตราการใช้สมาร์ทโฟนมากขึ้น เพื่อรักษาความสัมพันธ์

4) ความหลากหลายในการใช้งาน (Variety of Use) หมายถึง ปริมาณการเลือกใช้โปรแกรมประยุกต์ในสมาร์ทโฟน ความหลากหลายในการใช้งานจะเป็นตัวผลักดันให้มีการใช้งานมากกว่าเดิม

5) ความพึงพอใจตนเอง (Self - Gratifications) หมายถึง ทศนคติทางบวกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งที่ทำ เป็นการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้สมาร์ทโฟนในด้านสังคม การติดต่อพูดคุยกับเพื่อน เพื่อนร่วมงาน หรือบุคคลอื่น ความพึงพอใจตนเองมีส่วนผลักดันให้ใช้สมาร์ทโฟนมากขึ้น

การเสพติดสมาร์ทโฟนเป็นการเสพติดทางพฤติกรรม โดยลักษณะที่ใช้ในการพิจารณาจึงอธิบายได้ตามลักษณะของการเสพติดทางพฤติกรรมตามแนวคิดของ Brown (1993 อ้างถึงใน Walsh (Walsh P.Shari et al., 2007, p. p. 79).ที่อธิบายถึงการติดทางพฤติกรรมไว้ 6 ลักษณะ ดังนี้

1) การให้ความสำคัญ (Salience Cognitive and Behavioral) กิจกรรมนี้เป็นสิ่งสำคัญที่สุดครอบงำความคิดและพฤติกรรมของบุคคล

2) รู้สึกผ่อนคลาย เคลิบเคลิ้ม (Relief/Euphoria) อารมณ์ทางบวกเป็นผลมาจากการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

3) สูญเสียการควบคุม/การต้านทาน (Loss of Control/Tolerance) บุคคลสูญเสียการควบคุม พวกเขาจะกระทำกิจกรรมนี้เหมือนเป็นพฤติกรรมที่จำเป็นต้องทำให้มากขึ้นเพื่อความสนุกสนาน ตื่นเต้น

4) การเลิก (Withdrawal) ความรู้สึกหงุดหงิดไม่พอใจที่จะเกิดขึ้น เมื่อบุคคลไม่สามารถกระทำกิจกรรมนี้ได้

5) ความขัดแย้งกับคนอื่น (Conflict Interpersonal and Other Activities) การกระทำกิจกรรมนี้นำไปสู่ความขัดแย้งกับคนอื่นและด้านอื่น ๆ ของชีวิตบุคคล และ

6) การกลับสู่สภาพเดิม (Relapse and Reinstatement) กิจกรรมนี้จะกลับมาอยู่ในระดับเดิมหลังจากที่พยายามจะลด

Griffiths (Giffiths M.D., 2005, pp. 191-197) กล่าวถึง ลักษณะการติดเทคโนโลยี ลักษณะการติดเทคโนโลยี ประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ได้แก่

1) การให้ความสำคัญ (Salience) หมายถึง พฤติกรรมที่กลายเป็นสิ่งที่ทำเป็นประจำของแต่ละบุคคล และจะมีอิทธิพลเหนือความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม โดยจะแสดงออกทางความรู้สึก ความต้องการ และพฤติกรรม เช่น ไม่ได้ใช้สมาร์ทโฟน แต่จะนึกถึงสมาร์ทโฟนอยู่ตลอดเวลา

2) การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ (Mood Modification) หมายถึง อารมณ์อิทธิพลต่อพฤติกรรมที่จะเผชิญความเครียด และการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอารมณ์อย่างรวดเร็ว เช่น เมื่อได้ใช้สมาร์ทโฟนจะทำให้บุคคลมีความรู้สึกที่ดี ผ่อนคลาย อารมณ์ดี แต่เมื่อไม่ได้ใช้ก็อาจจะทำให้อารมณ์แปรปรวน หงุดหงิด วิตกกังวล

3) การใช้ที่นานขึ้นเรื่อย ๆ (Tolerance) เป็นกระบวนการเพิ่มพฤติกรรมที่ต้องการจนบรรลุตามความพอใจ มีการใช้เวลาในพฤติกรรมบ่อยขึ้น และจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อที่จะให้เกิดความพึงพอใจ

4) อาการของการเลิก (Withdrawal Symptoms) รู้สึกไม่พอใจ หงุดหงิด ขุ่นเคือง และผลทางกายที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลไม่สามารถทำพฤติกรรมนั้น ๆ ได้ เช่น จะรู้สึกหงุดหงิด วิตกกังวล กระสับกระส่าย กระวนกระวายเมื่อไม่ได้ใช้หรือหยุดใช้สมาร์ทโฟน

5) ความขัดแย้ง (Conflict) การขัดแย้งกันระหว่างบุคคลและคนรอบข้าง (ความขัดแย้งระหว่างบุคคล) ขัดแย้งกับกิจกรรมอื่น (ชีวิตในสังคม การทำงาน งานอดิเรก และความสนใจ) หรือขัดแย้งภายในตนเอง (รู้สึกเสียการควบคุมตนเอง) เนื่องจากใช้เวลามากเกินไปกับพฤติกรรมที่ติด เช่น รู้สึกคับข้องใจเมื่อถูกขัดขวางการใช้สมาร์ทโฟนจากคนรอบข้าง และเมื่อต้องการที่จะเลิกหรือหยุด แต่ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากสูญเสียการควบคุม

6) สูญเสียการควบคุม (Loss of Control) หมายถึง นักเรียนสูญเสียการควบคุมการใช้สมาร์ทโฟน ไม่สามารถควบคุมการใช้สมาร์ทโฟนของตนเองได้

7) การกลับคืนสู่สภาพเดิม (Relapse) หมายถึง มีแนวโน้มที่จะกลับมาทำพฤติกรรมซ้ำ ๆ แบบเดิม และกลับมาทำแบบเดิมมากยิ่งขึ้นหลังจากที่มีการควบคุม

จากที่กล่าวมาได้ว่า การเสพติดเป็นกระบวนการชีวจิตสังคม และไม่ใช่เพียงพฤติกรรมการเสพยาเสพติด แต่มีการเสพติดอยู่หลายประเภท เช่น การเสพติดการพนัน การเสพติดเกม และการเสพติดโทรศัพท์มือถือ ซึ่งการเสพติดเกิดขึ้นจากปัจจัยหลักหลายประการ ซึ่งอาจจะท่อนถึงสาเหตุของพฤติกรรมการเสพติด ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้ใช้เสพติดสมาร์ทโฟน มีปัจจัย

ดังนั้น การแสดงออกถึงตัวตน (self-expression) อิทธิพลทางสังคม (social influence) อัตราการใช้งาน (usage rate) ความหลากหลายในการใช้งาน (variety of use) ความพึงพอใจตนเอง (self-gratifications) คุณค่าในการใช้งาน (Functional Value) คุณค่าในอารมณ์ความรู้สึก (Emotional Value) ค่านิยมในสังคม (Social Value) การควบคุมตนเอง (Self-regulation) การใช้เวลาเล่นอินเทอร์เน็ตส่วนตัว (Cyberloafing) ต้นทุนในการเปลี่ยนสินค้า (Switching Cost) ภาพลักษณ์ต่อสินค้า (Corporate Image) การถูกบังคับให้กระทำ (Compulsivity) การเสพติดสมาร์ทโฟนเป็นการเสพติดทางพฤติกรรม โดยลักษณะที่ใช้ในการพิจารณาจึงอธิบายได้ตามลักษณะของการเสพติดทางพฤติกรรมที่อธิบายถึงการติดทางพฤติกรรมดังนี้ การให้ความสำคัญ (Salience Cognitive and Behavioral) การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ (Mood Modification) การใช้งานที่นานขึ้นเรื่อย ๆ (Tolerance) การเลิก (Withdrawal) ความขัดแย้งกับคนอื่น (Conflict Interpersonal and Other Activities) สูญเสียการควบคุม (Loss of Control) การกลับสู่สภาพเดิม (Relapse)

1.4 เครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมการติดสมาร์ทโฟน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรมการติดสมาร์ทโฟน ส่วนใหญ่เป็นของต่างประเทศ โดยสร้าง และพัฒนาให้เข้ากับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา และมีการใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แบบประเมิน SAPS (Korea Smartphone Addiction Proneness Scale) (Kim D, Lee Y, Lee J, & Nam JK, 2014) KS-Scale (Korea self-reporting internet addiction scale) (Lee K & et al, 2013) และ SAS (Smartphone Addiction Scale) (Kwon M & et al, 2013) รวมถึงแบบประเมิน SAS-SV (Smartphone Addiction Scale-Short version) (Kwon M & et al, 2013) ซึ่ง ถือ ว่าเป็นเครื่องมือที่ได้รับความนิยมมากที่สุดขณะนี้ มีการนำไปใช้ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งในแถบทวีปยุโรป อเมริกา และรวมถึงทวีปเอเชีย แบบประเมิน Smartphone Addiction Scale พัฒนาขึ้นครั้งแรกโดย Asst. Prof. Dr. Min Kwon และคณะ เมื่อปี ค.ศ.2012 ได้พัฒนาแบบวัดพฤติกรรม การเสพติดสมาร์ทโฟน และใช้เกณฑ์ที่วัดการติดสารเสพติดของ DSM - IV มี 6 องค์ประกอบ 33 ข้อ แต่มีข้อจำกัด คือ อัตราส่วนระหว่างเพศชาย และเพศหญิงของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความเหมาะสม ทำให้ยากต่อการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง อีกทั้งแบบประเมินดังกล่าวไม่ได้มีการหาค่า cut-off point ที่ผู้พัฒนาเครื่องมือจึงได้ทำการพัฒนาแบบประเมินพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ฉบับสั้น (Smartphone Addiction Scale: SAS-SV) ขึ้นมาในปี ค.ศ. 2013 โดยมีข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ เพื่อใช้ในการประเมินพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน และได้ทำการหาค่า cut-off point ของเครื่องมือโดย

แบ่งแยกตามลักษณะเพศ ช่วยทำให้แบบประเมินนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยแบบวัดนี้ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1) ผนวกในชีวิตประจำวัน เช่น ขาดสมาธิในการทำงานหรือการเรียน พลาดตารางการทำงาน มีอาการปวดเมื่อย หรือสายตาพล่าจากการมองหน้าจอในเวลานาน

2) รู้สึกดีเมื่อได้ใช้งาน โดยจะรู้สึกดีที่ได้ใช้งานสมาร์ทโฟน และรู้สึกว่างเปล่าเมื่อไม่ได้ใช้งาน หลายคนใช้สมาร์ทโฟนเพื่อหลีกเลี่ยงความรู้สึกด้านลบบางประการ เช่น ซึมเศร้า รู้สึกเครียด รู้สึกกังวล และรู้สึกเหนื่อยหน่ายใจ เป็นต้น

3) มีอาการผิดปกติเมื่อไม่ได้ใช้งาน โดยมีอาการหงุดหงิด หรืออารมณ์ที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นเมื่อไม่ได้ใช้งานสมาร์ทโฟน เช่น หงุดหงิด โมโห กระสับกระส่าย เป็นต้น

4) พึ่งพอใจกับความสัมพันธ์ผ่านโลกโซเชียล โดยจะยึดติดกับความสัมพันธ์นั้นราวกับหรือมากกว่าโลกแห่งความเป็นจริง ไม่สามารถควบคุมความรู้สึกที่สูญเสียที่เกิดขึ้น หากขาดการติดต่อกับอีกฝ่ายหนึ่งผ่านสมาร์ทโฟน

5) ใช้งานมากเกินไป ไม่สามารถคุมการใช้งานของตนเองได้ โดยผู้ใช้อาจรู้สึกว่าต้องใช้งานตลอดเวลา มีความจำเป็นเร่งด่วน และไม่สามารถเลิกใช้สมาร์ทโฟนได้

6) ใช้งานนานขึ้นเรื่อย ๆ ผู้ใช้ไม่สามารถหยุด หรือควบคุมการใช้งานสมาร์ทโฟนได้ และใช้งานนานมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่น จากเดิมใช้งานสมาร์ทโฟน 4 ชั่วโมงในหนึ่งวัน จะเพิ่มขึ้นเป็นใช้งานสมาร์ทโฟน 5-6 ชั่วโมงในหนึ่งวัน

และในภายหลังได้มีการนำแบบประเมิน SAS-SV (Smartphone Addiction Scale-Short version) ของ Asst. Prof. Dr. Min Kwon และคณะ มาแปลเป็นภาษาไทย โดยใช้ชื่อว่าการพัฒนาแบบประเมินพฤติกรรมติดสมาร์ทโฟนฉบับสั้น ฉบับภาษาไทย (สุภาวดี เจริญวานิช & รังสิมันต์ สุนทรไชยา, 2562, น. 25) เพื่อใช้คัดกรองพฤติกรรมเสพติดสมาร์ทโฟนของคนไทย โดยแบบประเมินพฤติกรรมติดสมาร์ทโฟนฉบับสั้น (SAS-SV) โดยเก็บข้อมูลกับนักศึกษาอายุระหว่าง 18-25 ปี ซึ่งแบบประเมินประกอบด้วยข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟนทั้งหมด 10 ข้อ โดยกลุ่มตัวอย่างจะถูกถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการใช้สมาร์ทโฟนของตนเอง ข้อคำถามแต่ละข้อจะถูกให้คะแนนแบ่งเป็น 6 ระดับ (1 คือไม่เห็นด้วยอย่างมาก ถึง 6 คือเห็นด้วยอย่างมาก) มีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 6-60 คะแนน โดยมีจุดตัดของคะแนนแบ่งแยกตามเพศ คือ คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 31 คะแนนในเพศชาย หรือคะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 33 คะแนน ในเพศหญิง จะหมายถึงมีพฤติกรรมติดสมาร์ทโฟน และแบบประเมินพฤติกรรมติดสมาร์ทโฟนฉบับสั้น 10 ข้อ ที่แปลเป็นภาษาไทยฉบับนี้ มีความตรงเชิงโครงสร้าง และความ

สอดคล้องภายในระดับดีมาก มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 ใกล้เคียงกับเครื่องมือต้นฉบับ (0.91) และมีความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.70 (สุภาวดี เจริญวานิช & รังสิมันต์ สุทธพรไชยา, 2562, น. 28, 34)

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการติดสมาร์ทโฟน

ปัทิตตา ทองเจือพงษ์ (ปัทิตตา ทองเจือพงษ์, 2559, น. 40) ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยและผลกระทบของการเสพติดสมาร์ทโฟน ต่อประสิทธิภาพการทำงาน โรคกลัวไม่มีสมาร์ทโฟนใช้งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ที่พัฒนาจากงานวิจัยในอดีตจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การแสดงออกถึงตัวตน อิทธิพลทางสังคม อัตราการใช้งาน ความหลากหลายในการใช้งาน ความพึงพอใจตนเอง ส่งผลทางบวกต่อการเสพติดสมาร์ทโฟน และการเสพติดสมาร์ทโฟนส่งผล ทางลบต่อประสิทธิภาพการทำงานและส่งผลทางบวกต่อโรคกลัวไม่มีสมาร์ทโฟน ใช้ความขัดแย้งกับผู้อื่น ทำให้ผู้ใช้สมาร์ทโฟนได้ทราบถึงปัจจัยและผลกระทบต่าง ๆ อีกทั้งองค์กร หรือบุคคลใกล้ชิดควรตระหนักถึงปัจจัยและผลกระทบต่าง ๆ เหล่านี้

ชนิดดา เพ็ชรประยูร และคณะ (ชนิดดา เพ็ชรประยูร และคณะ, 2560, น. 236) ทำการพัฒนารูปแบบวัดการติดสมาร์ทโฟน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาปริญญาตรีในกรุงเทพมหานคร จำนวน 986 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบวัดการติดสมาร์ทโฟน จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 ผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พบว่า การติดสมาร์ทโฟนประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ การให้ความสำคัญ การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ การสูญเสียการควบคุม การเลิกหรือหยุดใช้ การขัดแย้ง และการกลับคืนสู่สภาพเดิม และได้แบบวัดจำนวน 24 ข้อ มีความเที่ยงตรงเชิงเสถียร และมีความเชื่อมั่นในการวัดตัวแปรแฝงในระดับที่เชื่อถือได้ และมีความเชื่อมั่นในการวัดตัวแปรแฝงอยู่ระหว่าง 0.79 - 0.93

ชนิดดา เพ็ชรประยูร (ชนิดดา เพ็ชรประยูร, 2560, น. 77) ทำการศึกษาแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการติดสมาร์ทโฟนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการติดสมาร์ทโฟนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการติดสมาร์ทโฟนระหว่างกลุ่มนักศึกษาเพศชายและกลุ่มนักศึกษาเพศหญิง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 986 คน แบ่งเป็นนักศึกษาชาย 421 คน และนักศึกษาหญิง 565 คน ผลการวิจัยพบว่า แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการติดสมาร์ทโฟนของนักศึกษาในกรุงเทพมหานครที่ปรับแก้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการติดสมาร์ทโฟน

ของนักศึกษาในกรุงเทพฯ ระหว่างกลุ่มนักศึกษาเพศชายและกลุ่มนักศึกษาเพศหญิงมีรูปแบบความสัมพันธ์ที่มีลักษณะไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่ม

สุภาวดี เจริญวานิช และรังสิมันต์ สุนทรไชยา (สุภาวดี เจริญวานิช & รังสิมันต์ สุนทรไชยา, 2562, น. 25) ทำการพัฒนาแบบประเมินพฤติกรรมกาติด Smartphone Addiction Scale ฉบับภาษาไทย (SAS-SV-TH) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรมกาติด Smartphone จำนวน 10 ข้อ มีตัวเลือกเป็นคะแนนระหว่าง 1-6 (1 คือ ไม่เห็นด้วยอย่างมากถึง 6 คือ เห็นด้วยอย่างมาก) ดำเนินการแปลแบบประเมินเป็นภาษาไทยโดยผู้วิจัย ตรวจสอบความหมาย และแปลกลับเป็นภาษาอังกฤษ และปรับปรุงก่อนทำการตรวจสอบความเที่ยงตรง (content validity) และนำไปวัดค่าความเชื่อมั่น (reliability) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นภาพรวมมีค่า 0.94 และรายข้ออยู่ระหว่าง 0.76-0.97

Kwon M. et al. (Kwon M & et al, 2013, p. p. 1) ทำการพัฒนาแบบประเมินพฤติกรรมกาติด Smartphone Addiction Scale: SAS-SV) โดยมีข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ เพื่อใช้ในการประเมินพฤติกรรมกาติด Smartphone และได้ทำการหาค่า cut-off point ของเครื่องมือโดยแบ่งแยกตามลักษณะเพศ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.967

Kim D. et al.(Kim D et al., 2014, p. p. 1) ทำการพัฒนาแบบวัดการติด Smartphone (SAPS) และพิจารณาความสัมพันธ์ของการติด Smartphone กับอินเทอร์เน็ต พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 และพบว่า การติด Smartphone มีความสัมพันธ์กับอินเทอร์เน็ต ($r=.49$)

Jung-Yeon Mok et al.(Jung-Yeon Mok & et al, 2014, p. p. 817) ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ระดับแฝงในการติดอินเทอร์เน็ตและ Smartphone ในนักศึกษา งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อจำแนกกลุ่มของผู้ใช้ Smartphone และอินเทอร์เน็ตตามระดับความรุนแรงของการติด 2) ตรวจสอบความแตกต่างของกลุ่มจำแนกตามลักษณะทางเพศและลักษณะทางจิตสังคม ผลการวิจัยพบว่า เพศชายและเพศหญิงติดอินเทอร์เน็ตและ Smartphone แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยเฉพาะในด้านของการใช้งานอินเทอร์เน็ตผู้ชายมีพฤติกรรมกาติดมากกว่าเพศหญิง ในกลุ่มย่อยการติดอินเทอร์เน็ตและ Smartphone เพศที่แตกต่างกันมีรูปแบบที่ชัดเจน สำหรับโมเดลสามระดับตามระดับความน่าจะเป็นของการติดอินเทอร์เน็ตและ Smartphone แนวโน้มสำหรับปัจจัยทางจิตสังคมพบว่าเพศที่แตกต่างกันมีระดับความวิตกกังวล และลักษณะบุคลิกภาพที่เป็นโรคทางจิตเวชเพิ่มขึ้นตามระดับความรุนแรงของการเสพติด

Bernro ider. et al, (Bernroider & et al, 2014) ทำการวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการติด Smartphone ต่อการใช้ Smartphone งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจผลกระทบด้านลบที่อาจ

เกิดขึ้นจากการติดสมาร์ทโฟนที่มีต่อความเชื่อ และนัยยะของการใช้เทคโนโลยี โดยใช้การสำรวจเชิงปริมาณที่เชื่อมโยงการติดสมาร์ทโฟนกับการยอมรับเทคโนโลยี ผลการวิจัยพบว่า การตอบสนอง PLS-SEM จำนวน 296 คำตอบอ้างว่าความเชื่อนั้นสูงเกินจริง จากการติดสมาร์ทโฟนในแง่ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย การรับรู้ประโยชน์ ความเพลิดเพลิน และพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟนของบุคคล

Severin H. et al, (Severin H & et al, 2015, p. p. 299) ทำการวิจัยเรื่องการติดสมาร์ทโฟนและการติดสมาร์ทโฟนในเยาวชน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจตัวชี้วัดการใช้สมาร์ทโฟน การติดสมาร์ทโฟน และความสัมพันธ์กับตัวแปรด้านประชากรศาสตร์ และพฤติกรรมสุขภาพในวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนติดสมาร์ทโฟน 256 คน (16.9%) จากนักเรียน 1,519 คน ระยะเวลาที่ใช้สมาร์ทโฟนนานมากขึ้นในแต่ละวัน และเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นฟังก์ชันของสมาร์ทโฟนที่มีผลทำให้เยาวชนติดสมาร์ทโฟนมากที่สุด การติดสมาร์ทโฟนนั้นแพร่หลายมากในวัยรุ่นที่อายุน้อยกว่า (15–16 ปี) เมื่อเทียบกับผู้ใหญ่ (19 ปีขึ้นไป) ส่งผลให้มีการออกกำลังกายลดลง ส่วนการดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ไม่เกี่ยวข้องกับการติดสมาร์ทโฟน

Suliman S. Aljomaa. et al (Suliman S. Aljomaa & et al, 2016, p. p. 155) ทำการวิจัยเรื่องการติดสมาร์ทโฟนกับนักศึกษามหาวิทยาลัย ในแง่ของตัวแปรบางอย่าง งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความถี่และดัชนีการเสพติดสมาร์ทโฟนในกลุ่มมหาวิทยาลัย King Saud และตรวจสอบความแตกต่างในการติดสมาร์ทโฟนตามเพศ สถานะทางสังคม ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนและชั่วโมงการใช้งานรายวัน ผลการวิจัยพบว่า ร้อยละการติดสมาร์ทโฟนเท่ากับ 48% ลำดับของดัชนีการติดสมาร์ทโฟนมีดังนี้: การใช้สมาร์ทโฟนมากเกินไป มิติด้านเทคโนโลยีมีมิติด้านจิตวิทยาสังคม ความลุ่มหลงกับสมาร์ทโฟน และมิติด้านสุขภาพ ตัวแปรเพศมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมิติรายได้ต่อเดือนกับมิติทางสุขภาพแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Shailesh Rai และคณะ, (Shailesh Rai & et al, 2016, p. p. 758) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาแบบภาคตัดขวาง เพื่อประเมินผลกระทบของการใช้สมาร์ทโฟนมากเกินไปกับนักศึกษาวิทยาลัยวิชาชีพ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจรูปแบบการใช้โทรศัพท์มือถือในหมู่นักศึกษาวิทยาลัยวิชาชีพในอินดอร์ประเทศอินเดียเพื่อศึกษาพฤติกรรมการติดโทรศัพท์มือถือ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาใช้สมาร์ทโฟนประมาณ 4 ชั่วโมงต่อวัน และส่วนใหญ่ใช้สำหรับการสื่อสารและเครือข่ายสังคมออนไลน์ นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้สมาร์ทโฟนที่บ้าน เมื่อไม่ได้ใช้สมาร์ทโฟนรู้สึกหงุดหงิด จากการแจ้งเตือนสมาร์ทโฟนบ่อยครั้ง และโกรธเมื่อมีคนมาขัดจังหวะขณะใช้สมาร์ทโฟน

Sahin Gokçearslan. et al, (Sahin Gokçearslan, Filiz Kus kaya Mumcu, Tülin Has Iaman, & Yasemin Demiraslan Çevik, 2016, p. p. 639) ทำการวิจัยเรื่องการติดแบบจำลองการติดสมาร์ทโฟน: บทบาทของการใช้สมาร์ทโฟนการควบคุมตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเองโดยทั่วไปและการใช้สื่อออนไลน์ในมหาวิทยาลัย งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบบทบาทของการใช้สมาร์ทโฟนการควบคุมตนเอง ประสิทธิภาพของตนเองโดยทั่วไป และการใช้สื่อออนไลน์ในการติดสมาร์ทโฟน ผลการวิจัยพบว่า ระยะเวลาของการใช้งานสมาร์ทโฟนและการใช้สื่อออนไลน์ การติดสมาร์ทโฟน ได้รับผลกระทบในเชิงบวก ผลของการควบคุมตนเองต่อการติดสมาร์ทโฟนนั้นเป็นเชิงลบ นอกจากนี้ การควบคุมตนเองและการรับรู้ความสามารถทั่วไปไม่มีผลต่อการใช้สื่อออนไลน์

Pratibha Khosla. et al (PratibhaKhosla & et al, 2017, p. p. 91) ทำการศึกษาเรื่องการติดสมาร์ทโฟนในกลุ่มนักศึกษาพยาบาล มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินระดับของการเสพติดสมาร์ทโฟนในกลุ่มนักศึกษาพยาบาล ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม 3 คน ใน 55 คน มีระดับการติดสมาร์ทโฟนในระดับรุนแรง และ 30 ใน 55 คน ติดสมาร์ทโฟนในระดับปานกลาง และ 22 จาก 55 มีระดับการติดสมาร์ทโฟนที่ไม่รุนแรง ความสัมพันธ์ระหว่างการติดสมาร์ทโฟนในกลุ่มนักศึกษาพยาบาลที่มีตัวแปรทางสังคม เช่น วุฒิการศึกษา อายุเริ่มต้นในการใช้สมาร์ทโฟน อาชีพของผู้ปกครอง พบว่า ไม่สัมพันธ์กัน

Jocelyne Boumosleh & Doris Jaalouk (Jocelyne Boumosleh & Doris Jaalouk, 2018, p. p. 48) ทำการวิจัยเรื่องการติดสมาร์ทโฟนในนักศึกษามหาวิทยาลัยและความสัมพันธ์กับผลการเรียน งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินความสัมพันธ์ระหว่างการติดสมาร์ทโฟนกับการควบคุมประสิทธิภาพการศึกษานักศึกษาสำหรับตัวแปรที่อาจเกิดขึ้น ผลการวิจัยพบว่า 49% ใช้สมาร์ทโฟนอย่างน้อย 5 ชั่วโมงในระหว่างวัน การควบคุมผลกระทบที่ทำให้เกิดความสับสนในแบบจำลองความสัมพันธ์ระหว่างคะแนน SPAI ทั้งหมด และเกรดเฉลี่ยไม่ถึงระดับนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่การดื่มแอลกอฮอล์ (OR = 2.10, p = 0.026) อายุที่ใช้สมาร์ทโฟนครั้งแรก (OR = 1.20, p = 0.042) การใช้สมาร์ทโฟนสำหรับวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (OR = 0.31, p = 0.000), คลาส (OR = 0.35 (สถานะสูงกว่านักเรียนปีที่สอง), p = 0.024) และคณะ (ORs 0.38 และ 0.35 (วิศวกรรมและมนุษยศาสตร์ ตามลำดับเมื่อเทียบกับนักเรียนธุรกิจ) พบว่าเป็นตัวทำนายอิสระของการรายงานเกรดเฉลี่ยของ <3

Pamela Chaudhury, Hrudaya Kumar Tripath (Pamela Chaudhury & Hrudaya Kumar Tripath, 2018, p. p. 50) ทำการศึกษาผลกระทบของการติดสมาร์ทโฟนต่อผลการเรียน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลกระทบของการติดอินเทอร์เน็ตและสมาร์ทโฟน 2) เพื่อกำหนดผลการศึกษาล่วงหน้าจากการเสพติดสมาร์ทโฟนโดยใช้เทคนิคการหาค่าข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาประมาณ 75% มีการเข้าถึงการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต 3G และ 4G บนสมาร์ทโฟนของพวกเขา และมีเพียง 21% ของนักศึกษาที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬากลางแจ้ง อย่างสม่ำเสมอ เทคนิคการจำแนกประเภทที่ใช้เพื่อกำหนดผลการเรียนของนักศึกษาให้ผลการ เรียนที่ดี ผลการเรียนแบ่งออกเป็นสามประเภท คือ แย่ ปานกลาง และโดดเด่น โดยใช้ค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างการติดสมาร์ทโฟนกับการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต (3G / 4G) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวก $r = 0.291$, $N = 101$ และ $p = 0.0001$

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปประเด็นได้ 3 ประเด็น ดังนี้ งานวิจัยที่ สร้าง และพัฒนาเครื่องมือประเมินพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟน แบบวัดการติดสมาร์ทโฟน สร้างขึ้นตามลักษณะการติดพฤติกรรมตามแนวคิดของบราวน์ (Brown, 1993 as cited in Walsh, 2007) และลักษณะการติดเทคโนโลยีตามแนวคิดของกริฟฟิธส์ (Giffiths M.D., 2005, pp. pp. 191-197) โดยมีจำนวน 30 ข้อ มี 6 องค์ประกอบ คือ การให้ความสำคัญ (Salience) การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ (Mood modification) การสูญเสียการควบคุม (Loss of control) การเลิกหรือหยุดใช้ (Withdrawal) การขัดแย้ง (Conflict) และการกลับคืนสู่สภาพเดิม (Relapse) แบบวัดเป็นแบบมาตรประมาณค่า 6 ระดับ และแบบประเมินพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟน ฉบับสั้น (Smartphone Addiction Scale: SAS-SV) ใช้เกณฑ์ชี้วัดการติดสารเสพติดของ DSM - IV โดยมีข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ โดยแบบวัดนี้ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ 1) ครอบงำชีวิตประจำวัน 2) รู้สึกดีเมื่อได้ใช้งาน 3) มีอาการผิดปกติเมื่อไม่ได้ใช้งาน 4) พึ่งพอใจกับ ความสัมพันธ์ผ่านโลกไซเบอร์ 5) ใช้งานมากเกินไป 6) ใช้งานนานขึ้นเรื่อย ๆ และในภายหลังได้มีการ นำแบบประเมิน SAS-SV (Smartphone Addiction Scale-Short version) มาแปลเป็น ภาษาไทย โดยใช้ชื่อว่า การพัฒนาแบบประเมินพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟนฉบับสั้น ฉบับ ภาษาไทย เพื่อใช้คัดกรองพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟนของคนไทย โดยแบบประเมิน พฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟนฉบับสั้น (SAS-SV) แบบวัดเป็นแบบมาตรประมาณค่า 6 ระดับ (Kim D et al., 2014, p. p. 1; Kwon M & et al, 2013, p. p. 1 ; ชนัดดา เพ็ชรประยูร & คณะ, 2560, น. 236; สุภาวดี เจริญวานิช & รังสิมันต์ สุนทรไชยา, 2562, น. 25) งานวิจัยที่ศึกษาปัจจัย การเสพติดสมาร์ทโฟนในลักษณะประชากรศาสตร์ที่เป็นการศึกษาสภาพ หรือระดับพฤติกรรม

เสพติดสมาร์ทโฟน การสำรวจพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟน รูปแบบการใช้สมาร์ทโฟน ที่ส่งผลต่อผลการเรียน อีกทั้งยังพบว่า เพศส่งผลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ในด้านของการใช้งานเพศชายใช้งานมากกว่าเพศหญิง และเพศที่แตกต่างกันมีระดับความวิตกกังวลเพิ่มขึ้นตามความรุนแรงของการเสพติด อีกทั้งสาเหตุการติดสมาร์ทโฟนของเพศหญิง และเพศชายมีความสัมพันธ์มีลักษณะไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่ม (Jocelyne Boumosleh & Doris Jaalouk, 2018, p. p. 48; Pamela Chaudhury & Hrudaya Kumar Tripath, 2018, p. p. 50; PratibhaKhosla & et al, 2017, p. p. 91; Severin H & et al, 2015, p. p. 299; ธีรภัช วิภัติภูมิประเทศ, 2559, น. 49; ชีวรัตน์ ปราสาร และคณะ, 2559, น. 251; ปทิตตา ทองเจือพงษ์, 2559, น. 40) และการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน เมื่อพิจารณาตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ของเบนคูรา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง การกำกับตนเอง ความเครียดในชีวิต และการแสดงออกถึงตัวตน ปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ ครอบครัว และเพื่อน ลักษณะการใช้สมาร์ทโฟน ประกอบไปด้วย อัตราการใช้งาน ความหลากหลายของการใช้งาน และปัจจัยด้านพฤติกรรม ได้แก่ การให้ความสำคัญ การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ การสูญเสียการควบคุม การเลิกหรือหยุดใช้ ความขัดแย้ง และการกลับสู่สภาพเดิม (Jung-Yeon Mok & et al, 2014, p. p. 817; Shailesh Rai & et al, 2016, p. p. 758; Suliman S. Aljomaa & et al, 2016, p. p. 155; Bernroider & et al, 2014; Sahin Gokçearsan et al., 2016, p. p. 639; (ชนิดดา เพ็ชรประยูร & คณะ, 2560, น. 77; ปทิตตา ทองเจือพงษ์, 2559) สรุปได้ดังนี้

ตาราง 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน

พฤติกรรม การเสพติด สมาร์ทโฟน	ชนิดดา เพ็ชรประยูร (2560)	ปทิตตา ทองเจือพงษ์ (2559)	กฤติมา กมล (2554)	Ling Lian et al (2016)	Sahin Gokçearsan.; et al. (2016).	Suliman S. Aljomaa.; et al. (2016)
ปัจจัยส่วนบุคคล						
- การเห็นคุณค่าในตนเอง		$\beta = .570^{**}$	$\beta = .275^{**}$		$R^2 = .10$	
- การกำกับตนเอง	$\beta = .01$				$R^2 = -.22$	
- ความเครียดในชีวิต	$\beta = .13^{**}$					

ตาราง 1 (ต่อ)

พฤติกรรม การเสพติด สมาร์ทโฟน	ชนิดดา เพ็ชรประยูร (2560)	ปัทมา ทองเจือพงษ์ (2559)	กฤติมา กมล (2554)	Ling Lian et al (2016)	Sahin Gokgearsian.; et al. (2016).	Suliman S. Aljomaa.; et al. (2016)
- การแสดงออกถึงตัวตน		$\beta = .154^{**}$				
ปัจจัยสภาพแวดล้อม						
ครอบครัว		$\beta = .159^{**}$	$\beta = .367^{**}$	$\beta = .32^{***}$		
เพื่อน		$\beta = .159^{**}$	$\beta = .367^{**}$			
ลักษณะการใช้สมาร์ทโฟน						
- อัตราการใช้งาน		$\beta = .150^{**}$	$\beta = .087^{**}$		$R^2 = .54$	$t = 2.767^*$
- ความหลากหลายของการใช้งาน		$\beta = .132^{**}$	$\beta = .251^{**}$			
ปัจจัยด้านพฤติกรรม						
- การให้ความสำคัญ	$\beta = .62$					
- การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์	$\beta = .35^{**}$					
- การสูญเสียการควบคุม	$\beta = .83^{**}$					
- การเลิกหรือหยุดใช้	$\beta = .79^{**}$					
- ความขัดแย้ง	$\beta = .70^{**}$					
- ความหลากหลายของการใช้งาน		$\beta = .132^{**}$	$\beta = .251^{**}$			
- การกลับสู่สภาพเดิม	$\beta = .86^{**}$					

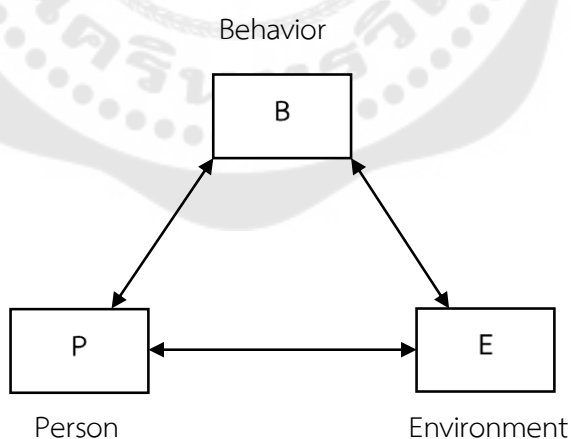
จากตาราง 1 พบว่า การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน เมื่อพิจารณาตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ของเบนดูรา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง การกำกับตนเอง ความเครียดในชีวิต และการแสดงออกถึงตัวตน ปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ ครอบครัว และเพื่อน ลักษณะการใช้สมาร์ทโฟน ประกอบไปด้วย อัตราการใช้งาน ความหลากหลายของการใช้งาน และปัจจัยด้านพฤติกรรม ได้แก่ การให้ความสำคัญ การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ การสูญเสียการควบคุม การเลิกหรือหยุดใช้ ความขัดแย้ง และการกลับสู่สภาพเดิม

ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมและการเสพติดสมาร์ทโฟน

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory)

ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย ในการอธิบายกระบวนการเกิดพฤติกรรม และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทฤษฎีนี้เดิมใช้ชื่อว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) แต่ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อทฤษฎีเพื่อความเหมาะสม เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมแทน ทฤษฎีนี้ถูกพัฒนาขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองโดยอัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) นักจิตวิทยาชาวแคนาดา แบนดูรามีแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้ว่าเป็น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายใน เช่น ความคิด ความเชื่อ การรับรู้ แรงจูงใจ อารมณ์ และเป้าหมาย ส่วนการได้มาขององค์ความรู้ใหม่ ๆ นั้น ให้ถือว่า การเรียนรู้ได้เกิดขึ้นแล้ว โดยไม่จำเป็นต้องมีการแสดงออก หากมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในแล้ว เขาย่อมแสดงพฤติกรรมภายนอกออกมา เมื่อมีโอกาส (นันทวรรณ รัตติวัณน์, 2554, น. 49)

ในการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมและการเสพติดสมาร์ทโฟน ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ในการกำหนดขอบข่ายของปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมและการเสพติดสมาร์ทโฟน โดยแนวคิดพื้นฐานของการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูราที่เชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้น และเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัยสภาพแวดล้อม และปัจจัยส่วนบุคคล โดยร่วมกันในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism) (Bandura & McDonald, 1963 อ้างถึงใน อัครา เิบสุขศิริ, 2557, น. 86) ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 2 ความสัมพันธ์ระหว่าง (P) บุคคล (B) พฤติกรรม และ (E) สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน

จากภาพประกอบ 2 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมของบุคคล (B) สภาพแวดล้อม (E) และปัจจัยส่วนบุคคล (P) ได้แก่ ปัจจัยทางปัญญา และปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ และการกระทำ ปัจจัยทั้งสามปัจจัยนี้ แม้ว่าจะทำหน้าที่กำหนดซึ่งกันและกัน แต่ก็ไม่ได้กำหนดซึ่งกัน และกันอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งบางปัจจัยอาจมีอิทธิพลมากกว่าอีกปัจจัยหนึ่ง และก็ได้เกิดขึ้น พร้อม ๆ กัน หากแต่ต้องอาศัยเวลาในการที่ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งจะมีผลต่อการกำหนดปัจจัยอื่น ๆ (Bandura, 1989 อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2536) พฤติกรรมที่เกิดขึ้นอาจไม่คงอยู่เสมอไป เนื่องจากสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2549, น. 48-49)

สำหรับความหมายของการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามทฤษฎีนี้ แบนดูราให้ความหมายการเรียนรู้ไม่แตกต่างไปจากความหมายของการเรียนรู้ของนักจิตวิทยาคน อื่น ๆ แต่การให้ ความหมายของการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม แบนดูราตีความแตกต่าง จากที่นักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรม นิยมตีความ เนื่องจากนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมมองการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในแง่ของการแสดงออก และ/หรือการกระทำ กล่าวคือ บุคคลจะต้อง แสดงออกในพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจึงจะเรียกว่า เกิดการเรียนรู้ แต่แนวคิดของแบนดูรามองว่า การเรียนรู้ไม่จำเป็นจะต้องพิจารณาในแง่ของการแสดงออกเพียงอย่างเดียว แต่การได้มาซึ่งความรู้ ใหม่ ๆ (Acquired) ก็ถือว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นแล้ว แม้ว่าจะยังไม่มีการแสดงออกก็ตาม การเรียนรู้ ในทฤษฎีนี้จึงรวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่พฤติกรรมภายใน แม้ว่าจะยังไม่มีการแสดงออก แบนดูรา อธิบายว่ามนุษย์เราเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ แต่ไม่จำเป็นต้องแสดงออกในทุกอย่าง (สมโภชน์ เอี่ยม สุภาษิต, 2536, น. 48); (นันทวรรณ รัตติวัณ, 2554, น. 49)

สำหรับการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ผู้วิจัยได้นำ ทฤษฎีการเรียนรู้ ทางปัญญาสังคมมาเป็นกรอบในการศึกษา เนื่องจากทฤษฎีการเรียนรู้ ทางปัญญาสังคม ได้อธิบายสาเหตุ ของพฤติกรรมว่าเกิดจากปัจจัยภายในตัวบุคคล และปัจจัย สภาพแวดล้อม ซึ่งถือได้ว่าเป็นการวิเคราะห์ พฤติกรรมที่มุ่งศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมทั้งจาก ปัจจัยภายในตัวบุคคล และปัจจัยสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังนำแนวคิดของนักวิชาการคน อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาร่วมในการอธิบายพฤติกรรมการติดสมาร์ทโฟน ซึ่งได้แก่ แนวคิดการถ่ายทอด ทางสังคม ตลอดจนผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ดังนั้นผู้วิจัยจึง ศึกษาตัวแปรเชิงเหตุของพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ดังต่อไปนี้

1) ตัวแปรที่เป็นสาเหตุภายนอก ซึ่งเป็นสาเหตุทางด้านสภาพแวดล้อม (Environment) จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านครอบครัว กลุ่มเพื่อน และลักษณะการใช้สมาร์ทโฟน มีดังต่อไปนี้ สัมพันธภาพในครอบครัว, อิทธิพลของเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟน, อัตราการใช้งาน และความหลากหลายของการใช้งาน

2) ตัวแปรที่เป็นสาเหตุภายใน ซึ่งเป็นปัจจัยภายในส่วนบุคคล โดยจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบตัวแปรเชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับแนวคิด ตัวแปรเชิงสาเหตุ ตลอดจนผลการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเล่นสมาร์ทโฟน

การถ่ายทอดทางสังคม จะนำเสนอต่อไปนี้

การถ่ายทอดทางสังคม หรือใช้คำเรียกอีกคำหนึ่งว่า การขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการในการถ่ายทอดทัศนคติ บุคลิกภาพ ความรู้ อุดมการณ์ ความคิด ของคนในสังคม จากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง โดยผ่านตัวแทนของสังคม เช่น สถานศึกษา ครอบครัว สื่อสารมวลชน กลุ่มเพื่อน สถานที่ทำงาน และองค์กรทางสังคมต่าง ๆ ซึ่งการถ่ายทอดทางสังคม มีนักวิชาการให้ความหมายของการถ่ายทอดทางสังคม ไว้ดังนี้

Mercer and Merton (Mercer & Merton, 1958, p. p. 479) อธิบายว่า การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่ช่วยให้มนุษย์มีการเรียนรู้ และรับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี อุปนิสัย บรรทัดฐานทางสังคม และคุณค่าของระบบสังคมที่ตนอยู่ไว้เป็นของตน และยอมรับ รวมไปถึงทำตามกฎเกณฑ์ของสังคมในชีวิตประจำวันจนกลายเป็นนิสัย

Secord and Backman (Secord & Backman, 1964, p. p. 526) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคมนี้เป็นกระบวนการที่กระทำต่อกันระหว่างมนุษย์ โดยที่พฤติกรรมของมนุษย์ จะต้องทำตามความคาดหวังของกลุ่มหรือมีพฤติกรรมที่เหมาะสมตามความมุ่งหวังของผู้ใหญ่

วิไลลักษณ์ ทองคำบรรจง (วิไลลักษณ์ ทองคำบรรจง, 2553, น. 24) กล่าวว่า การถ่ายทอดทางสังคม หรือที่ใช้คำเรียกแตกต่างกันไปว่า การขัดเกลาทางสังคม สังคมประกิต หรือ สังคมกรรม เป็นกระบวนการ ที่บุคคลเรียนรู้ปทัสถานทางสังคม (Social norms) และค่านิยมทางสังคม (Social value)

สุพัตรา สุภาพ (สุพัตรา สุภาพ, 2546) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการปลูกฝังบรรทัดฐานของกลุ่ม ให้เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ซึ่งเป็นไปทั้งทางตรง และทางอ้อม กล่าวคือ ทางตรง พบเห็นใน

หมู่ครอบครัว โรงเรียน และวัด เป็นการเรียนรู้ อย่างแจ่มแจ้ง และทางอ้อม เป็นการเลียนแบบ พฤติกรรมมาปฏิบัติ

งามพิศ สัตย์สงวน (งามพิศ สัตย์สงวน, 2545, น. 29) กล่าวว่า การขัดเกลาทงสังคม หมายถึง การเรียนรู้วัฒนธรรมรวมไปถึงการพัฒนาตนเอง จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่เกิดจนตาย และมีการถ่ายทอดประเพณีวัฒนธรรมจากบรรพบุรุษ

จากความหมายของการถ่ายทอดทางสังคมข้างต้น สรุปได้ว่า การถ่ายทอดทางสังคม หรืออาจใช้คำเรียกอื่นเช่น การขัดเกลาทงสังคม สังคมกรรม สังคมประกิต เป็นต้น ถึงแม้คำเรียกจะต่างกัน แต่ความหมายนั้นเหมือนกัน กล่าวคือ การขัดเกลาทงสังคม เป็นกระบวนการในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ทัศนคติ อุดมการณ์ บุคลิกภาพ วัฒนธรรมของคนในสังคมจากคนหนึ่ง ไปสู่อีกคนหนึ่ง โดยผ่านตัวแทนของสังคม ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว กลุ่มเพื่อน หรือสถานศึกษา เพื่อที่จะปรับตัว เรียนรู้ พัฒนา และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

จุดมุ่งหมายของการถ่ายทอดทางสังคม

การถ่ายทอดทางสังคม เริ่มต้นตั้งแต่เกิดและดำเนินต่อไปตลอดชีวิตของบุคคล และมีผลต่อความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม แรงจูงใจ การควบคุมตนเอง การนับถือตนเอง ศีลธรรม บทบาททางเพศ วัฒนธรรม และพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้ การถ่ายทอดสังคมมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการทำให้บุคคลสามารถเรียนรู้ระเบียบแบบแผนในการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นสมาชิกที่ดีในสังคม อีกทั้งยังสามารถพัฒนาศักยภาพของตน และรูปแบบความสัมพันธ์ที่ดีในสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ตลอดจนสามารถควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด มีความประพฤติให้เหมาะสมกับวาระ และโอกาสต่าง ๆ (Berns, 2004, pp. 29,34; สุพัตรา สุภาพ, 2546, น. 37; วิไลลักษณ์ ทองคำบรรจง, 2553, น. 25-26) โดยเป้าหมายหลักของการถ่ายทอดทางสังคม มี 5 ด้าน ได้แก่

1) พัฒนาการ การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง (Develop a Self-concept) ซึ่งเป็นการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง โดยผ่านประสบการณ์จากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม นำไปสู่การเรียนรู้ในการแสดงพฤติกรรม

2) ความสามารถในการกำกับตนเอง ควบคุมตนเอง (Enable Self-regulation) เป็นการควบคุมตนเองของบุคคลในด้านอารมณ์ ความคิด และการกระทำ

3) การสร้างพลังความสำเร็จ (Empower Achievement) โดยผู้ใหญ่ และเพื่อน เป็นกลุ่มคนที่มีอิทธิพลส่งผลต่อแรงจูงใจ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ

4) บทบาทสังคมที่เหมาะสม (Acquire Appropriate Social Role) การกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคม บุคคลต้องมีหน้าที่ในสังคมซึ่งขึ้นอยู่กับบทบาทที่ได้รับ เช่น เมื่อเป็นหัวหน้า ต้องมีบทบาทในการเป็นผู้นำ เมื่อเป็นผู้ปกครองต้องมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูบุตร

5) ทักษะเกี่ยวกับพัฒนาการ (Implement Development Skills) การพัฒนาเกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะทางด้านการรู้จักคิด ด้านอารมณ์ และด้านสังคม

ดังนั้นการถ่ายทอดทางสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญตลอดทุกช่วงของชีวิต ที่ช่วยให้บุคคลสามารถเรียนรู้ระเบียบแบบแผน และการปฏิบัติตนในสังคม โดยเฉพาะการควบคุมอารมณ์ ความคิด และพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถกระทำตามบทบาทและหน้าที่ของตนได้อย่างดี (Berns. 2004: 34-42; วิไลลักษณ์ ทองคำบรรจุ. 2553: 25-26)

ในการบริโภคข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวต่าง ๆ หรือจากสื่อมวลชนในปัจจุบัน รวมไปถึงการใช้โทรศัพท์มือถือติดตามข้อมูลข่าวสารออนไลน์ บุคคลควรได้รับการถ่ายทอดทางสังคม เพื่อเรียนรู้ และปฏิบัติต่อข้อมูลข่าวสารได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากการติดตามข่าวออนไลน์อาจมีทั้งข่าวที่มีข้อมูลเป็นเท็จ และข่าวที่เกิดขึ้นจริง ถ้าหากผู้รับสารไม่ใช้วิจารณญาณในการไตร่ตรอง คัดวิเคราะห์ แยกแยะ หรือปฏิบัติกับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้อง สมควร

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การถ่ายทอดทางสังคมมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์ ตั้งแต่เกิดจนตายนั่น คือ สถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันแรก ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ อีกทั้งกลุ่มเพื่อน และสถาบันการศึกษาก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เนื่องจากมนุษย์ต้องออกจากสังคมครอบครัวไปสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคมเพื่อเรียนรู้พฤติกรรม การปรับตัว และการเข้ากลุ่มสังคม ส่วนกลุ่มอาชีพ และกลุ่มผลประโยชน์ก็มีความสำคัญเมื่อมนุษย์ต้องประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเอง

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริโภคข้อมูลข่าวสารจากสื่อ มีผลการวิจัยจำนวนมากที่พบว่าตัวแทนในการถ่ายทอดทางสังคมที่สำคัญ และมีอิทธิพลเป็นอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมการบริโภคข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน คือ ครอบครัว และกลุ่มเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน & คณะ, 2529, น. 17) กล่าวว่า ครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อของเด็กทั้งทางตรง และทางอ้อม โดยบุคคลในครอบครัวอาจจะเป็นผู้สอนให้เด็กเรียนรู้พฤติกรรมเหล่านี้ ในขณะที่เดียวกันสภาพแวดล้อม บางชนิดของครอบครัว ก็อาจผลักดันให้เด็กมีพฤติกรรมการใช้สื่อต่าง ๆ ซึ่งกล่าวได้ว่า ครอบครัวมีอิทธิพลต่อการใช้อุปกรณ์ของเด็กวัยรุ่นได้ 6 ทาง คือ การใช้สื่อของบิดามารดา ความขัดแย้งภายในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูเด็ก การสื่อสารระหว่างบิดา มารดากับเด็ก การส่งเสริมการใช้

สื่อมวลชนในอดีต และการควบคุมการรับสื่อมวลชนในเด็ก และสอดคล้องกับที่พระธรรมปิฎกได้กล่าวว่า ปัจจัยภายนอกที่จำเป็นอย่างยิ่งในโลกยุคข้อมูลข่าวสารเพื่อให้เยาวชนสามารถบริโภคข้อมูลข่าวสารได้อย่างเหมาะสม ที่เรียกว่า กัลยาณมิตร ซึ่งหมายถึงบุคคลผู้เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติที่จะสั่งสอน แนะนำ ชักจูง หรือเป็นตัวอย่างที่ดี เช่น บิดามารดา ครูอาจารย์ และเพื่อน (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546, น. 621-623)

สำหรับในงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาการถ่ายทอดทางสังคมในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการใช้สมาร์ทโฟนของเยาวชน Cheol Park and Ye Rang Park (Cheol Park & Ye Rang Park, 2014, p. p. 17) โดยศึกษารูปแบบการควบคุมการใช้สมาร์ทโฟนในครอบครัว การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา และความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดาและมารดา ทั้งนี้ในกลุ่มเพื่อน พบว่า เป็นผู้ที่มียุทธศาสตร์ต่อการถ่ายทอดทางสังคมทางอ้อมโดยการเป็นแบบอย่างในการบริโภคข้อมูลข่าวสาร (วิไลลักษณ์ ทองคำบรรจง, 2553, น. 27) และ การศึกษาการถ่ายทอดทางสังคมในกลุ่มเพื่อน ผู้วิจัยสนใจศึกษาการได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟน

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ

ผู้วิจัยแบ่งปัจจัยตามแนวคิดของแบนดูรา (Bandura, 1963) ปัจจัยสภาพแวดล้อม (E) และปัจจัยส่วนบุคคล (P) และพฤติกรรมของบุคคล (B)

3.1 ปัจจัยสภาพแวดล้อม

3.1.1 ปัจจัยด้านครอบครัว

สัมพันธภาพในครอบครัวกับพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน

การมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันภายในครอบครัว เป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนให้คนในครอบครัวมีความรัก ความผูกพัน มีความเข้าใจกัน อภัยซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เมื่อยามต้องเผชิญปัญหาอุปสรรค ก่อให้เกิดเป็นครอบครัวอันอบอุ่น แต่สัมพันธภาพที่อ่อนแอ จะส่งผลให้ครอบครัวขาดความอบอุ่น และมีการหย่าร้างในอัตราที่สูงขึ้น (สาวิตรี ทยานศิลป์, 2554, น. 22) บิดามารดาถือเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการพัฒนานิสัยพฤติกรรมของลูก ความสัมพันธ์อันอบอุ่นจากบิดามารดาที่ลูกได้รับจะเป็นรากฐานสำคัญในการปรับตัว และแบบแผนพฤติกรรมที่ดีงาม สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นเรื่องที่สำคัญมาก การที่เด็กจะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีอนาคตสามารถปรับตัวได้ จะต้องได้รับสิ่งสำคัญอันเป็นรากฐานอย่างเพียงพอ นั่นคือ ความรัก ความอบอุ่น และการเลี้ยงดู มีการศึกษา พบว่าความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ช่วยให้เด็กมี

การปรับตัวในสังคมได้ดี และมีสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งรวมถึงการปราศจากความวิตกกังวลในด้านต่าง ๆ และรู้จักใช้วิธีเผชิญปัญหาได้อย่างเหมาะสม (วิไลลักษณ์ ทองคำบรรจง, 2553, น. 37)

ลักษณะของครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี จะมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรัก ความอบอุ่น และความผูกพัน ดังนี้ 1) การชื่นชมคุณค่าของคนในครอบครัว 2) การมีเวลาอยู่ร่วมกัน 3) ห่วงใยซึ่งกันและกันอย่างแท้จริง 4) การติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เป็นการพูดคุย รับรู้เรื่องราวกันแบบตรงไปตรงมาไม่ปกปิด 5) การมีศรัทธาต่อศาสนา และอย่างเต็มไปด้วยความเลื่อมใส ทุกคนในครอบครัวมีการทำกิจกรรมทางศาสนาด้วยกัน และ 6) ทุกคนในครอบครัวจะร่วมกันต่อสู้กับปัญหาให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และร่วมกันคลี่คลายปัญหา (กิตติพัฒน์ นนทปัทมะกุล, 2530, น. 5)

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ผลการวิจัยจำนวนมาก พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการติดสมาร์ทโฟน เนื่องจากครอบครัวในสังคมไทยมีสมาร์ทโฟน เข้าถึงสมาร์ทโฟนได้ง่ายมากขึ้น ทำให้สมาร์ทโฟนเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันจนกลายเป็นเรื่องปกติ เด็กยุคนี้จึงเข้าถึงอุปกรณ์เหล่านี้ได้ง่าย และสะดวก โดยเล่นสมาร์ทโฟนของพ่อแม่หรือของตนเอง สาเหตุที่เด็กติดสมาร์ทโฟน อาจแบ่งได้เป็น 2 สาเหตุหลัก ดังนี้

1) การหลั่งของสารโดปามีน (Dopamine) หลังจากที่ได้เด็กทำกิจกรรมที่แปลก ๆ ใหม่ นั่นคือ การเล่นสมาร์ทโฟน สารโดปามีนจะทำหน้าที่กระตุ้นให้เด็กทำพฤติกรรมเดิม ๆ ซ้ำ ๆ ซึ่งทำให้เกิดวงจรการเล่นสมาร์ทโฟนจนติดเป็นพฤติกรรม เพราะเวลาเล่นสมาร์ทโฟน เด็กมีความรู้สึกสนุก และพึงพอใจ เมื่อเด็กไม่ได้เล่นสมาร์ทโฟนจะทำให้ไม่พอใจ หรือหงุดหงิด

2) ผู้ปกครอง เนื่องจากพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง คือ ผู้ที่ทำให้เด็กได้สัมผัสกับสมาร์ทโฟนเป็นครั้งแรกผ่านการเล่นสมาร์ทโฟนของผู้ปกครอง หลังจากนั้นผู้ปกครองอาจปล่อยให้เด็กใช้สมาร์ทโฟนตามลำพัง หรือไม่ได้กำหนดระยะเวลาการใช้ในแต่ละวัน ทำให้เด็กใช้สมาร์ทโฟนติดต่อกันเป็นเวลานานหลาย ๆ ชั่วโมง จนนำไปสู่พฤติกรรมติดสมาร์ทโฟน ทั้งนี้ สาเหตุที่ผู้ปกครองปล่อยให้ลูกใช้สมาร์ทโฟนมาก มักเกิดจากให้เด็กเล่นสมาร์ทโฟน เพื่อให้เด็กหยุดก่อกวนอยู่กับที่ ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้เด็ก จึงให้สมาร์ทโฟนเป็นของเล่น แก่เหงา และผู้ปกครองไม่ทราบถึงอันตรายจากการเล่นสมาร์ทโฟนต่อเนื่องเป็นเวลานานหลายชั่วโมง (ครูแสนดี, 2560)

สัมพันธภาพในครอบครัวมีผู้ให้นิยามไว้ดังต่อไปนี้ อมราวดี ณ อุบล (อมราวดี ณ อุบล, 2544, น. 6) กล่าวว่า สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง ลักษณะทางพฤติกรรมภายในครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อแม่ และลูก ๆ ที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน พร้อมหน้าพร้อมตา

มีความรัก ความเมตตา ความห่วงใย มีการดูแลเอาใจใส่ มีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 2 ลักษณะคือ 1) ครอบครัวที่สัมพันธ์ภาพในครอบครัวที่ดี หมายถึง เด็กได้รับความรักความอบอุ่นจากจากพ่อและแม่หรือผู้ปกครอง และสมาชิกมีความสัมพันธ์กันดี บุคคลในครอบครัวอยู่ด้วยกันอย่างอบอุ่น 2) ครอบครัวที่มีสัมพันธ์ภาพในครอบครัวที่ไม่ดี หมายถึงเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ประกอบไปด้วย พ่อ และแม่ที่มีความทะเลาะเบาะแว้ง มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน เด็กกับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน เด็กกับสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน และบุคคลในครอบครัวมีการทะเลาะวิวาทขัดแย้งกัน เป็นประจำอยู่ตลอดเวลา

งามตา วนิทานนท์ และคณะ (งามตา วนิทานนท์ และคณะ, 2545, น. 267-269) กล่าวว่า การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา หมายถึง ปริมาณการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางที่ดี หรือความสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างบิดามารดา หรือผู้ปกครองในเรื่องของการเห็นอก เห็นใจ การช่วยเหลือ การสนับสนุนกันในเรื่องของอารมณ์ และวัตถุสิ่งของ และความขัดแย้งกัน ความห่างเหิน รวมไปถึงความไม่เข้าใจกันระหว่างบิดากับมารดา และความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดามารดา หมายถึง ความสัมพันธ์ของตนเองกับบิดามารดา ในด้านการติดต่อกัน ความเข้าใจกัน การช่วยเหลือสนับสนุนกัน รวมทั้งความขัดแย้ง และการที่บุคคลรู้สึกว่าเป็นบิดามารดาไม่เข้าใจตน

ในงานวิจัยนี้ได้ศึกษาสัมพันธ์ภาพในครอบครัว ทั้งสัมพันธ์ภาพระหว่างบิดา และมารดา และสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียน และบิดามารดา โดยได้ให้ความหมายการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา ความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดามารดา ไว้ดังนี้

การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา หมายถึง การรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทั้งในด้านที่ดี และ/หรือ ด้านที่ไม่ดีระหว่างบิดามารดา การเห็นอก เห็นใจซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือ การสนับสนุนกันทางด้านอารมณ์ และด้านวัตถุสิ่งของ ความห่างเหิน และความขัดแย้งตลอดจนความไม่เข้าใจกันระหว่างบิดากับมารดา

ความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดามารดา หมายถึง การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตนเองกับบิดามารดาในด้านการติดต่อกัน ความเข้าใจกัน การช่วยเหลือ การสนับสนุน การดูแลเอาใจใส่ รวมทั้งความขัดแย้ง และการที่บุคคลรู้สึกว่าเป็นบิดามารดาไม่เข้าใจตน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนผลการวิจัยพบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นตัวแปรที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน Cheol Park & Ye Rang Park (Cheol Park & Ye Rang Park, 2014, p. p. 147) ทำการศึกษา รูปแบบการเสพติดสมาร์โฟนในกลุ่มเด็กปฐมวัย โดยศึกษารูปแบบการควบคุมการใช้สมาร์โฟนในครอบครัว การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา และความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดา มารดา จากการศึกษา พบว่า สาเหตุหลักที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน มีดังนี้ 1) รายได้ของครอบครัวส่งผลต่อปริมาณการใช้สมาร์โฟน เนื่องจากครอบครัวที่มีรายสูง จะมีอัตราการซื้อสมาร์โฟนให้ลูกใช้มากกว่าครอบครัวที่มีรายได้น้อย 2) ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่มีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมกาติตสมาร์โฟนในเด็ก ทำให้ไม่จำกัดเวลาในการเล่นสมาร์โฟน 3) ผู้ปกครองที่มีพฤติกรรมเสพติดสมาร์โฟน จะมีทัศนคติเชิงบวกในการส่งเสริมให้เด็กใช้สมาร์โฟน ส่งผลให้อัตราการติตสมาร์โฟนสูงขึ้น 4) เด็กที่พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วย และอยู่คนเดียวเป็นเวลานาน เนื่องจากพ่อแม่ต้องออกไปทำงาน ไม่มีเวลาดูแลลูก จึงให้ลูกใช้สมาร์โฟนแก้เหงา ด้วยสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เด็กมีพฤติกรรมกาติตสมาร์โฟนมากขึ้น

Ling Lian et al. (Ling Lian et al., 2016, p. p. 92) ทำการศึกษา บทบาทของคุณธรรมและสไตล์การเลี้ยงดูในการเสพติดสมาร์โฟนในกลุ่มนักศึกษาจีน ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเชิงลบมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Hye-Jin Kim. et al. (Hye-Jin Kim & et al, 2018, p. p. 13) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในครอบครัว การควบคุมตนเอง มิตรภาพที่ดีของวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนในเกาหลีใต้ ผลการวิจัย พบว่า มีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นสำหรับพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน หลังจากการควบคุมตัวแปรที่อาจเกิดขึ้นทั้งหมด นอกจากนี้เมื่อจำแนกวัยรุ่นตามระดับการควบคุมตนเอง มิตรภาพที่ดีและความรุนแรงในครอบครัว พบว่าผู้ที่ควบคุมตนเองได้ต่ำ จะมีพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นบุคคลที่ปฏิเสธ หรือป้องกันมากเกินไป จะอ่อนไหวต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในภายหลัง และมีแนวโน้มที่จะหันมาใช้สมาร์โฟนมากเกินไปเพื่อหาวิธีระบายอารมณ์

ดังนั้นจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่าสัมพันธภาพในครอบครัวเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการติดสมาร์ทโฟน เนื่องจากสมาร์ทโฟนเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์จนกลายเป็นเรื่องปกติ เด็กในยุคนี้จึงเข้าถึงอุปกรณ์เหล่านี้ได้อย่างสะดวกจากการเล่นสมาร์ทโฟนของพ่อแม่หรือของตนเอง ถ้าสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี พ่อแม่ไม่เข้าใจกัน รวมไปถึงความสัมพันธ์ของผู้ปกครอง ถ้ามีความสัมพันธ์กับนักเรียนน้อยก็จะส่งผลให้นักเรียนติดสมาร์ทโฟนมากยิ่งขึ้น

3.1.2 ปัจจัยด้านเพื่อน

อิทธิพลของเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟน

กลุ่มเพื่อน ถือเป็นตัวแทนการถ่ายทอดทางสังคมที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยการถ่ายทอดทางสังคมของกลุ่มเพื่อนทำให้ได้มาซึ่งทักษะ ทัศนคติ และบทบาท ตลอดจนมีผลต่อการปรับตัวในทุกช่วงของชีวิต (Berns, 2004) นอกจากนี้การถ่ายทอดทางสังคมในระหว่างเพื่อนร่วมวัย ยังมีอิทธิพลต่อพัฒนาการ 3 ประการโดย ประการที่หนึ่ง คือ การถ่ายทอดทางสังคมก่อให้เกิดผลที่สำคัญต่อพัฒนาการและการสร้างอัตมโนทัศน์แห่งตน ประการที่สอง กลุ่มเพื่อนจะก่อให้เกิดการฝึกหัดทักษะในการสวมบทบาทของเด็ก และประการที่สามกลุ่มเพื่อนสนิทวัยเดียวกันจะเป็นการเรียนรู้บทบาท และค่านิยมทางสังคม (Gecus, 1981 อ้างถึงใน วันเพ็ญ พิศาลพงศ์, 2540, น. 195)

แบนดูรา (Bandura, 1963) ได้อธิบายว่าการเรียนรู้ทางสังคมจะเกิดขึ้นกับบุคคลตลอดเวลา โดยเพื่อนเป็นแหล่งการเรียนรู้ทางสังคมที่สำคัญของวัยรุ่น วัยรุ่นได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมากที่สุด วัยรุ่นที่มีเพื่อนที่ดี ก็จะมีแนวโน้มการเรียนรู้ของพฤติกรรมไปในทางที่ดี เช่น มีการรวมกลุ่มกับเพื่อนศึกษาค้นคว้า ทบทวนตำรา ในทางตรงข้ามวัยรุ่นที่คบหาสมาคมกับกลุ่มเพื่อนที่ไม่ดี ก็มีแนวโน้มของการเรียนรู้ของพฤติกรรมไปในทางที่ไม่ดี ในการคบเพื่อนของวัยรุ่นไม่ว่าจะเป็นเพื่อนแบบใดก็จะเป็นสิ่งผลักดันให้วัยรุ่นเกิดการเรียนรู้ในการปรับตัวให้เข้ากับสมาชิกของกลุ่ม

วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ (วันเพ็ญ พิศาลพงศ์, 2540, น. 195-196) กล่าวว่า เพื่อนมีอิทธิพลต่อเด็ก โดยก่อให้เกิดการคล้อยตาม และการยอมรับเอาค่านิยม ความเชื่อ และความสนใจแต่อย่างใดก็ตาม แม้ว่าการคบเพื่อนร่วมวัยจะเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่สำคัญยิ่งของวัยรุ่นแต่การคบเพื่อนก็มีทั้งคุณ และโทษ โดยเพื่อนอาจเป็นผู้ที่คอยช่วยชี้แนะสิ่งที่มีประโยชน์ แต่ในมุมนกกลับกันเพื่อนก็อาจชักนำไปในทางเสื่อมถอยได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุพัตรา สุภาพ

(สุพัตรา สุภาพ, 2546, น. 42) กล่าวว่า เพื่อนเป็นผู้ที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากในกลุ่มวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มที่ต้องการอยู่ร่วมกับเพื่อน เพื่อนจะมีอิทธิพลทั้งในด้านความคิด การแต่งกาย และการแสดงออก เพื่อให้เพื่อนยอมรับเยาวชนมักจะยึดเพื่อนเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และเป็นการแสดงความเป็นพวกเดียวกัน

สำหรับงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการถ่ายทอดทางสังคมของเพื่อนกับพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟน โดยศึกษาการได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟน โดยได้ให้ความหมายการได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟน หมายถึง การได้รับ การชักจูง การเลียนแบบ และทำตาม หรือเลียนแบบเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟน ทั้งทางด้านเนื้อหา และการทำกิจกรรมบนสมาร์ทโฟน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Walsh et al (Walsh P.Shari et al., 2007) ทำการศึกษา อิทธิพลทางจิตวิทยาของการใช้สมาร์ทโฟนในกลุ่มเยาวชนออสเตรเลีย พบว่า อิทธิพลจากเพื่อนมีผลต่ออัตราการใช้สมาร์ทโฟน ในการรักษาความสัมพันธ์ และปติตดา ทองเจือพงษ์ (ปติตดา ทองเจือพงษ์, 2559, น. 40) ทำการศึกษา ปัจจัยและผลกระทบของการเสพติดสมาร์ทโฟนต่อประสิทธิภาพการทำงานโรคกลัวไม่มีสมาร์ทโฟนใช้ พบว่า กลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นตัวผลักดันให้เกิดการสื่อสารทางสมาร์ทโฟนเพื่อสร้างความสัมพันธ์มากขึ้น นอกจากนั้นการใช้สมาร์ทโฟนยังเป็นการขยายเครือข่ายสังคมได้กว้างขึ้น เช่น ได้รู้จักกับเพื่อนเพิ่มขึ้นจากชุมชนออนไลน์ (Online Community) เป็นต้น โดยอิทธิพลทางสังคมผลักดันให้มีอัตราการใช้สมาร์ทโฟนมากขึ้นเพื่อรักษาความสัมพันธ์ สอดคล้องกับวาสนา ศีलगาม (วาสนา ศีलगาม, 2561, น. 193) ที่กล่าวว่าอิทธิพลทางสังคม (social influence) โดยปกติกลุ่มบุคคลจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเพื่อน ครอบครัว และอื่น ๆ ทำให้มีการติดต่อสื่อสารผ่านทางสมาร์ทโฟน เพื่อสร้างความสัมพันธ์มากขึ้นและยังเป็นการขยายเครือข่ายสังคมได้กว้างขึ้น นอกจากนั้น อิทธิพลทางสังคมยังเป็นปัจจัยตัวหนึ่งที่ส่งผลให้มีอัตราการใช้สมาร์ทโฟนที่มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อรักษาความสัมพันธ์เอาไว้

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัย ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ผู้วิจัยจึงคาดว่าอิทธิพลของเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟนมีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟน เนื่องจากเมื่อนักเรียนได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟน มีผลต่อพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟน เนื่องจากนักเรียนได้รับการชักจูง และทำตาม หรือเลียนแบบเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟน

ทั้งทางด้านเนื้อหา และการทำกิจกรรมบนสมาร์ทโฟน เนื่องจากต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ต้องการการยอมรับในกลุ่มเพื่อน

3.1.3 ปัจจัยด้านพฤติกรรมตามลักษณะการใช้สมาร์ทโฟน

ทฤษฎีการแพร่กระจายของการใช้งาน (Use-Diffusion Theory)

ทฤษฎีการแพร่กระจายของการใช้งาน เป็นแบบจำลองที่เกี่ยวกับอัตราการใช้งาน และความหลากหลายของการใช้งาน กล่าวคือ ถ้ามีปริมาณการใช้งานโปรแกรมประยุกต์ที่หลากหลาย จะส่งผลให้อัตราการใช้งานสูงขึ้น หรืออีกนัยหนึ่ง คือ อัตราการใช้งานส่งผลต่อความหลากหลายในการใช้งาน (Shih & Venkatesh, 2004, p. p. 59; Theotokis. A & Doukidis. G, 2009, p. p. 5) การแพร่ คือ การเพิ่มความเร็วหรือการเร่งให้เกิดขึ้น ในงานวิจัยในด้านทฤษฎีการแพร่นั้นมีแบบจำลองที่เกี่ยวข้อง 2 แบบจำลอง ได้แก่ แบบจำลองการแพร่กระจายของการยอมรับ (Adoption-Diffusion; AD) หรือเรียกว่า AD Model โดยการศึกษาวิจัยทางการตลาด นักวิจัยจะสนใจการแพร่กระจายของผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งเรียกการศึกษานี้ว่า Adoption-Diffusion ซึ่งจะเน้นในเรื่องของ Adoption perspective และแบบจำลองการแพร่กระจายของการใช้งาน (Use-Diffusion; UD) หรือเรียกว่า UD Model (Dickerson & Gentry, 1983; Mahajan & Muller, 1979; Midgley & Dowling, 1978; Rogers, 1995 อ้างถึงใน Shih & Venkatesh, 2004, p. p. 59)

Shih & Venkatesh (2004, p. 62) กล่าวว่า องค์ประกอบทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสำหรับ UD Model จะค่อย ๆ พัฒนาจากลักษณะธรรมชาติของการใช้งาน กล่าวคือ จะพิจารณาในส่วนของอัตราการใช้งาน และความหลากหลายของการใช้งาน รวมไปถึงการพิจารณาในด้านการบูรณาการเทคโนโลยี (Technology integration) และการรับรู้ถึงความสำคัญของเทคโนโลยี

สำหรับปัจจัยด้านสมาร์ทโฟนของพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟน ผู้วิจัยนำทฤษฎีการแพร่กระจายของการใช้งาน (Use-Diffusion Theory) มาใช้อธิบายในด้านของอัตราการใช้งาน และความหลากหลายของการใช้งาน เนื่องจากโมเดลดังกล่าว พัฒนาจากลักษณะธรรมชาติของการใช้งาน กล่าวคือ จะพิจารณาในส่วนของอัตราการใช้งาน และความหลากหลายของการใช้งาน นอกจากนี้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนยังเป็นอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับผู้ที่ใช้เสฟติดสื่อสารสังคมออนไลน์ เกมออนไลน์ การสนทนาออนไลน์ หรือการติดตามข่าวสารต่าง ๆ ผ่านโทรศัพท์ โดยผู้ใช้งานจะใช้งานผ่านโปรแกรมประยุกต์ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าแอปพลิเคชัน ซึ่งจะแตกต่างกันตามรูปแบบการใช้งาน และความต้องการของผู้ใช้ และในปัจจุบันมีโปรแกรมประยุกต์ออกมา

มากมาย ส่งผลให้อัตราการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนสูงขึ้น โดยผู้วิจัยได้ให้ความหมายของอัตราการใช้งาน และความหลากหลายในการใช้งานไว้ดังนี้

อัตราการใช้งาน หมายถึง ปริมาณเวลาที่ผู้ใช้สมาร์ทโฟนระหว่างวันที่ใช้ในการส่งและรับข้อความ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกัน หรือใช้ในการทำกิจกรรมอื่น ๆ บนสมาร์ทโฟน

ความหลากหลายของการใช้งาน หมายถึง ปริมาณการเลือกใช้โปรแกรมประยุกต์บนสมาร์ทโฟน เช่น ใช้โทรหาผู้อื่น ส่งและรับข้อความ ส่งและรับอีเมล ประชุมทางวิดีโอ แบ่งปันวิดีโอหรือภาพ ดูหนัง ฟังเพลง เล่นเกมส์ เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อัตราการใช้งานเป็นปริมาณเวลาที่ผู้ใช้สมาร์ทโฟนระหว่างวัน ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการส่งและรับข้อความที่มีการแลกเปลี่ยนเป็นประจำ อัตราการใช้งานนั้นเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดความหลากหลายในการใช้งาน (Theotokis. A & Doukidis. G, 2009; Morrill et al., 2013) และความหลากหลายในการใช้งานเป็นปริมาณการเลือกใช้โปรแกรมประยุกต์ในสมาร์ทโฟน เช่น ใช้โทรหาผู้อื่น ส่ง และรับข้อความ ส่ง และรับอีเมล ประชุมทางวิดีโอ เป็นต้น ความหลากหลายในการใช้งานจะเป็นตัวผลักดันให้มีการใช้งานมากกว่าเดิม (Lepp et al, 2014) สอดคล้องกับวาสนา ศีลางาม (วาสนา ศีลางาม, 2561, น. 196) พบว่า อัตราการใช้งาน (usage rate) เป็นระยะเวลาที่ผู้ใช้ ๆ สมาร์ทโฟนใช้ในการส่ง และรับข้อความที่มีการแลกเปลี่ยนเป็นประจำระหว่างวัน ซึ่งอัตราการใช้งานนี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความหลากหลายของการใช้งาน และความหลากหลายในการใช้งาน (variety of use) ในแต่ละวันผู้ใช้สมาร์ทโฟนจะมีการเลือกใช้โปรแกรมประยุกต์ในสมาร์ทโฟนจำนวนมาก เช่น ส่ง และรับอีเมล ประชุมทางวิดีโอ ฟังเพลง ความหลากหลายในการใช้งาน ยังเป็นตัวผลักดันให้มีการใช้งานสมาร์ทโฟนที่มากขึ้น

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ผู้วิจัยจึงคาดว่าอิทธิพลของสมาร์ทโฟนซึ่งประกอบไปด้วยอัตราการใช้งานมีอิทธิพลทางลบต่อพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟน และความหลากหลายของการใช้งานมีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟน เนื่องจาก อัตราการใช้งานนั้นเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดความหลากหลายในการใช้งาน

3.2 ปัจจัยส่วนบุคคล

การเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นการประเมินตนเองตามความรู้สึกของตนว่าตนเองเป็นคนที่มีความสามารถ มีความสำคัญ มีการประสบความสำเร็จ รวมทั้งการยอมรับ การเห็นคุณค่าจากคนในสังคมที่มีต่อตนเอง ตลอดจนการมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเอง ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกกับบุคคลอื่นในแง่ดีด้วย การเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การเห็นคุณค่าในตนเองตามขั้นพื้นฐาน (Basic self-esteem) ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ในช่วงชีวิตวัยเด็ก และเชื่อว่าจะเป็น การเห็นคุณค่าในตนเองที่มั่นคงและไม่เปลี่ยนแปลง บุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง คือ บิดา มารดา และญาติพี่น้อง ส่วนการเห็นคุณค่าในตนเองที่เกิดจากหน้าที่ (Functional self-esteem) เป็นความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองที่พัฒนาต่อมาในระยะหลังจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม (วิไลลักษณ์ ทองคำบรรจง, 2553, น. 49) ทั้งนี้ คูเปอร์ส密斯 (Coopersmith, 1984, p.p. 4-5) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การประเมินคุณค่าของบุคคลที่มีต่อตนเอง โดยแสดงทัศนคติของการยอมรับและไม่ยอมรับตนเอง และเป็นการบ่งชี้ถึงความเชื่อที่บุคคลมีต่อตนเองในด้านการมีความสามารถ ความสำคัญ การประสบความสำเร็จ และการมีคุณค่า ซึ่งบุคคลอื่นสามารถรับรู้ได้จากคำพูด และพฤติกรรม การแสดงออก โรเซนเบิร์ก (Rosenberg, 1979) ให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเองไว้ว่า หมายถึง การประเมินตนเองในด้านบวก และลบ โดยการที่บุคคลหนึ่งมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง หมายถึง บุคคลเหล่านั้น มีความเคารพและให้การยอมรับตนเอง คิดว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่า เข้าใจในข้อบกพร่องของตนเองและคาดหวังจะปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น และซาสส์ (Sasse, 1978) ให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเองไว้ว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลว่าตนเองมีความสำคัญ และมีคุณค่า มีความต้องการได้รับความเชื่อถือ การยอมรับนับถือโดยได้รับการสนับสนุนหรือยอมรับ นับ ถือจากผู้อื่นเพื่อที่จะได้เกิดความรู้สึกภูมิใจ และนับถือตนเอง

พฤติกรรมการเล่นโซเชียลมีเดียก็เช่นกัน การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นปัจจัยที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเล่นโซเชียลมีเดีย มีงานวิจัย พบว่า ผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะมีพฤติกรรมการเล่นโซเชียลมีเดีย และในทางตรงกันข้าม พบว่าผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง จะมีพฤติกรรมการเล่นโซเชียลมีเดียอย่างเหมาะสม (Wang & et al, 2017, p. p. 714)

สำหรับในงานวิจัยนี้ได้ให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่ดีที่มีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า และมีความเชื่อมั่นในตนเองในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ หรือเป็นการตัดสินใจคุณค่าของตนเองทั้งทางด้านบวก หรือลบ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นปัจจัยที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน

Sinead Pugh. et al (Sinead Pugh, 2017, p. p. 28) ทำการการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการติดสมาร์ทโฟน ความวิตกกังวลทางสังคม ความนับถือตนเอง อายุ และเพศ พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ส่งผลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน เนื่องจากผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะมีพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนสูง

Kwang Soo Oh & Geum Sook Oh (Kwang Soo Oh & GeumSook Oh, 2017, p. p. 14) ทำการศึกษา ผลของการติดสมาร์ทโฟนที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง และการเอาใจใส่ในนักศึกษาพยาบาล พบว่า ผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จะมีพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนสูง และผู้ที่มีพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนมาก จะมีความวิตกกังวลที่สูง และระดับความซึมเศร้าเพิ่มขึ้น และมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลลดลง

ดังนั้นจากการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยจึงคาดว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีอิทธิพลทางลบต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน การที่บุคคลมีความรู้สึกที่ดีที่มีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า และมีความเชื่อมั่นในตนเองในการกระทำสิ่งต่าง ๆ จะมีพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนสูงกว่าผู้ที่ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุการเกิดพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังคมทลกรุงเทพฯ เพื่อตรวจสอบโมเดลเชิงสาเหตุพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเพื่อศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลองการวัดพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟนระหว่างนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิง และปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังคมทลกรุงเทพฯ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การกำหนดประชากร และการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากร และการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น 2 ตอน ได้แก่ การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุการเกิดพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังคมทลกรุงเทพฯ เพื่อตรวจสอบโมเดลเชิงสาเหตุพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลของพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังคมทลกรุงเทพฯ และเพื่อศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟน ระหว่างนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิง

1.1 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ เป็นผู้รอบรู้ และรู้ลึกในประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟน ซึ่งในที่นี้ คือ ผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง จิตวิทยาพฤติกรรมมนุษย์ หรือมีผลงานในด้านจิตวิทยาพฤติกรรมมนุษย์ โดยพิจารณาจากผลงานวิชาการ ได้แก่ ประสบการณ์สอน การเขียนตำรา การเขียนบทความ และ/หรือมีประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการพฤติกรรมกาเสพติดต่าง ๆ หรือเกี่ยวกับจิตวิทยาพฤติกรรมมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อหาประเด็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญผู้วิจัยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 2 เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่สะดวกในการให้ข้อมูลจำนวน 9 คน เพื่อสัมภาษณ์ และใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อทำความเข้าใจลักษณะของพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน นำข้อค้นพบที่ได้มาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม และกำหนดปัจจัยเชิงสาเหตุพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน (Structured interview) ทั้งนี้เนื่องจากมีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 (COVID-19) จึงทำให้มีข้อจำกัดในการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์จึงปรับเป็นการให้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Question) เนื่องจากเป็นการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19

1.2 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ จำนวน 15 โรงเรียน 5 เขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งสิ้น 5,216 คน ปีการศึกษา 2563 (ฝ่ายการศึกษาอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ. 2563: 14) รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากร จำแนกตามเขต โรงเรียน และระดับชั้น

ที่	เขต	ชื่อโรงเรียน	ระดับชั้น						รวม
			ม.4		ม.5		ม.6		
			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	1	โรงเรียนกุหลาบวิทยา	41	15	31	14	42	21	164
รวม			56		45		63		
2	1	โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา	0	159	0	163	0	152	474
รวม			159		163		152		
3	1	โรงเรียนเซนต์หลุยส์ศึกษา	12	22	11	18	15	11	89
รวม			34		29		26		

ตาราง 2 (ต่อ)

ที่	เขต	ชื่อโรงเรียน	ระดับชั้น						รวม
			ม.4		ม.5		ม.6		
			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
4	2	โรงเรียนแม่พระฟาติมา	15	22	18	16	15	25	111
รวม			37		34		40		
5	2	โรงเรียนโยนออฟอาร์ค	0	0	7	6	7	10	30
รวม			0		13		17		
6	2	โรงเรียนพระมารดานิจจานุเคราะห์	53	89	62	71	66	73	414
รวม			142		133		139		
7	3	โรงเรียนเซนต์ปีเตอร์ ธนบุรี	37	53	48	41	47	32	258
รวม			90		89		79		
8	3	โรงเรียนพระแม่สกลสงเคราะห์	55	102	71	89	56	93	466
รวม			157		160		149		
9	4	โรงเรียนพระวิสุทธิวงศ์	47	61	29	45	37	49	268
รวม			108		74		86		
10	4	โรงเรียนมาเรียลัย	79	140	80	125	62	114	600
รวม			219		205		176		
11	4	โรงเรียนมารดานฤมล	46	83	30	68	36	71	334
รวม			129		98		107		
12	4	โรงเรียนมาลาสวรรค์พิทยา	21	31	25	28	18	17	140
รวม			52		53		35		
13	5	โรงเรียนนักบุญเปโตร	56	85	42	74	58	51	366
รวม			141		116		109		

ตาราง 2 (ต่อ)

ที่	เขต	ชื่อโรงเรียน	ระดับชั้น						รวม
			ม.4		ม.5		ม.6		
			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
14	5	โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ (ชาย)	229	13	190	21	198	22	673
รวม			242		211		220		
15	5	โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ (หญิง)	0	136	0	112	0	131	379
รวม			136		112		131		
16	5	โรงเรียนบอสโกโกพิทักษ์	65	43	41	43	50	49	291
รวม			108		84		99		
17	5	โรงเรียนอัสสัมชัญ	25	39	20	31	18	26	159
รวม			64		51		44		
รวม			781	1093	705	965	725	947	5,216
			1,874		1,670		1,672		5,216

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง พฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 250 คน และมีพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Stage sampling) ดังนี้

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพิจารณาเส้นพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า โดยใช้อัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่าง และจำนวนพารามิเตอร์ หรือตัวแปรควรจะเป็น 10 ต่อ 1 (Hair et al. 2010 : 662) ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนพารามิเตอร์มีทั้งหมด 22 พารามิเตอร์ ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างจึงใช้จำนวนอย่างน้อย 220 คน เพื่อให้มีปริมาณมากพอในการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้ผู้วิจัยทำการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลอง (Invariance tests) ระหว่างกลุ่มเพศชาย และเพศหญิงผู้วิจัย จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 เท่า ผู้วิจัยได้กำหนดให้แต่ละกลุ่มมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 220 คน ดังนั้นนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดมีจำนวน 440 คน ทั้งนี้เนื่องจากมีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงมีข้อจำกัดในจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง สืบเนื่องมาจากกระทรวงศึกษาธิการให้สถานศึกษาในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ

ปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงทำให้การเก็บข้อมูลเป็นไปได้ยากมากขึ้น นักเรียนเรียนออนไลน์แทนการเรียนในห้องเรียน การเก็บข้อมูลจึงใช้การเก็บออนไลน์โดยใช้ Google form ในการเก็บข้อมูล จึงได้จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามมาเพียง 250 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 250 คน และผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Stage Simple Random sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 จำแนกโรงเรียนออกเป็นเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียนอัครสังฆมณฑล กรุงเทพมหานคร ที่มีการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมทั้งสิ้น 5 เขต โดยเขตที่ 1 มีจำนวน 3 โรงเรียน เขตที่ 2 มีจำนวน 3 โรงเรียน เขตที่ 3 มีจำนวน 2 โรงเรียน เขตที่ 4 มีจำนวน 5 โรงเรียน และเขตที่ 5 มีจำนวน 5 โรงเรียน

ขั้นที่ 2 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster sampling) ซึ่งผู้วิจัยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม โดยการจับฉลากโรงเรียนอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ทั้ง 5 เขต เขตละ 1 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 5 โรงเรียน ดังนี้ 1) โรงเรียนกุหลาบวิทยา 2) โรงเรียนพระมารดานิจจานุเคราะห์ 3) โรงเรียนเซนต์ปีเตอร์ ธนบุรี 4) โรงเรียนมาเรียลัย และ 5) โรงเรียนนักบุญเปโตร

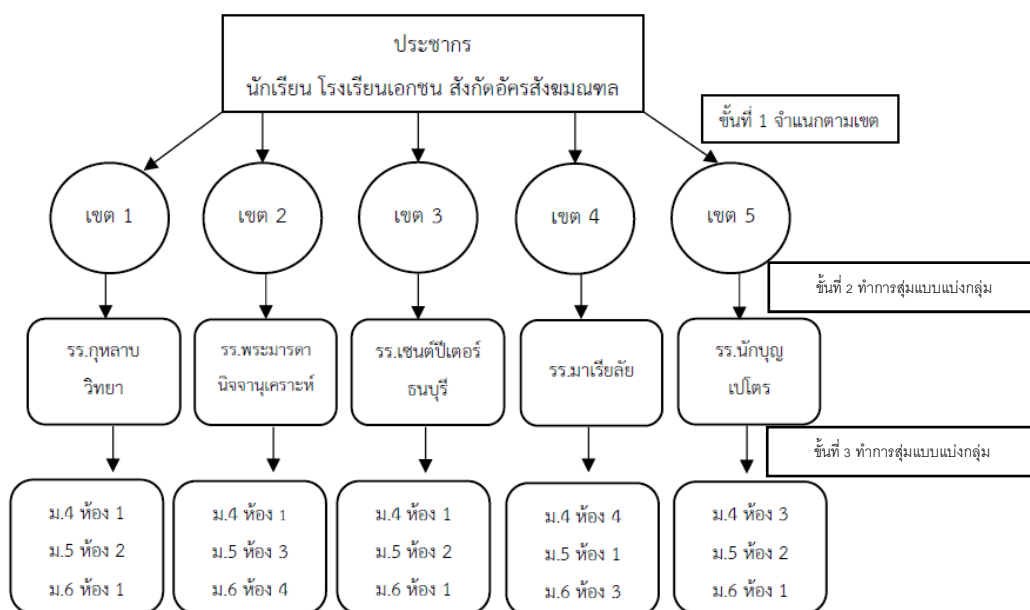
ขั้นที่ 3 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster sampling) ซึ่งผู้วิจัยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม โดยการจับฉลากห้องเรียน ตามระดับชั้น รวมทั้งสิ้น 15 ห้องเรียน ดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ตโฟน จำแนกตามโรงเรียนและระดับชั้นเรียน ($n = 250$)

ที่	ชื่อโรงเรียน	ระดับชั้น			รวม
		ม.4	ม.5	ม.6	
1	โรงเรียนกุหลาบวิทยา	21 (1)	16 (2)	13 (1)	50
2	โรงเรียนพระมารดานิจจานุเคราะห์	22 (1)	16 (3)	12 (4)	50
3	โรงเรียนเซนต์ปีเตอร์ ธนบุรี	22 (1)	16 (2)	12 (1)	50
4	โรงเรียนมาเรียลัย	21 (4)	16 (1)	13 (3)	50
5	โรงเรียนนักบุญเปโตร	22 (3)	16 (2)	12 (1)	50
รวม		108	80	62	250

หมายเหตุ : ตัวเลขในเครื่องหมายวงเล็บ () คือ ห้องเรียนที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แผนภาพแสดงลำดับขั้นตอนการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ภาพประกอบ 3 แผนภาพแสดงลำดับขั้นตอนการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้คัดกรองพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟน 2) เครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟน และ 3) เครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ อย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.1.1 การสร้าง และหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1) นำเนื้อหาสาระในประเด็นสำคัญ ๆ ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร มากำหนดเป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยมีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ อย่างมีอิสระ เกี่ยวกับพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2) นำแบบสัมภาษณ์ไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาโทพิจารณา และให้คำปรึกษาแนะนำอีกครั้งหนึ่ง แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ เพื่อให้แบบสัมภาษณ์ มีความสมบูรณ์มากที่สุด

3) ผู้วิจัยนำ แบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้ภาษา และความสอดคล้องของข้อความในประเด็นคำถามกับนิยามศัพท์ พร้อมทั้งปรับปรุงภาษาเพื่อให้เหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

4) นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญในชั้น ต่อไป

2.1.2 แบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ อย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวอย่าง

แนวทางสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟน

คำชี้แจง กรุณาให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามทัศนะของท่าน ในประเด็นต่อไปนี้

(0) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุระหว่าง 15-18 ปี) มีปัจจัยใดเกี่ยวข้องบ้าง เพราะเหตุใด

(00) ท่านคิดว่าผลกระทบของการเล่นติดสมาร์ทโฟน มีอิทธิพลต่อตัวนักเรียน ครอบครัว และสังคมอย่างไรบ้าง

ตัวอย่าง

แนวทางสัมภาษณ์ด้านพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน สำหรับนักเรียน
คำชี้แจง กรุณาให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียน
ตามทักษะของนักเรียน ในประเด็นต่อไปนี้

(0) ช่วงเวลาว่างในแต่ละวันนักเรียนทำอะไร

(00) นักเรียนใช้สมาร์ทโฟนวันละกี่ชั่วโมง และใช้ทำอะไร

2.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้น ตอนดังนี้

- 1) รวบรวมรายชื่อ/พิจารณาคุณสมบัติ
- 2) ผู้วิจัยขอให้บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
- 3) ติดต่อผู้ให้ข้อมูล โดยจดหมายนัดหมายอย่างเป็นทางการ พร้อมกับส่งแนวทางสัมภาษณ์ก่อน 2-3 สัปดาห์ และไปตามวันและเวลาที่นัดหมายไว้
- 4) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ โดยติดต่อประสานงานกับผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

2.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative data) ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อสรุปเรียบเรียงความคิดเห็น ความหมายต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งในแง่มุมต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

2.2.1 เครื่องมือที่ใช้ประเมินปัจจัยที่เป็นสาเหตุพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์

ลักษณะแบบวัด เครื่องมือที่ใช้วัดปัจจัยเชิงสาเหตุพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือ ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามตามองค์ประกอบและพฤติกรรม ของตัวแปรปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยพฤติกรรมตามลักษณะการใช้งานโทรศัพท์มือถือ และปัจจัยภายในส่วนบุคคล เป็นแบบวัด เพื่อวัดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อความเกี่ยวกับปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน ปัจจัยพฤติกรรมตามลักษณะการใช้งานโทรศัพท์มือถือ และปัจจัยภายในส่วนบุคคล ตรงตามระดับความคิด/ความรู้สึก/การปฏิบัติ การประพฤติปฏิบัติของนักเรียน และให้นักเรียนเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว ในลักษณะของมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่มากที่สุด ถึง น้อยที่สุด ได้ข้อคำถาม 41 ข้อ แสดงในภาคผนวก ข

2.2.2 การสร้าง และหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง และตรวจสอบเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา และความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดาและมารดา ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน ได้แก่ การได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้โทรศัพท์มือถือ พฤติกรรมตามลักษณะการใช้งานโทรศัพท์มือถือ ได้แก่ อัตราการใช้งาน และความหลากหลายของการใช้งาน และปัจจัยภายในส่วนบุคคล ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง

1) ศึกษาลักษณะ รูปแบบ และวิธีการเขียนแบบวัด จากเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2) กำหนดตัวชี้วัดและนิยามศัพท์เฉพาะของปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา และความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดาและมารดา ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน ได้แก่ การได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้โทรศัพท์มือถือ พฤติกรรมตามลักษณะการใช้งานโทรศัพท์มือถือ ได้แก่ อัตราการใช้งาน และความหลากหลายของการใช้งาน และปัจจัยภายในส่วนบุคคล ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยนำ ทฤษฎี แนวคิด มาแปลงเป็น

นิยามเชิงปฏิบัติการ (operational definition) และนำนิยามปฏิบัติการมาแยกให้เห็นตัวชี้วัดย่อย ๆ สำหรับนำไปตั้งเป็นข้อคำถามต่อไป

3) สร้างเครื่องมือวัดปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน ปัจจัยพฤติกรรมตามลักษณะการใช้งานสมาร์ทโฟน และปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกาติดสมาร์ทโฟน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนด เพื่อวัดปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา และความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดามารดา ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน ได้แก่ การได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟน ปัจจัยพฤติกรรมตามลักษณะการใช้งานสมาร์ทโฟน ได้แก่ อัตราการใช้งาน และความหลากหลายของการใช้งาน และปัจจัยภายในส่วนบุคคล ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง

การสร้างข้อคำถามตามองค์ประกอบในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพิจารณาเครื่องมือจากเอกสาร ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา และความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดามารดา ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน & คณะ, 2536) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากของคูเปอร์สมิธ (Coopersmith, 1984) ฉบับที่ใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา (Self-Esteem Inventory: CSEI) ที่แปลและเรียบเรียงโดยศิวะพร เทพภิบาล (ศิวะพร เทพภิบาล, 2546) ในส่วนของปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน และปัจจัยด้านพฤติกรรมตามลักษณะการใช้งานสมาร์ทโฟน ได้แก่ อัตราการใช้งาน และความหลากหลายของการใช้งานผู้วิจัยสร้างขึ้นตามองค์ประกอบและพฤติกรรม ของตัวแปรปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยพฤติกรรมตามลักษณะการใช้งานสมาร์ทโฟน ปัจจัยภายในส่วนบุคคล เป็นแบบวัด เพื่อวัดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์ทโฟน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อความเกี่ยวกับปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน ปัจจัยด้านสมาร์ทโฟน และปัจจัยส่วนบุคคล ตรงตามระดับความคิด/ความรู้สึก/การปฏิบัติ การประพจน์ปฏิบัติของนักเรียน และให้นักเรียนเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว ในลักษณะของมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่มากที่สุด ถึงน้อยที่สุด ได้ข้อคำถามจำนวน 50 ข้อ

4) นำแบบวัดที่สร้างขึ้นให้คณะกรรมการที่ควบคุมปริญญาโท ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ความครอบคลุม และความสอดคล้องตามนิยามของตัวแปร แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท

5) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบวัดที่สร้างเสร็จแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้ภาษา และความสอดคล้องของข้อความบ่งชี้ในแบบวัดกับนิยามศัพท์เป็นรายข้อ พร้อมทั้งปรับปรุงภาษา เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา นำคะแนนการพิจารณาแบบวัดจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความบ่งชี้ในแบบวัดกับนิยามศัพท์ ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2547: 179) โดยมีความสอดคล้องของข้อคำถามปัจจัยด้านครอบครัว มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0.33 – 1.00 ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ปัจจัยพฤติกรรมตามลักษณะการใช้สมาร์ทโฟนมีคะแนนอยู่ระหว่าง 0.33 – 1.00 และปัจจัยภายในส่วนบุคคลมีคะแนนอยู่ระหว่าง 0.33 – 1.00 ผู้วิจัยทำการตัดข้อคำถามที่ได้คะแนน 0.33 ออกจากแบบวัด พร้อมทั้งปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ในส่วนของแบบวัดพฤติกรรมการเล่นสมาร์ทโฟน คะแนนความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ผู้วิจัยและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบวัดไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น ในลำดับต่อไป

6) ตรวจสอบคุณภาพค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น นำแบบวัดไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ห้องเรียนที่ไม่ได้เป็นห้องเรียนกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัด โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อและคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด (Corrected item-total correlation) โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient: r_{XY}) (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2547: 165)

2) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น ความสอดคล้องภายในโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2547: 220)

3) คัดเลือกข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกข้อคำถามเพื่อสร้างแบบวัด ดังนี้ (1) โดยการเลือกข้อคำถาม จากพฤติกรรมที่ได้จากการสังเคราะห์ และสัมภาษณ์ให้ครบทุกพฤติกรรม อย่างน้อยพฤติกรรมละ 2 ข้อ (2) คัดเลือกค่าอำนาจจำแนกแบบ Corrected Item-Total Correlation ที่มีค่าสูง ที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป และ (3) พิจารณาข้อคำถามที่ไม่ซ้ำกัน หรือความหมายใกล้เคียงกัน

7) เมื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด นำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ตาราง 4 จำนวนข้อคำถามในแต่ละปัจจัย

ปัจจัย	ตัวแปร	จำนวนข้อ ก่อนหาค่า ดัชนีความ สอดคล้อง	จำนวนข้อ หลังหาค่า ดัชนีความ สอดคล้อง
ด้านครอบครัว	การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา	10	7
	ความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดามารดา	12	10
ด้านเพื่อน	การได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟน	10	8
ด้านสมาร์ทโฟน	อัตราการใช้งาน	8	7
	ความหลากหลายในการใช้งาน		
ด้านส่วนบุคคล	การเห็นคุณค่าในตนเอง	10	9
รวม		50	41

3. ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ วัดคุณลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียน วัดปัจจัยด้านครอบครัว วัดปัจจัยด้านเพื่อน วัดปัจจัยภายในส่วนบุคคล และวัดปัจจัยด้านพฤติกรรมตามลักษณะการใช้งานสมาร์ทโฟน โดยลักษณะของแบบวัดเป็นแบบมีตัวเลือกให้เลือกตอบ และข้อคำถามเป็นข้อความเกี่ยวข้อง และให้นักเรียนเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว ในลักษณะของมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่มากที่สุด ถึง น้อยที่สุด ดังนี้

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียน

ส่วนที่ 2 แบบวัดปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา และความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดามารดา

ส่วนที่ 3 แบบวัดปัจจัยด้านเพื่อน ได้แก่ การได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้
สมาร์ทโฟน

ส่วนที่ 4 แบบวัดปัจจัยพฤติกรรมตามลักษณะการใช้งานสมาร์ทโฟน ได้แก่ อัตราการ
ใช้งาน และความหลากหลายของการใช้งาน

ส่วนที่ 5 แบบวัดปัจจัยภายในส่วนบุคคล ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียน

แบบสอบถามตอนนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนบุคคล
ของนักเรียน ซึ่งได้แก่ เพศ ระดับชั้น สถานภาพครอบครัว และพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟน
โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมีตัวเลือกให้เลือกตอบ ดังนี้

1. เพศ

- ☐ ชาย
☐ หญิง

2. ระดับชั้น

- ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 4
☐ มัธยมศึกษาปีที่ 5
☐ มัธยมศึกษาปีที่ 6

3. สถานภาพครอบครัว

- ☐ บิดา-มารดาอยู่ด้วยกัน
☐ บิดา-มารดาหย่าร้างกัน
☐ บิดาเสียชีวิต
☐ มารดาเสียชีวิต
☐ บิดา-มารดา เสียชีวิต

4. นักเรียนใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนกี่ชั่วโมงในวัน

- ☐ น้อยกว่า 3 ชั่วโมง/วัน
☐ 3 – 4 ชั่วโมง/วัน
☐ มากกว่า 4 ชั่วโมง/วัน

ส่วนที่ 2 แบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยด้านครอบครัว

ลักษณะแบบวัด แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดปัจจัยด้านครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา และความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดามารดา โดยใช้แบบวัดซึ่งคัดมาจากแบบวัดของดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ (2536) ทั้งฉบับที่วัดการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา และมารดาจำนวน 10 ข้อ และฉบับที่วัดความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและบิดามารดา จำนวน 17 ข้อ ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จาก “มากที่สุด” ถึง “น้อยที่สุด” แสดงในภาคผนวก ข”

วิธีการให้คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนไว้ดังนี้ สำหรับข้อความทางบวก คำตอบในช่อง “มากที่สุด” ให้ 5 คะแนน คำตอบในช่อง “มาก” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ปานกลาง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “น้อย” ให้ 2 คะแนน และคำตอบในช่อง “น้อยที่สุด” ให้ 1 คะแนน ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนตรงกันข้าม โดยคำตอบในช่อง “มากที่สุด” ให้ 1 คะแนน คำตอบในช่อง “มาก” ให้ 2 คะแนน คำตอบในช่อง “ปานกลาง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “น้อย” ให้ 4 คะแนน และคำตอบในช่อง “น้อยที่สุด” ให้ 5 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

การรับรู้ความความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา

- 1.00 – 1.80 หมายถึง รับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดาในระดับน้อยที่สุด
- 1.81 – 2.60 หมายถึง รับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดาในระดับน้อย
- 2.61 – 3.40 หมายถึง รับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดาในระดับปานกลาง
- 3.41 – 4.20 หมายถึง รับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดาในระดับมาก
- 4.21 – 5.00 หมายถึง รับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดาในระดับมากที่สุด

ความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดามารดา

- 1.00 – 1.80 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดาและมารดาน้อยที่สุด
- 1.81 – 2.60 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดาและมารดาน้อย
- 2.61 – 3.40 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดาและมารดาปานกลาง
- 3.41 – 4.20 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดาและมารดามาก
- 4.21 – 5.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดาและมารดามากที่สุด

การหาคุณภาพแบบวัด แบบวัดปัจจัยด้านครอบครัว ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้ และนำมาตรวจสอบคุณภาพด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอดคล้องภายใน มีค่าความเชื่อมั่น

เท่ากับ .897 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .887- .909 เมื่อนำแบบวัดนี้ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .902 และมีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง .891- .906

ตัวอย่าง แบบวัดการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(0)	แม่ของฉันให้กำลังใจพ่ออยู่เสมอ					
(00)	พ่อแม่ของฉันรักใคร่กลมเกลียวกันดี					

ตัวอย่าง แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดาและมารดา

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(0)	ฉันรู้สึกว่พ่อแม่ไม่เข้าใจฉัน					
(00)	ฉันรู้สึกว่พ่อแม่เข้าใจฉันดี					

ส่วนที่ 3 แบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน

ลักษณะแบบวัด แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน ได้แก่ การได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์โฟน ในลักษณะของมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับจาก “มากที่สุด” ถึง “น้อยที่สุด” จำนวน 8 ข้อ แสดงในภาคผนวก ข

วิธีการให้คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนไว้ดังนี้ สำหรับข้อความทางบวก คำตอบในช่อง “มากที่สุด” ให้ 5 คะแนน คำตอบในช่อง “มาก” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ปานกลาง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “น้อย” ให้ 2 คะแนน และคำตอบในช่อง “น้อยที่สุด” ให้ 1 คะแนน ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนตรงกันข้าม โดยคำตอบในช่อง “มากที่สุด” ให้ 1 คะแนน คำตอบในช่อง “มาก” ให้ 2 คะแนน คำตอบในช่อง “ปานกลาง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “น้อย” ให้ 4 คะแนน และคำตอบในช่อง “น้อยที่สุด” ให้ 5 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

- 1.00 – 1.80 หมายถึง ได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟนน้อยที่สุด
 1.81 – 2.60 หมายถึง ได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟนน้อย
 2.61 – 3.40 หมายถึง ได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟนปานกลาง
 3.41 – 4.20 หมายถึง ได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟนมาก
 4.21 – 5.00 หมายถึง ได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟนมากที่สุด

การหาคุณภาพแบบวัด แบบวัดปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้ และนำมาตรวจสอบคุณภาพด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอดคล้องภายใน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .538 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .407- .604 เมื่อนำแบบวัดนี้ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .840 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .847 - .863

ตัวอย่าง แบบวัดการได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟน

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(0)	เพื่อนติดต่อสื่อสารกับฉันผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟน					
(00)	ฉันใช้สมาร์ทโฟนค้นคว้าความรู้ เพื่อทำรายงาน ตามอย่างที่เพื่อน ๆ ใช้กัน					

ส่วนที่ 4 แบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยด้านลักษณะการใช้งานสมาร์ทโฟน

ลักษณะแบบวัด แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดปัจจัยด้านลักษณะการใช้งานสมาร์ทโฟนได้แก่ อัตราการใช้งาน ในลักษณะของแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และความหลากหลายของการใช้งาน และมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับจาก “เป็นประจำ” ถึง “น้อยที่สุด” จำนวน 7 ข้อ แสดงในภาคผนวก ข

วิธีการให้คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนไว้ดังนี้ สำหรับข้อความทางบวก คำตอบในช่อง “มากที่สุด” ให้ 5 คะแนน คำตอบในช่อง “มาก” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ปานกลาง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “น้อย” ให้ 2 คะแนน และคำตอบในช่อง “น้อยที่สุด” ให้ 1 คะแนน ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนตรงกันข้าม โดยคำตอบในช่อง “มากที่สุด” ให้ 1 คะแนน คำตอบในช่อง “มาก” ให้ 2 คะแนน คำตอบในช่อง “ปานกลาง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “น้อย” ให้ 4 คะแนน และคำตอบในช่อง “น้อยที่สุด” ให้ 5 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

1.00 – 1.80 หมายถึง มีอัตราการใช้งาน และความหลากหลายของการใช้งาน
สมาร์ทโฟนน้อยที่สุด

1.81 – 2.60 หมายถึง มีอัตราการใช้งาน และความหลากหลายของการใช้งาน
สมาร์ทโฟนน้อย

2.61 – 3.40 หมายถึง มีอัตราการใช้งาน และความหลากหลายของการใช้งาน
สมาร์ทโฟนปานกลาง

3.41 – 4.20 หมายถึง มีอัตราการใช้งาน และความหลากหลายของการใช้งาน
สมาร์ทโฟนมาก

4.21 – 5.00 หมายถึง มีอัตราการใช้งาน และความหลากหลายของการใช้งาน
สมาร์ทโฟนมากที่สุด

การหาคุณภาพแบบวัด แบบวัดปัจจัยด้านลักษณะการใช้งานสมาร์ทโฟน
ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้ และนำมาตรวจสอบคุณภาพด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอดคล้อง
ภายใน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .880 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .840-.877 เมื่อนำแบบวัดนี้
ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .891 และมีค่าอำนาจจำแนก
ระหว่าง .855- .886

ตัวอย่าง แบบวัดอัตราการใช้งาน

0. จำนวนเวลาที่ใช้สมาร์ทโฟนในแต่ละวัน

☐ 1 ชั่วโมงหรือน้อยกว่า/วัน ☐ 2-3 ชั่วโมง/วัน ☐ มากกว่า 4 ชั่วโมง/วัน

ตัวอย่าง แบบวัดความหลากหลายในการใช้งาน

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(0)	ฉันลองใช้ฟังก์ชันการใช้งาน แบบใหม่ ๆ ในสมาร์ทโฟน					
(00)	ฉันใช้สมาร์ทโฟน เพราะมี แอปพลิเคชันมากมาย ให้ เลือกใช้งาน					

ส่วนที่ 5 แบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยภายในส่วนบุคคล

ลักษณะแบบวัด แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดปัจจัยภายในส่วนบุคคล ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถาม มาจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ของ คูเปอร์ส密斯 (Coopersmith. 1967) ฉบับที่ใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา (Self-Esteem Inventory: CSEI) ที่แปลและเรียบเรียงโดย ศิวะพร เทพภิบาล (2546) นำมาปรับใช้จำนวน 9 ข้อ ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จาก “มากที่สุด” ถึง “น้อยที่สุด” แสดงในภาคผนวก ข

วิธีการให้คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนไว้ดังนี้ สำหรับข้อความทางบวก คำตอบในช่อง “มากที่สุด” ให้ 5 คะแนน คำตอบในช่อง “มาก” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ปานกลาง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “น้อย” ให้ 2 คะแนน และคำตอบในช่อง “น้อยที่สุด” ให้ 1 คะแนน ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนตรงกันข้าม โดยคำตอบในช่อง “มากที่สุด” ให้ 1 คะแนน คำตอบในช่อง “มาก” ให้ 2 คะแนน คำตอบในช่อง “ปานกลาง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “น้อย” ให้ 4 คะแนน และคำตอบในช่อง “น้อยที่สุด” ให้ 5 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

- 1.00 – 1.80 หมายถึง เห็นคุณค่าในตนเองน้อยที่สุด
- 1.81 – 2.60 หมายถึง เห็นคุณค่าในตนเองน้อย
- 2.61 – 3.40 หมายถึง เห็นคุณค่าในตนเองปานกลาง
- 3.41 – 4.20 หมายถึง เห็นคุณค่าในตนเองมาก
- 4.21 – 5.00 หมายถึง เห็นคุณค่าในตนเองมากที่สุด

การหาคุณภาพแบบวัด แบบวัดปัจจัยภายในส่วนบุคคล ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้ และนำมาตรวจสอบคุณภาพด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอดคล้องภายใน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .865 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .827-.863 เมื่อนำแบบวัดนี้ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .856 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .815 - .857

ตัวอย่าง แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(0)	ฉันเป็นคนที่ใคร ๆ ก็อยากอยู่ใกล้					
(00)	ฉันทำอะไรไม่สำเร็จตามที่ตั้งใจ					

ตาราง 5 คุณภาพของเครื่องมือ ค่าอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่น ของกลุ่มทดลองใช้กับกลุ่มจริง

ตัวแปร	ทดลองใช้		เก็บข้อมูลจริง	
	ค่าความเชื่อมั่น	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น	ค่าอำนาจจำแนก
- ปัจจัยด้านครอบครัว	.897	.887-.909	.902	.891-.906
- ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน	.538	.407-.604	.840	.847-.863
- ปัจจัยตามลักษณะการใช้งาน	.880	.840-.877	.891	.855-.886
- ปัจจัยภายในส่วนบุคคล	.865	.827-.863	.856	.815-.857

จากตาราง 5 พบว่า คุณภาพของเครื่องมือในกลุ่มทดลองใช้มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .538-.897 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .407-.909 และเมื่อนำไปเก็บข้อมูลจริงพบว่ามีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .840-.902 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .815-.906

2.2.1 เครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์ทโฟน

ลักษณะแบบวัด เครื่องมือที่ใช้วัดปัจจัยเชิงสาเหตุพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์ทโฟน คือพฤติกรรมของนักเรียนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมกาใช้สมาร์ทโฟนของตนเองได้ และใช้สมาร์ทโฟนในระยะเวลาที่ยาวนาน และไม่สามารถจำกัดเวลาในการใช้สมาร์ทโฟนได้ ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามตามองค์ประกอบและพฤติกรรม โดยบูรณาการลักษณะการติดเทคโนโลยีตามแนวคิดของกริฟฟิธส์ (Griffiths, 2005) มาใช้ในการอธิบายถึงลักษณะการติดสมาร์ทโฟนในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ คือ การให้ความสำคัญ (Salience) การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ (Mood modification) การใช้ที่นานขึ้นเรื่อย ๆ (Tolerance) อาการของการเลิก (Withdrawal Symptoms) ความขัดแย้ง (Conflict) สูญเสียการควบคุม (Loss of Control) และการกลับคืนสู่สภาพเดิม (Relapse) มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์ทโฟน เพื่อให้ครอบคลุมกับนิยามปฏิบัติการ จำนวน 7 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จาก “มากที่สุด” ถึง “น้อยที่สุด” แสดงในภาคผนวก ข

วิธีการให้คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ไว้ดังนี้ สำหรับข้อความทางบวก คำตอบในช่อง “มากที่สุด” ให้ 5 คะแนน คำตอบในช่อง “มาก” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ปานกลาง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “น้อย” ให้ 2 คะแนน คำตอบในช่อง “น้อยที่สุด” ให้ 1 คะแนน ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนตรงกันข้าม โดยคำตอบในช่อง “มากที่สุด” ให้ 1

คะแนน คำตอบในช่อง “มาก” ให้ 2 คะแนน คำตอบในช่อง “ปานกลาง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “น้อย” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “น้อยที่สุด” ให้ 5 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

- 1.00 – 1.80 หมายถึง มีพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนน้อยที่สุด
- 1.81 – 2.60 หมายถึง มีพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนน้อย
- 2.61 – 3.40 หมายถึง มีพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนปานกลาง
- 3.41 – 4.20 หมายถึง มีพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนมาก
- 4.21 – 5.00 หมายถึง มีพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนมากที่สุด

การหาคุณภาพแบบวัด แบบวัดพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้และนำมาตรวจสอบคุณภาพด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอดคล้องภายใน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .860 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .824-.871 เมื่อนำแบบวัดนี้ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .843 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .803 - .858

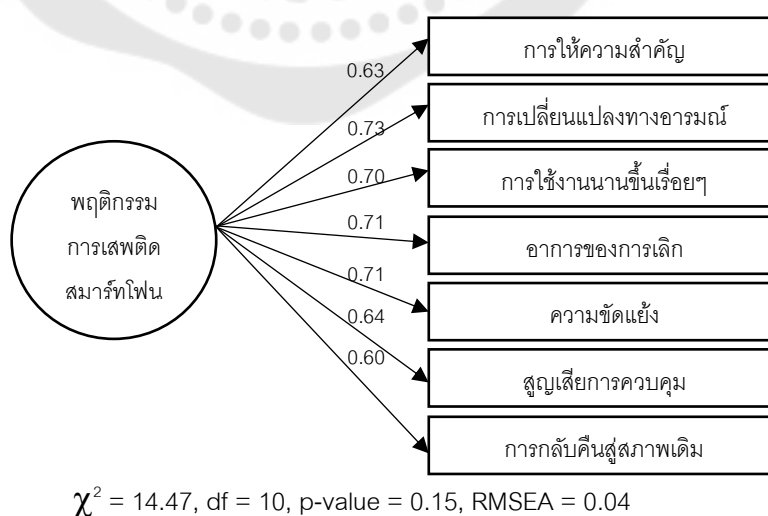
ตัวอย่าง แบบวัดพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		เป็นประจำ	ส่วนใหญ่	บางครั้ง	น้อย	น้อยที่สุด
(0)	ฉันต้องการใช้สมาร์ทโฟนตลอดเวลา					
(00)	ฉันไม่มีสมาธิในชั้นเรียนในขณะที่ทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือในขณะที่ทำงานอื่น ๆ เนื่องจากต้องการใช้สมาร์ทโฟน					

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อเปรียบเทียบจำนวนองค์ประกอบของข้อคำถาม ในแบบวัดพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน

ดัชนีความ กลมกลืน	เกณฑ์ที่ใช้ พิจารณา	แบบจำลองก่อน ปรับ	แปลผล	แบบจำลองหลัง ปรับ	แปลผล
χ^2	ไม่มีนัยสำคัญทาง สถิติ	95.77 df = 14, p = 0.00	ไม่กลมกลืน	14.47 df = 10, p = 0.15	กลมกลืน
χ^2/df	ไม่เกิน 5	6.84	ไม่กลมกลืน	1.45	กลมกลืน
RMSEA	น้อยกว่า .08	0.15	ไม่กลมกลืน	0.04	กลมกลืน
SRMR	น้อยกว่า .08	0.06	กลมกลืน	0.02	กลมกลืน
NNFI	มากกว่า .09	0.90	ไม่กลมกลืน	0.99	กลมกลืน
CFI	มากกว่า .09	0.94	กลมกลืน	1.00	กลมกลืน

จากตาราง 6 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองพฤติกรรม การเสพติดสมาร์ทโฟน พบว่าแบบจำลองยังไม่กลมกลืนดีผู้วิจัยได้ปรับแบบจำลองโดยยอมให้ความ คลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กัน หลังจากปรับแบบจำลองพบว่า แบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูล เชิงประจักษ์ โดยค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 14.47, df=10, p-value = 0.15; ค่า χ^2/df = 1.45; ค่า RMSEA = 0.04; ค่า SRMR = 0.02; ค่า NNFI = 0.99 และ ค่า CFI = 1.00 เมื่อพิจารณาค่าสถิติ ตามเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความสอดคล้องโดยรวมในบทที่ 3 แสดงให้เห็นว่าแบบจำลองสอดคล้อง กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานน้ำหนักองค์ประกอบของพฤติกรรมการเสพติด สมาร์ทโฟนอยู่ระหว่าง 0.71 ถึง 0.46 ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

2.2.2 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

สำหรับการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง โดยใช้การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว (Bivariate Relationship) ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient), Bartlett's Test of Sphericity และ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) ได้ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรผล ดังตาราง 7

ตาราง 7 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตที่ศึกษา

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7
1. การให้ความสำคัญ	1						
2. การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์	.359*	1					
3. การใช้งานนานขึ้นเรื่อย ๆ	.389*	.791*	1				
4. อาการของการเลิก	.402*	.415*	.381*	1			
5. ความขัดแย้ง	.591*	.490*	.538*	.207*	1		
6. สูญเสียการควบคุม	.440*	.431*	.538*	.154*	.653*	1	
7. การกลับคืนสู่สภาพเดิม	.324*	.383*	.539*	.081	.458*	.716*	1

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p < .05$) $n = 250$ Bartlett's test = 1004.49 , KMO = 0.74

จากตาราง 7 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกต พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน มีค่าความสัมพันธ์เชิงบวก โดยความสัมพันธ์กันอย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 จำนวน 19 คู่ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จำนวน 1 คู่ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .081 ถึง 0.791 โดยตัวแปรการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรการใช้งานนานขึ้นเรื่อย ๆ ($r = 0.762$, $p < .01$) รองลงมา คือ ตัวแปรสูญเสียการควบคุมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรการกลับคืนสู่สภาพเดิม ($r = 0.716$, $p < .01$) และตัวแปรความขัดแย้งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรสูญเสียการควบคุม ($r = 0.653$, $p < .01$) แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสูงไม่เกิน 0.85 สอดคล้องกับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโคลน (Kline, 2005:56) กล่าวว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไม่ควรสูงเกิน 0.85 เนื่องจากจะทำให้เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรง (Multicollinearity) ทำให้การประมาณค่าพารามิเตอร์คลาดเคลื่อน และเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่นำมาศึกษาพบว่า ตัวแปรสังเกตชุดนี้มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไม่เกิน 0.85 จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรสังเกตชุดนี้ไม่มีภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนที่มีต่อตัวแปรผล และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุยกกำลังสองของตัวแปร (Squared Multiple Correlation: R^2) ของแบบจำลองปรับแก้

ตัวแปรผล	พฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน			
	b	SE	t	β
- การให้ความสัมพันธ์	0.58	0.06	10.04*	0.63
- การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์	0.63	0.05	12.00*	0.73
- การใช้งานนานขึ้นเรื่อย ๆ	0.66	0.06	11.55*	0.70
- อาการของการเลิก	0.62	0.06	12.13*	0.71
- ความขัดแย้ง	0.69	0.05	11.49*	0.71
- สูญเสียการควบคุม	0.51	0.05	10.62*	0.64
- การกลับคืนสู่สภาพเดิม	0.53	0.06	9.72*	0.60
R^2	0.36			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 เมื่อพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน พบว่า ปัจจัยพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน ส่งผลต่อตัวแปรการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์มากที่สุด โดยพบว่าตัวแปรการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ได้รับอิทธิพลทางบวกโดยตรงจากพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 รองลงมาคือ ตัวแปรอาการของการเลิกได้รับอิทธิพลทางบวกโดยตรงจากพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และตัวแปรความขัดแย้งได้รับอิทธิพลทางบวกโดยตรงจากพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และเมื่อพิจารณาค่า R^2 (R-Square) พบว่า พฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนทำนายตัวแปรเชิงผลได้ร้อยละ 36

เมื่อพิจารณาตัวแปรพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.59 ถึง 0.75 โดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด ได้แก่ อาการของการเลิก มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.75 รองลงมาคือการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.72 และความขัดแย้ง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.70 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุด คือการกลับคืนสู่สภาพเดิม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.59 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการนำแบบวัดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2563 จำนวน 250 คน

โดยผู้วิจัยชี้แจงและอธิบายวิธีการใช้แบบวัดฯ แก่อาจารย์ประจำชั้นทุกคน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวัดพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ในลักษณะแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 250 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

5.1 ผู้วิจัยขอให้บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทำหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งหมดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

5.2 ผู้วิจัยนำแบบวัดพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน โดยติดต่อประสานงานกับสถานศึกษาด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

2. การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ค่าความเบ้ (Skewness: Sk) ค่าความโด่ง (Kurtosis: Ku) และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's productmoment correlation coefficient) เพื่อทราบลักษณะการแจกแจงของตัวแปรสังเกตและตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือวัด และการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองสมมติฐานเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยในการวิเคราะห์ และตรวจสอบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนนั้น มีขั้นตอนดังนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, น. 23-60); (Schumacker & Lomax, 2010, pp. 55-66)

3.1 การกำหนดข้อมูลจำเพาะของแบบจำลอง (Model specification) เพื่อศึกษาว่าตัวแปรเชิงสาเหตุใดบ้างที่ส่งผลต่อการติดสมาร์โฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ โดยผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตและตัวแปรแฝง โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นของรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ว่าความสัมพันธ์ต้องเป็นความสัมพันธ์ทางเดียว (Recursive model) ระหว่างตัวแปรภายนอก (Exogenous variable) และตัวแปรภายใน (Endogenous variable)

3.2 การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของแบบจำลอง (Model identification) ผู้วิจัยใช้เงื่อนไขกฎ t (t-rule) นั่นคือ จำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าจะต้องน้อยกว่า หรือเท่ากับจำนวนสมการในเมทริกซ์ความแปรปรวน-แปรปรวนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง และกฎความสัมพันธ์ทางเดียว (recursive model)

3.3 การประมาณค่าพารามิเตอร์ของแบบจำลอง (Model estimation) ผู้วิจัยใช้การประเมินค่าโดยใช้วิธี ML (Maximum Likelihood) ซึ่งเป็นวิธีที่แพร่หลายที่สุด เนื่องจากมีความคงเส้นคงวา มีประสิทธิภาพ และเป็นอิสระจากมาตรวัด

4. การตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลอง (Goodness-of-fit measure) เพื่อศึกษาภาพรวมของแบบจำลองว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใด ผู้วิจัยใช้ค่าสถิติที่จะตรวจสอบ (Kline, 2005, pp. 137-145); (Hair & et al, 2010, pp. 666-669); (Schumacker & Lomax, 2010, p. p. 76) ดังนี้

4.1 ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square statistics: χ^2) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าฟังก์ชันความสอดคล้องมีค่าเป็นศูนย์ ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์มีค่าต่ำมากหรือยิ่งเข้าใกล้ศูนย์มากเท่าใดแสดงว่า ข้อมูลแบบจำลองลิสเรลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่ค่าไค-สแควร์เองก็มีความอ่อนไหวในเรื่องของขนาดกลุ่มตัวอย่าง คือ เมื่อขนาดกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ค่าไค-สแควร์ ก็จะมีค่าสูง ส่งผลให้ค่าไค-สแควร์ มีนัยสำคัญได้ทั้งที่แบบจำลองที่ตรวจสอบมีความกลมกลืนกับข้อมูลในการพิจารณาความกลมกลืนของแบบจำลองจึงควรพิจารณาจากดัชนีความกลมกลืนหลาย ๆ ดัชนีร่วมกันส่วนค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ซึ่งเป็นอัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระ (χ^2/df) ควรมีค่าน้อยกว่า 3 หรือไม่เกิน 5

4.2 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) เป็นค่าที่บ่งบอกถึงความไม่กลมกลืนของแบบจำลองที่สร้างขึ้นกับเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของประชากร ดังนั้น

แบบจำลองที่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างยิ่งเข้าใกล้ศูนย์ แต่อย่างไรก็ตามค่าที่ใช้ได้ และถือว่าแบบจำลองที่สร้างขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยทั่วไปไม่ควรเกินกว่า 0.08

4.3 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual: SRMR) เป็นค่าเฉลี่ยของส่วนที่เหลือโดยเฉลี่ยจากการเปรียบเทียบ ค่าความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างกับค่าที่ประมาณจากค่าพารามิเตอร์ ถ้ามีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก แต่อย่างไรก็ตามค่าที่ใช้ได้และถือว่าแบบจำลองที่สร้างขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยทั่วไปไม่ควรเกิน 0.08

4.4 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับค่าองศาอิสระของแบบจำลองที่ทดสอบ (Non-Normed Fit Index: NNFI) มีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า Tucker-Lewis Index: TLI ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 แต่ค่าที่ได้สูงกว่า 0.90 ถือว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.5 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) เป็นค่าดัชนีที่มีพื้นฐานของค่าไค-สแควร์ที่มีการแจกแจงแบบ Noncentrality มีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 ยิ่งเข้าใกล้ 1 แสดงว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนดีกว่าแบบจำลองฐาน เกณฑ์ที่นิยมใช้คือไม่ต่ำกว่า 0.90 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ในการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สรุปได้ตามตาราง 9

ตาราง 9 สรุปเกณฑ์ที่ใช้ในการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของแบบจำลอง (Kline. 2005: 137-145; Hair et al. 2006: 666-669; Schumacker; & Lomax. 2010: 76)

ดัชนีความกลมกลืน	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา
ค่าไค-สแควร์ (χ^2)	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$)
χ^2/df	น้อยกว่า 5
RMSEA	น้อยกว่า .08
SRMR	น้อยกว่า .08
NNFI	มากกว่า .90
CFI	มากกว่า .90

ในกรณีที่แบบจำลองยังไม่สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ก็จะมีการปรับแบบจำลองโดยพิจารณาจากดัชนีการปรับ (Modification indices: MI) ที่เป็นผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ร่วมกับการพิจารณาความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้ตามแนวคิดทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5. การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลอง (Invariance tests) โดยเปรียบเทียบกลุ่มพหุเพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบ และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างนักเรียนเพศชาย และเพศหญิง โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ มีขั้นตอนดังนี้ (Bollen, 1989, pp. 355-369); (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, น. 238-245)

ทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุของนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิง พิจารณาจากค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนของการทดสอบทุกกลุ่มเป็นภาพรวม ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนรวม(overall goodness of fit indices) จะได้มาจากดัชนีวัดระดับความกลมกลืนจากกลุ่มแต่ละกลุ่มรวมกัน ถ้าผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ได้ค่าไค-สแควร์รวมไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือสัดส่วนของค่าไค-สแควร์กับค่าองศาความอิสระดังกล่าวไม่เกิน 5.00 แสดงว่าแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการติตสมาร์โฟนสามารถใช้ได้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ทั้งในกลุ่มนักเรียนชาย และนักศึกษาหญิง นอกจากการพิจารณาตีความหมายจากค่าไค-สแควร์รวมแล้วยังมีค่าสถิติที่เป็นดัชนีวัดความกลมกลืนของโมเดลนำมาพิจารณาร่วมด้วย ซึ่งได้แก่ RMSEA SRMR NNFI และ CFI ตามที่ได้สรุปไว้ในตาราง 9

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุการเกิดพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ เพื่อตรวจสอบโมเดลเชิงสาเหตุพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ และเพื่อศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ระหว่างนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิงโดยผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปร

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ทั้งนี้ในการนำเสนอข้อมูลเพื่อความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยขอนำเสนอสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอและการทำความเข้าใจเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ ดังนี้

ตาราง 10 สัญลักษณ์แทนค่าสถิติ

สัญลักษณ์	ความหมาย
n	จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
Sk	ความเบ้ (Skewness)
Ku	ความโด่ง (Kurtosis)
SE	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)

ตาราง 8 (ต่อ)

สัญลักษณ์	ความหมาย
R^2	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง (Squared multiple correlation)
χ^2	ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square)
p	ค่าความน่าจะเป็นทางสถิติ
df	องศาอิสระ
$\Delta\chi^2$	ความแตกต่างค่าไค-สแควร์ (Chi-square)
Δdf	ความแตกต่างองศาอิสระ
RMSEA	ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (Root mean square error of approximation)
NNFI	ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับค่าองศาอิสระของโมเดลที่ทดสอบ (Non-norm fit index)
CFI	ค่าดัชนีวัดค่าความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (Comparative fit index)
SRMR	ค่าเฉลี่ยของเศษที่เหลือจากการเปรียบเทียบค่าความแปรปรวน และความแปรปรวนรวมที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างกับค่าที่ประมาณจากค่าพารามิเตอร์ (Standard root mean square residual)
GA	ค่าอิทธิพลคะแนนดิบ (Gamma)
SE	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (Standard error of the mean)
t	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม (t-test)
Y	เส้นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ปัจจัยสาเหตุของพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์

ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งการวิจัยเป็น 2 ตอน ได้แก่ การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ และข้อมูลในเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังคมทูลกระหม่อมฯ เพื่อเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัด

อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เนื่องจากปัจจุบันสมาร์ทโฟนถูกพัฒนาให้สะดวกต่อการใช้งาน รวมไปถึงสร้างความสะดวกสบายให้กับผู้ใช้ และยังมีการพัฒนาให้เหมาะสมต่อความต้องการของผู้ใช้งาน ทำให้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนเป็นอีกหนึ่งปัจจัยในชีวิตประจำวันของบุคคลในสังคม จึงพบว่าจากการสัมภาษณ์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ

1. ปัจจัยทางสังคม สามารถแบ่งออกเป็น 3 ตัวแปรได้แก่

1.1 ปัจจัยด้านครอบครัว

พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองปล่อยปละละเลย การควบคุมการใช้สมาร์ทโฟน ไม่เข้มงวดในการใช้โทรศัพท์ ทำงานจนไม่มีเวลาเอาใจใส่ลูกเท่าที่ควร ตามใจลูกมากเกินไป ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนมากเกินไป รวมไปถึงการรับรู้ความสัมพันธ์ของบิดา มารดาก็ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนด้วยเช่นกัน เนื่องจากนักเรียนบางคนอาศัยอยู่กับบิดา หรือมารดา เพียงฝ่ายเดียว หรืออาจอยู่กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่บิดามารดา ทำให้เมื่อเวลาเบื่อ เหนงา เครียด ก็จะใช้สมาร์ทโฟนแก้เหงา จนทำให้เกิดพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ดังตัวอย่างข้อความว่า

“เวลาพ่อแม่ไม่ว่าง หรือไปทำงาน ทำให้ต้องอยู่คนเดียว ก็จะเล่นโทรศัพท์สมาร์ทโฟนแทน ใช้สมาร์ทโฟนเป็นเพื่อน เมื่อยิ่งเล่นก็ยิ่งควบคุมการใช้งานของตนเองไม่ได้ มีแอปพลิเคชันต่างๆมากมาย ตอบสนองความต้องการ เพราะพ่อแม่ไม่มีเวลาให้ เล่นแล้วก็หายเหงา”

ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 2

“การเลี้ยงดูของผู้ปกครองขาดการฝึกระเบียบวินัย การแบ่งเวลา พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ พ่อแม่ไม่มีการควบคุมการใช้สื่อต่างๆ ของลูก รวมไปถึงขาดทักษะการสื่อสาร อีกทั้งพ่อแม่ยังมีความขัดแย้งกันเองในครอบครัว”

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1

“การเสพติดสมาร์ทโฟนของเด็กวัยนี้เกิดจากสภาพการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองไม่มีเวลาให้ลูก ไม่ดูแลเอาใจใส่ เมื่อไม่ว่างก็จะส่งสมาร์ทโฟนให้ เพื่อที่จะไม่รบกวนเวลาของตนเอง บางครอบครัวก้มหน้าก้มตาเล่นโทรศัพท์ ต่างคนต่างเล่น ในเมื่อผู้ปกครองยังคุมตนเองที่จะไม่เล่นไม่ได้เลย ก็ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน”

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2

“พฤติกรรมของลูกสะท้อนถึงพฤติกรรมของพ่อแม่ กล่าวคือ เด็กที่มีพฤติกรรมติดสมาร์ทโฟน ก็จะทำนายได้ว่าพ่อแม่ก็ติดเช่นเดียวกัน อย่างที่เห็นบนรถไฟฟ้า ทุกคนจะก้มหน้า ก้มตาเล่นโทรศัพท์ การเลี้ยงดูในยุคสมัยนี้เปลี่ยนไปเยอะมาก พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ในยุคดิจิทัลเลี้ยงลูกด้วยสมาร์ทโฟนเลยก็ว่าได้ ก็ต้องยอมรับว่าสมาร์ทโฟนมีบทบาทในชีวิตมนุษย์มากๆ”

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3

1.2 ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน พบว่า ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟน เนื่องจากต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน การทำตามเพื่อน ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การเห็นคุณค่าในตนเอง รวมไปถึงสมาร์ทโฟน สามารถช่วยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และช่วยในการสืบค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ได้ ดังตัวอย่างข้อความว่า

“ได้พูดคุยกับเพื่อนผ่านช่องทางต่าง ๆ รวมไปถึงการเล่นเกมต่าง ๆ เป็นทีมกับเพื่อน ๆ เล่นได้ทั้งวันไม่เบื่อ เมื่อมีเกมใหม่ๆ ก็จะโหลด มีเพื่อนแนะนำมาบ้าง แนะนำเพื่อนไปบ้าง แชรกันอยู่เสมอ แก่เบ๊ แก่เหงา ในเวลาว่าง ๆ ก็จะดูหนัง ฟังเพลง วิตไอคอลกับเพื่อน บ้าง มันทำให้ติดต่อกันได้อย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็คุยกันได้ สามารถใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนได้ทั้งวัน”

ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 1

“สังคมกลุ่มเพื่อน การเล่นเกม การดูยูทูบ การรวมกลุ่มต่าง ๆ ง่ายขึ้น สะดวกขึ้นมาก เพียงแค่มีสมาร์ทโฟน ซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการของเด็ก ทำให้ใช้มากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งนำมาสู่การขาดสังคมในชีวิตจริง เข้าหาแต่โลกโซเชียล อีกทั้งสังคมภาคใหญ่ขาดพื้นที่ให้เด็กได้แสดงออก”

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4

“วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน เพื่อนทำอะไรก็จะใช้คล้ายๆกัน มีการเลียนแบบกัน ใช้ด้วยกัน รวมไปถึงแอปพลิเคชันต่างๆ ในสมาร์ทโฟนด้วย”

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1

“วัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังหาตัวตนของตนเอง จะมีการเลียนแบบเพื่อน ทำตามเพื่อน เพียงเพราะจะได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม”

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2

2. **ปัจจัยพฤติกรรมตามลักษณะการใช้งาน** พบว่า ปัจจัยพฤติกรรมตามลักษณะการใช้งานนั้นเป็นตัวแปรที่มีบทบาทต่อพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์ทโฟน เนื่องจากอัตราการใช้งาน ยิ่งใช้มากก็ยิ่งหยุดใช้ไม่ได้ ควบคุมการใช้งานของตนเองไม่ได้ รวมไปถึงความหลากหลายในการใช้งาน ยิ่งมีความหลากหลายในการใช้งานมากเท่าไร ก็ยิ่งตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้เท่านั้น จึงส่งผลให้ไม่สามารถควบคุมการใช้งาน หรือเล่นสมาร์ทโฟนภายใต้เวลาที่จำกัดได้ ดังตัวอย่างข้อความว่า

“โทรศัพท์สมาร์ทโฟนมีแอปพลิเคชันมากมาย ที่อำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้ เวลาหนูไปซื้อของข้างนอกก็ไม่จำเป็นต้องพกเงินสด ใช้จ่ายเงินผ่านแอปพลิเคชันได้เลย เวลา กลับจากโรงเรียนก็จะดูหนัง ฟังเพลง เพื่อคลายเครียด อีกทั้งยังช่วยหาข้อมูลต่าง ๆ ใน การทำการบ้าน เรียนพิเศษที่บ้านได้โดยไม่ต้องออกจากบ้านได้อีกด้วย”

ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 3

“ต้องการระบายความในใจอะไรก็โพสต์ลงโซเชียลได้ การได้รับข้อมูลข่าวสารค่อนข้าง รวดเร็ว รับรู้ข้อมูลต่างๆ ได้ค่อนข้างเยอะ จริงบ้าง ไม่จริงบ้าง การใช้สมาร์ทโฟนเป็นการ คลายเครียด แต่หากใช้ไปนาน ๆ ก็ไม่สามารถควบคุมการใช้ได้ ปกติใช้วันละ 8-10 ชั่วโมง และไม่เคยควบคุมการใช้สมาร์ทโฟนของตนเองเลยสักครั้ง”

ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 1

“หันไปทางไหนก็มีแต่อุปกรณ์ดิจิทัล ต้องพึ่งพาอุปกรณ์สมาร์ทโฟน สมาร์ทโฟน จะช่วยอำนวยความสะดวกให้ชีวิตมนุษย์มากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันเราแทบจะไม่ต้อง พกเงินสดก็ได้ เพียงแค่มีสมาร์ทโฟน เหนงาก็มีแอปพลิเคชันเกมให้เล่นแก้เหงา ความ หลากหลายเหล่านี้ทำให้สมาร์ทโฟนเปรียบเสมือนปัจจัยที่ 5 ที่มนุษย์แทบจะขาดไม่ได้”

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4

3. ปัจจัยภายในส่วนบุคคล พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นตัวแปรอีกหนึ่งตัวแปรที่สำคัญ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม แต่หากเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน เนื่องจากต้องโพสต์เพื่อเรียกร้องความสนใจ ในการให้คนในโซเชียลให้ความสนใจ มีคนมาตอบกลับในโพสต์ ทำให้รู้สึกไม่เหงา และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ยังมีคนกดถูกใจเยอะก็จะยิ่งทำให้ใช้สมาร์ทโฟนมากขึ้น ดังตัวอย่างข้อความว่า

“อยากโพสต์อะไรก็โพสต์ ชอบให้คนมากดถูกใจ กดหัวใจเยอะๆ มันทำให้รู้สึกว่า ตัวเองมีคุณค่า มีคนให้ความสนใจ เพราะ ไม่เคยรู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าเลย”

ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 4

“ชอบลงรูปตัวเอง เพราะมันใจ ชอบตัวเองเวลาถ่ายรูป ไม่ได้สนใจคนที่มากดไลค์ หรือมาคอมเมนต์ เพราะมันใจในตัวเอง”

ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 2

“วัยรุ่นเองต้องการหาอัตลักษณ์ของตนเอง ต้องการเป็นที่ยอมรับ ยังไม่สามารถไตร่ตรองได้ทั้งหมด ต้องการคำชื่นชม ขาดการยอมรับจากสังคม ยิ่งทำให้ใช้สมาร์ทโฟนมากขึ้น”

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3

“สมาร์ทโฟนตอบสนองความต้องการของเด็กมากเท่าใด เด็กก็จะมีพฤติกรรมการใช้งานสมาร์ทโฟนมากขึ้น”

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1

จากผลการสัมภาษณ์ทำให้สามารถสรุปได้ดังนี้ พฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนเกิดได้จาก

1. ปัจจัยด้านครอบครัว โดยความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดามารดาส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน เนื่องจากบิดา มารดาไม่มีเวลาให้รวมไปถึงไม่ใส่ใจนักเรียนเท่าที่ควรตามใจลูกมากเกินไป รวมไปถึงการรับรู้ความสัมพันธ์ของบิดา มารดาส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน เนื่องจากนักเรียนบางคนอาศัยอยู่กับบิดา หรือมารดา เพียงฝ่ายเดียว หรืออาศัยอยู่กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่บิดามารดา ทำให้เมื่อเวลาเบื่อ เหงา เครียด ก็จะใช้สมาร์ทโฟนแก้เหงา จนทำให้เกิดพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน

2. ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน เนื่องจากต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ต้องการทำตามเพื่อน ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของ

สังคม การเห็นคุณค่าในตนเอง รวมไปถึงสมาร์ทโฟน สามารถช่วยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และช่วยในการสืบค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ได้

3. ปัจจัยพฤติกรรมตามลักษณะการใช้งาน พบว่า ปัจจัยพฤติกรรมตามลักษณะการใช้งานนั้นเป็นตัวแปรที่มีบทบาทต่อพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์ทโฟน เนื่องจากอัตราการใช้งาน ยิ่งใช้มากก็ยิ่งหยุดใช้ไม่ได้ ควบคุมการใช้งานของตนเองไม่ได้ รวมไปถึงความหลากหลายในการใช้งาน ยิ่งมีความหลากหลายในการใช้งานมากเท่าไร ก็ยิ่งตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้เท่านั้น จึงส่งผลให้ไม่สามารถควบคุมการใช้งาน หรือเล่นสมาร์ทโฟนภายใต้เวลาที่จำกัดได้

4. ปัจจัยภายในส่วนบุคคล พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นตัวแปรอีกหนึ่งตัวแปรที่สำคัญ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม แต่หากเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ก็จะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์ทโฟน เนื่องจากต้องโพสต์เพื่อเรียกร้องความสนใจ ในการให้คนในโซเชียลให้ ความสนใจ มีคนมาตอบกลับในโพสต์ ทำให้รู้สึกไม่เหงา และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ยังมีคนกดถูกใจเยอะก็จะยิ่งทำให้ใช้สมาร์ทโฟนมากขึ้น

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังคมชนบทกรุงเทพฯ จำนวน 250 คน โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังคมชนบทกรุงเทพฯที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	ชาย (n=122)		หญิง (n=128)		รวม (n=250)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
โรงเรียน						
- โรงเรียนกุหลาบวิทยาลัย	25	50	25	50	50	20
- โรงเรียนพระมารดานิจจานุเคราะห์	25	50	25	50	50	20
- โรงเรียนเซนต์ปีเตอร์ ธนบุรี	22	44	28	56	50	20
- โรงเรียนมารดานุถุมล	25	50	25	50	50	20
- โรงเรียนนักบุญเปโตร	25	50	25	50	50	20

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	ชาย (n=122)		หญิง (n=128)		รวม (n=250)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับชั้น						
- มัธยมศึกษาปีที่ 4	90	73.77	18	9.375	108	43.20
- มัธยมศึกษาปีที่ 5	32	26.23	48	37.50	80	32.00
- มัธยมศึกษาปีที่ 6	0	0	62	48.44	62	24.80
ปัจจุบันนี้นักเรียนอาศัยอยู่กับ						
- ฉันทอาศัยอยู่กับพ่อ และแม่แท้ๆ ของฉัน	95	77.87	106	64.69	201	80.40
- ฉันทอาศัยอยู่กับพ่อ หรือ แม่ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เพียงฝ่ายเดียว	18	14.75	14	8.52	32	5.12
- ฉันไม่ได้อยู่กับพ่อ และแม่ แต่ อาศัยอยู่กับคนอื่น	9	7.38	8	4.92	17	2.72
ปริมาณการใช้โทรศัพท์มือถือในหนึ่งวัน						
- 1 ชั่วโมง หรือน้อยกว่า 1 ชั่วโมง	2	1.64	0	0.00	2	0.80
- 2 ชั่วโมง	1	0.82	1	0.78	2	0.80
- 3 ชั่วโมง	1	0.82	1	0.78	2	0.80
- 4 ชั่วโมง	8	6.56	9	7.03	17	6.80
- 5 ชั่วโมง	13	10.66	16	12.50	29	11.60
- 6 ชั่วโมง	24	19.67	12	9.38	36	14.40
- 7 ชั่วโมง	11	9.02	7	5.47	18	7.20
- 8 ชั่วโมง	12	9.84	9	7.03	21	8.40
- 9 ชั่วโมง	10	8.20	11	8.59	21	8.40
- 10 ชั่วโมง หรือมากกว่า	40	32.79	62	48.44	102	40.80
คุยโทรศัพท์						
ไม่เคย	1	0.82	0	0.00	1	0.40
นานๆครั้ง	39	31.97	53	41.41	92	36.80
บ่อยครั้ง	18	14.75	19	14.84	37	14.80
ทุกวัน	62	50.82	56	43.75	118	47.20

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	ชาย (n=122)		หญิง (n=128)		รวม (n=250)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การใช้งานสมาร์ทโฟน						
เล่นเกม						
ไม่เคย	17	13.93	15	11.72	32	12.80
นานๆครั้ง	45	36.89	49	38.28	94	37.60
บ่อยครั้ง	29	23.77	30	23.44	59	23.60
ทุกวัน	31	25.41	34	26.56	65	26.00
หาความรู้						
ไม่เคย	0	0.00	0	0.00	0	0.00
นานๆครั้ง	43	35.25	49	38.28	92	36.80
บ่อยครั้ง	56	45.90	58	45.31	114	45.60
ทุกวัน	23	18.85	21	16.41	44	17.60
ค้นหาข้อมูลต่าง ๆ						
ไม่เคย	0	0.00	0	0.00	0	0.00
นานๆครั้ง	43	35.25	49	38.28	92	36.80
บ่อยครั้ง	56	45.90	58	45.31	114	45.60
ทุกวัน	23	18.85	21	16.41	44	17.60
ดูหนัง						
ไม่เคย	0	0.00	1	0.78	1	0.40
นานๆครั้ง	18	14.75	20	15.63	38	15.20
บ่อยครั้ง	56	45.90	58	45.31	114	45.60
ทุกวัน	48	39.34	48	37.50	96	38.40
ถ่ายรูป						
ไม่เคย	0	0.00	3	2.34	3	1.20
นานๆครั้ง	56	45.90	57	44.53	113	45.20
บ่อยครั้ง	37	30.33	41	32.03	78	31.20
ทุกวัน	29	23.77	27	21.09	56	22.40

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	ชาย (n=122)		หญิง (n=128)		รวม (n=250)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ติดตามข่าวสาร						
ไม่เคย	1	0.82	0	0.00	1	0.40
นานๆครั้ง	27	22.13	35	27.34	62	24.80
บ่อยครั้ง	39	31.97	43	33.59	82	32.80
ทุกวัน	55	45.08	50	39.06	105	42.00
Social Network						
ไม่เคย	0	0.00	0	0.00	0	0.00
นานๆครั้ง	8	6.56	12	9.38	20	8.00
บ่อยครั้ง	28	22.95	29	22.66	57	22.80
ทุกวัน	86	70.49	87	67.97	173	69.20
ฟังเพลง						
ไม่เคย	0	0.00	0	0.00	0	0.00
นานๆครั้ง	1	0.82	3	2.34	4	1.60
บ่อยครั้ง	18	14.75	22	17.19	40	16.60
ทุกวัน	103	84.43	103	80.47	206	82.40
ทำการบ้าน						
ไม่เคย	1	0.82	0	0.00	1	0.40
นานๆครั้ง	37	30.33	38	29.69	75	30.00
บ่อยครั้ง	61	50.00	65	50.78	126	50.40
ทุกวัน	23	18.85	25	19.53	48	19.20
ซื้อของออนไลน์						
ไม่เคย	15	12.30	8	6.25	23	9.20
นานๆครั้ง	63	51.64	73	57.03	136	54.40
บ่อยครั้ง	30	24.59	36	28.13	66	26.40
ทุกวัน	14	11.48	11	8.59	25	10.00

ตาราง 11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัด อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ จำนวน 250 คน กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 43.20 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 32.02 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 24.80 นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่แท้ ๆ จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 80.40 นักเรียนส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนวันละ 10 ชั่วโมง หรือมากกว่า จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 40.80 รองลงมาใช้วันละ 6 ชั่วโมง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 14.40 และพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนของนักเรียนในทุก ๆ วัน มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ นักเรียนใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนในการฟังเพลงมากที่สุด จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 82.40 รองลงมาใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนในการเล่น Social Network จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 69.20 และใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนในการคุยโทรศัพท์ จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 47.20 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มนักเรียนชาย พบว่า เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ จำนวน 122 คน กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 73.77 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 26.23 นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่แท้ ๆ จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 77.87 นักเรียนส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนวันละ 10 ชั่วโมง หรือมากกว่าจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 32.79 รองลงมาใช้วันละ 6 ชั่วโมง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 19.67 และใช้วันละ 5 ชั่วโมง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 10.66 ตามลำดับ และพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนของนักเรียนในทุก ๆ วัน มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ นักเรียนใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนในการฟังเพลงมากที่สุด จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 84.40 รองลงมาใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนในการเล่น Social Network จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 70.49 และใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนในการคุยโทรศัพท์ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 50.82 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มนักเรียนหญิง พบว่า เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ จำนวน 128 คน กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.37 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 48.44 นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่แท้ ๆ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 64.69 นักเรียนส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนวันละ 10 ชั่วโมง หรือมากกว่าจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 48.44 รองลงมาใช้วันละ 5 ชั่วโมง จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และใช้วันละ 6 ชั่วโมง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.38 ตามลำดับ และพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนของนักเรียนในทุก ๆ วัน มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ นักเรียนใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนในการฟังเพลงมากที่สุด จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 84.47 รองลงมาใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนในการเล่น

Social Network จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 67.97 และใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนในการคุยโทรศัพท์ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปร

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรเป็นการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างเชิงสาเหตุ ประกอบด้วย การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของตัวแปร และการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของตัวแปร

เพื่อให้ข้อมูลเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการแจกแจงแบบโค้งปกติในแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในกลุ่มนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง ผู้วิจัยจึงได้คำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ความเบ้ (Sk) ความโด่ง (Ku) ไค-สแควร์ (χ^2) แล้วทดสอบว่าตัวแปรที่ทำการศึกษาในแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีการแจกแจง เป็นลักษณะโค้งปกติหรือไม่ ดังตาราง 12

ตาราง 12 ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบการแจกแจงแบบโค้งปกติ (Normal distribution) ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปร	กลุ่มนักเรียนชาย					กลุ่มนักเรียนหญิง					รวม				
	(x̄)	SD	Sk	Ku	แปลผล	(x̄)	SD	Sk	Ku	แปลผล	(x̄)	SD	Sk	Ku	แปลผล
พฤติกรรมกรรมการเสพยาเสพติดสมรรถาธิปไตย															
- การให้ความสำคัญ	3.049	1.142	.411	-.328	ปานกลาง	2.852	1.109	.475	-.024	ปานกลาง	2.948	1.127	.442	-.201	ปานกลาง
- การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์	3.459	1.151	-.609	-.459	มาก	3.531	1.108	-.574	-.347	มาก	3.496	1.127	-.592	-.411	มาก
- การใช้เวลานานขึ้นเรื่อย ๆ	3.268	0.773	.106	-.131	ปานกลาง	3.231	0.766	.141	-.131	ปานกลาง	3.249	0.768	.123	-.154	ปานกลาง
- อาการของการเลิก	3.074	1.092	-.187	-.629	ปานกลาง	3.102	1.078	-.243	-.732	ปานกลาง	3.088	1.083	-.214	-.692	ปานกลาง
- ความขัดแย้ง	2.828	0.993	.045	-.638	ปานกลาง	2.672	0.957	.155	-.434	ปานกลาง	2.748	0.976	.106	-.559	ปานกลาง
- สูญเสียการควบคุม	3.273	1.183	.238	-1.257	ปานกลาง	3.008	1.181	.306	-.951	ปานกลาง	3.088	1.182	.269	-1.101	ปานกลาง
- การกลับคืนสู่สภาพเดิม	3.303	1.044	.027	-.581	ปานกลาง	3.430	1.062	-.173	-.504	มาก	3.368	1.053	-.074	-.573	ปานกลาง
ปัจจัยด้านครอบครัว															
- การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา	3.752	0.828	-.359	-.889	มาก	3.587	0.930	-.491	-.475	มาก	3.667	0.884	-.464	-.547	มาก
- ความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดามารดา	3.673	0.713	-.680	.712	มาก	3.456	0.780	-.357	-.386	มาก	3.562	0.754	-.514	-.002	มาก
ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน															
- การได้รับแบบอย่างจากเพื่อน	3.581	0.447	-.308	.093	มาก	3.546	0.529	-.337	1.409	มาก	3.563	0.490	-.345	1.056	มาก
ปัจจัยด้านลักษณะการใช้งาน															
- ลักษณะการใช้งาน	4.281	0.573	-.552	-.497	มากที่สุด	4.081	0.709	-1.071	2.012	มาก	4.179	0.653	-.969	1.662	มาก
ปัจจัยภายในส่วนบุคคล															
- การเห็นคุณค่าในตนเอง	3.582	0.635	-.388	.446	มาก	3.377	0.656	-.164	-.303	มาก	3.477	0.652	-.271	-.045	มาก

จากตาราง 12 เมื่อทำการตรวจสอบการแจกแจงของตัวแปรที่สังเกตได้ในกลุ่มนักเรียนชาย และกลุ่มนักเรียนหญิง และกลุ่มรวม โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่ง ภาพรวม พบว่า ตัวแปรที่สังเกตได้ในกลุ่มนักเรียนชาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.281-3.049 โดยตัวแปรที่สังเกตได้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ลักษณะการใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนตัวแปรที่มีค่าต่ำที่สุดคือ การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ อยู่ในระดับปานกลาง และตัวแปรที่สังเกตได้ในกลุ่มนักเรียนหญิง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.081-2.852 โดยตัวแปรที่สังเกตได้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ลักษณะการใช้งาน อยู่ในระดับมาก ส่วนตัวแปรที่มีค่าต่ำที่สุดคือ ความขัดแย้ง อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนตัวแปรที่สังเกตได้ในกลุ่มรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.179-2.948 โดยตัวแปรที่สังเกตได้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ลักษณะการใช้งาน อยู่ในระดับมาก ส่วนตัวแปรที่มีค่าต่ำที่สุดคือ ความขัดแย้ง อยู่ในระดับปานกลาง

3.2 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

สำหรับการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง โดยใช้การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว (Bivariate Relationship) ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient), Bartlett's Test of Sphericity และ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) ได้ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตที่ศึกษา ดังตาราง 13

ตาราง 13 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้ศึกษา (n= 250)

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. การให้ความสำคัญ	1										
2. การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์	.359*	1									
3. การใช้เวลานานขึ้นเรื่อย ๆ	.389*	.791*	1								
4. อาการของการเลิก	.402*	.415*	.381*	1							
5. ความขัดแย้ง	.591*	.490*	.538*	.207*	1						
6. สูญเสียการควบคุม	.440*	.431*	.538*	.154*	.653*	1					
7. การกลับคืนสู่สภาพเดิม	.324*	.383*	.539*	.081	.458*	.716*	1				
8. ปัจจัยด้านครอบครัว	-.045	.017	-.024	-.087	.067	.072	.005	1			
9. ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน	.113*	.067	.057	-.026	.187*	.204*	.156*	.035	1		
10. ปัจจัยด้านลักษณะการใช้งาน	.176*	.058	.122*	.005	.188*	.065	.109*	-.036	.199*	1	
11. ปัจจัยภายในส่วนบุคคล	.127*	-.010	.001	-.190*	.082	.076	0.79	.423*	.146*	.257*	1

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (p < .05) n = 250

Bartlett's test = 1004.49 , KMO = 0.74 df = 55, sig = 0.00

จากตาราง 13 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกต พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน มีค่าความสัมพันธ์เชิงบวก และค่าความสัมพันธ์เชิงลบ โดยความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 จำนวน 26 คู่ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 จำนวน 9 คู่ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง -0.190 ถึง 0.791 โดยตัวแปรการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรการใช้งานนานขึ้นเรื่อย ๆ ($r = 0.762, p < .01$) รองลงมา คือ ตัวแปรสูญเสียการควบคุมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรการกลับคืนสู่สภาพเดิม ($r = 0.716, p < .01$) และตัวแปรความขัดแย้งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรสูญเสียการควบคุม ($r = 0.653, p < .01$) ส่วนค่าสหสัมพันธ์ทางลบ พบว่า ปัจจัยภายในส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงลบกับตัวแปรอาการของการเลิก ($r = -0.190, p < .05$) แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสูงไม่เกิน 0.85 สอดคล้องกับการพิจารณาความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไคลน์ (Kline, 2005:56) กล่าวว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไม่ควรสูงเกิน 0.85 เนื่องจากจะทำให้เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรง (Multicollinearity) ทำให้การประมาณค่าพารามิเตอร์คลาดเคลื่อน และเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่นำมาศึกษา พบว่า ตัวแปรสังเกตชุดนี้มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไม่เกิน 0.85 จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรสังเกตชุดนี้ไม่มีภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอตามรูปแบบการวิเคราะห์ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือระหว่างนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิง ส่วนที่ 2 เป็นการเปรียบเทียบโมเดลเชิงสาเหตุ พฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรง ทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือระหว่างนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิง ดังนี้

4.1 การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุพฤติกรรมการเสพติด สมาร์โฟนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพล ทางตรง ทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์โฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังคมทลกรุงเทพฯ

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเส้น หรือการวิเคราะห์โมเดลโครงสร้าง (Linear Structural Relationship Model: LISREL) เป็นการตรวจสอบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเส้นที่ได้พัฒนาขึ้นจากทฤษฎีว่ามีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ แล้วจึงพิจารณาขนาดอิทธิพลที่ปรากฏในโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเส้นนั้น

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย กรอบแนวคิด และสมมติฐานการวิจัยเป็นหลัก และเมื่อพบว่าแบบจำลองไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับแก้แบบจำลองให้มีความกลมกลืนมากขึ้น โดยพิจารณาจากค่าดัชนีการปรับแก้ (modification indices) และคำนึงถึงความสมเหตุสมผลและความเป็นไปได้ตามแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบในการปรับแบบจำลองซึ่งการตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในเบื้องต้น ดังตาราง 14

ตาราง 14 ดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในเบื้องต้น

ดัชนีความกลมกลืน	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	แบบจำลองก่อน ปรับ	แปลผล
χ^2	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ	127.66 df = 38, p = 0.00	ไม่กลมกลืน
χ^2/df	ไม่เกิน 5	3.359	กลมกลืน
RMSEA	น้อยกว่า .08	0.097	ไม่กลมกลืน
SRMR	น้อยกว่า .08	0.043	กลมกลืน
NNFI	มากกว่า .90	0.91	กลมกลืน
CFI	มากกว่า .90	0.94	กลมกลืน

จากตารางที่ 14 พบว่า เมื่อพิจารณาค่าดัชนีวัดความกลมกลืนตามเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความกลมกลืน พบว่า แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมสารสนเทศติตสมาร์โฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพตามสมมติฐานยังไม่มี ความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยที่ค่าดัชนีบางค่ายังไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตาม การที่แบบจำลองไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โจเรสคอร์กและซอร์บอม (Joreskog; & Sorbom. 1993: p.p. 251-253) ได้อธิบายไว้ว่า แบบจำลองเริ่มแรกอาจจะไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจะต้องทำการปรับแบบจำลองจะต้องเป็นไปตามทางของทฤษฎี และมีความเที่ยงตรง ซึ่งในการวิเคราะห์แบบจำลองที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์นั้น สามารถใช้เกณฑ์พิจารณาจากค่าที่ (t) ซึ่งเป็นอิทธิพลของตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อค่าที่มีมากกว่า หรือเท่ากับ 1.96 และพิจารณาความสอดคล้องโดยรวม เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาตามเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความกลมกลืน พบว่า แบบจำลองเชิงโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมสารสนเทศติตสมาร์โฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพ และสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรได้อย่างมีความหมาย และสมเหตุสมผล สำหรับแนวทางการปรับแบบจำลอง เพื่อหารูปแบบของแบบจำลองเชิงโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยพิจารณาจากค่าดัชนีการปรับแก้ และค่าที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล รวมทั้งความเป็นไปได้ในแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นเกณฑ์ ประกอบกับการปรับรูปแบบของแบบจำลองเชิงโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมสารสนเทศติตสมาร์โฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพ ให้สอดคล้องเหมาะสมมากขึ้น และยอมให้ความคลาดเคลื่อนในการวัดมีความสัมพันธ์กัน ผู้วิจัยจึงดำเนินการปรับแบบจำลองตามลำดับดังนี้

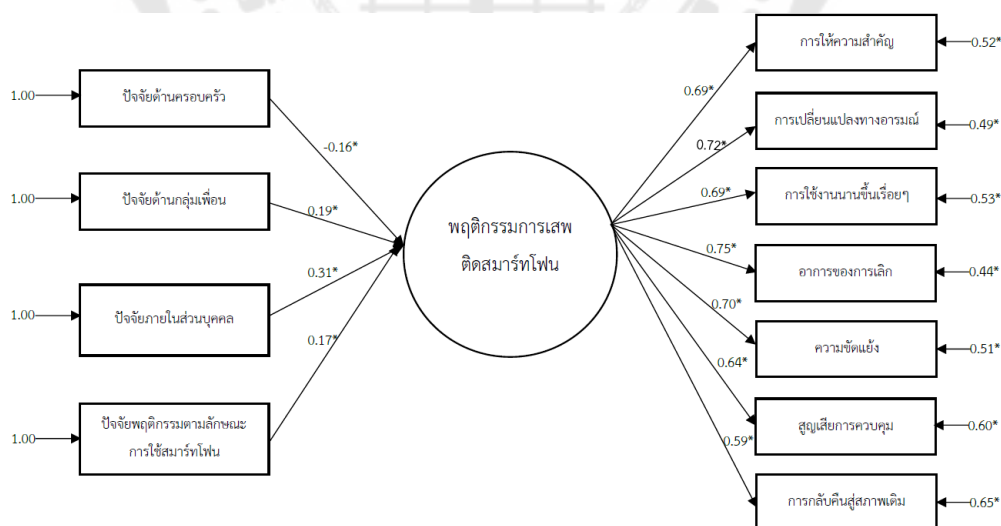
จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเต็มรูปแบบ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดของตัวแปรสังเกตได้ยังไม่เหมาะสม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติมีอยู่ 5 เส้นทาง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเพิ่มเส้นความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดของตัวแปรสังเกตได้ 5 เส้น จึงต้องทำการตกแต่งรูปแบบความสัมพันธ์โดยการปรับโมเดลใหม่ เพื่อให้ได้รูปแบบหรือโมเดลที่มีความสัมพันธ์ที่ดีที่สุด

ผลการทดสอบความสอดคล้องของแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมสารสนเทศติตสมาร์โฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ หลังจากปรับแบบจำลองใหม่แล้วนั้น พบว่า แบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังตาราง 15 และภาพประกอบ 5

ตาราง 15 ค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองในกลุ่มรวมหลังปรับแก้

ดัชนีความกลมกลืน	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	แบบจำลองหลังปรับแก้	แปลผล
χ^2	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ	41.01	กลมกลืน
		df = 33, p = 0.16	
χ^2/df	ไม่เกิน 5	1.242	กลมกลืน
RMSEA	น้อยกว่า .08	0.031	กลมกลืน
SRMR	น้อยกว่า .08	0.060	กลมกลืน
NNFI	มากกว่า .09	0.99	กลมกลืน
CFI	มากกว่า .09	0.99	กลมกลืน

จากตารางที่ 15 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความกลมกลืนตามเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความกลมกลืน พบว่า แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดนครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ที่ปรับใหม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าการทดสอบความสอดคล้องยอมรับได้ตามเกณฑ์หมายความว่า โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนที่ปรับใหม่อธิบายการเสพติดสมาร์ทโฟนได้ดีขึ้น

$$\chi^2 = 41.01, df = 33, p = 0.16, RMSEA = 0.04, SRMR = 0.03, NNFI = 0.99, CFI = 0.99$$

ภาพประกอบ 5 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานแบบจำลองโครงสร้าง

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพในกลุ่มรวมหลังปรับแก้

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ ของตัวแปรสาเหตุที่มีผลต่อตัวแปรผล และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุคูณกำลังสองของตัวแปร (Squared Multiple Correlation: R^2) ของแบบจำลองปรับแก้

ตัวแปรเชิงสาเหตุ	พฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน			
	GA	SE	t	Y
- ปัจจัยด้านครอบครัว	-0.24	0.11	-2.30*	-0.16
- ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน	0.42	0.14	2.98*	0.19
- ปัจจัยภายในส่วนบุคคล	0.51	0.12	4.29*	0.31
- ปัจจัยด้านลักษณะการใช้งาน	0.08	0.03	2.64*	0.17
R^2	0.15			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงของตัวแปรเชิงสาเหตุต่อตัวแปรพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน พบว่า ปัจจัยการเห็นคุณค่าในตนเอง ส่งผลต่อพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนมากที่สุด โดยพบว่า พฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนได้รับอิทธิพลทางบวกโดยตรงจากปัจจัยการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 รองลงมาคือพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนได้รับอิทธิพลทางบวกโดยตรงจากปัจจัยแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์โฟน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ พฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนได้รับอิทธิพลทางลบโดยตรงจากปัจจัยสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และเมื่อพิจารณาค่า R^2 (R-Square) พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุทำนายพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนได้ร้อยละ 15

สรุปว่าจากการพิจารณาอิทธิพลทางตรงของตัวแปรสาเหตุต่อตัวแปรพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน พบว่า พฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนได้รับอิทธิพลจากตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเองมากที่สุด รองลงมาคือ แบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์โฟน และสัมพันธภาพในครอบครัวตามลำดับ ซึ่งหมายความว่า หากนักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง หรือได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์โฟนเหมาะสมมากเท่าใด และถ้าครอบครัวใส่ใจดูแลนักเรียนเท่าที่ควรก็จะส่งผลต่อการที่นักเรียนจะเป็นผู้มีพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนน้อยลง

4.2 การวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดพฤติกรรมกาเสพติด สมาร์ทโฟน ระหว่างนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิง

4.2.1 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

สำหรับการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง โดยใช้การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว (Bivariate Relationship) ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient), Bartlett's Test of Sphericity และ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) ได้ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตที่ศึกษาดังตาราง 17

ตาราง 17 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตที่ศึกษา

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
เพศหญิง											
1. การให้ความสำคัญ	1	.385*	.437*	.408*	.585*	.470*	.335*	.016	.099	.224*	.142*
2. การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์	.341*	1	.761*	.416*	.500*	.400*	.393*	-.017	.089	.048	-.020
3. การใช้งานนานขึ้นเรื่อย ๆ	.366*	.821*	1	.500*	.548*	.504*	.516*	-.064	.054	.069	-.053
4. อาการของการเลิก	.401*	.413*	.423*	1	.307*	.210*	.127*	-.090	-.031	-.021	-.247*
5. ความขัดแย้ง	.591*	.489*	.534*	.111*	1	.616*	.496*	.127*	.190*	.136*	.097
6. สูญเสียการควบคุม	.404*	.469*	.579*	.099	.686*	1	.713*	.064	.244*	.060	.014
7. การกลับคืนสู่สภาพเดิม	.327*	.372*	.564*	.031	.433*	.734*	1	-.005	.203*	.068	.013
8. ปัจจัยด้านครอบครัว	-.149*	.067	.030	-.082	.027	.063	.038	1	.025	-.155*	.404*
9. ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน	.126*	.044	.064	-.019	.181*	.151*	.104*	.038	1	.142*	.240*
10. ปัจจัยด้านลักษณะการใช้งาน	.192*	.086	.128*	.044	.188*	.005	.109*	.081	.278*	1	.215*
11. ปัจจัยภายในส่วนบุคคล	.126*	.010	.064	-.130*	.042	.121	.174*	.419*	.147*	.272*	1

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p < .05$) $n = 250$

Bartlett's Test of Sphericity = 1004.49; Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) = .74

จากตาราง 17 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกต พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน มีค่าความสัมพันธ์เชิงบวก และค่าความสัมพันธ์เชิงลบ เมื่อจำแนกตามเพศชาย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 จำนวน 20 คู่ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จำนวน 13 คู่ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง -0.130 ถึง 0.821 โดยตัวแปรการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปร การใช้งานนานขึ้นเรื่อย ๆ ($r = 0.821, p < .01$) รองลงมา คือ ตัวแปรสูญเสียการควบคุมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรการกลับคืนสู่สภาพเดิม ($r = 0.734, p < .01$) และตัวแปรความขัดแย้งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรสูญเสียการควบคุม ($r = 0.686, p < .01$) ส่วนค่าสหสัมพันธ์ทางลบพบว่า ปัจจัยภายในส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงลบกับตัวแปรอาการของการเลิก ($r = -0.130, p < .05$) และ

เมื่อจำแนกตามเพศหญิง พบว่า จำแนกตามเพศชาย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 จำนวน 25 คู่ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จำนวน 6 คู่ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง -0.005 ถึง 0.761 โดยตัวแปรการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรการใช้งานนานขึ้นเรื่อย ๆ ($r = 0.761, p < .01$) รองลงมา คือ ตัวแปรสูญเสียการควบคุมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรการกลับคืนสู่สภาพเดิม ($r = 0.713, p < .01$) และตัวแปรความขัดแย้งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรสูญเสียการควบคุม ($r = 0.616, p < .01$) ส่วนค่าสหสัมพันธ์ทางลบพบว่า ปัจจัยภายในส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงลบกับตัวแปรอาการของการเลิก ($r = -0.247, p < .05$) แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสูงไม่เกิน 0.85 สอดคล้องกับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไคลน์ (Kline, 2005:56) กล่าวว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไม่ควรสูงเกิน 0.85 เนื่องจากจะทำให้เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรง (Multicollinearity) ทำให้การประมาณค่าพารามิเตอร์คลาดเคลื่อน และเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่นำมาศึกษาพบว่า ตัวแปรสังเกตชุดนี้มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไม่เกิน 0.85 จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรสังเกตชุดนี้ไม่มีภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

4.2.2 การวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน ระหว่างนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิง

จากแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยเหตุและผลของพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน โดยผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ นักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิง ทั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยเหตุและผลของพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนที่มีความกลมกลืน ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ในช่วงแรกมาเป็นแบบจำลองตั้งต้นและทำการวิเคราะห์แบบจำลองทั้งสองกลุ่มเหมือนกัน แต่อาจต่างกันในด้านของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์โดยกำหนดให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแบบจำลองของทั้งสองกลุ่มเป็นอิสระจากกัน โดยไม่มีการกำหนดเงื่อนไขให้แบบจำลองของทั้งสองกลุ่ม กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของทั้งสองกลุ่มมีความเท่าเทียมกัน ดังนั้นหากวิเคราะห์แล้วพบว่าแบบจำลองในภาพรวมกลมกลืนกับข้อมูล แสดงว่าโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของทั้งสองกลุ่มเหมือนกัน แต่อาจต่างกันในด้านของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งจะได้นำแบบจำลองในขั้นนี้เป็นฐานในการทดสอบในขั้นที่ 2

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์เพื่อทดสอบว่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายในทุกอิทธิพลของทั้งสองกลุ่มเท่ากันหรือไม่ โดยกำหนดให้อิทธิพลระหว่างตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายในทุกอิทธิพลเท่ากันทั้งสองกลุ่ม ถ้าผลต่างไค-สแควร์ ระหว่างแบบจำลองในขั้นที่หนึ่ง กับขั้นที่สองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ผลต่างองศาความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) แสดงว่ามีอิทธิพลระหว่างตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายในอย่างน้อย 1 คู่ ในแบบจำลองระหว่างกลุ่มนักเรียนเพศชาย และกลุ่มนักเรียนหญิงแตกต่างกัน ซึ่งหากพบผลก็จะทำการวิเคราะห์ในลำดับต่อไป คือ การวิเคราะห์เพื่อค้นหาว่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายในใดบ้างที่แตกต่างกันระหว่างแบบจำลองของทั้งสองกลุ่ม แต่ถ้าผลต่างไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ก็แสดงว่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายในทุกอิทธิพลในแบบจำลองระหว่างสองกลุ่มเท่ากัน

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์เพื่อทดสอบอิทธิพลระหว่างตัวแปรภายนอกที่มีต่อตัวแปรภายในทุกอิทธิพลของทั้งสองกลุ่มเท่ากันหรือไม่ โดยนำผลการทดสอบในขั้นที่สองมาเป็นแบบจำลองตั้งต้น และกำหนดเงื่อนไขเพิ่ม ให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายนอกทุกความสัมพันธ์ของทั้งสองกลุ่มเท่ากันถ้าผลต่างไค-สแควร์ ระหว่างแบบจำลองในขั้นที่สอง กับขั้นที่สามมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ผลต่างองศาความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายนอกอย่างน้อย 1 คู่ ในแบบจำลองระหว่างกลุ่ม

นักเรียนเพศชายและนักเรียนเพศหญิงแตกต่างกัน ซึ่งหากพบก็จะดำเนินการวิเคราะห์ต่อไป เพื่อค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายนอกใดบ้างที่แตกต่างกันระหว่างแบบจำลองของทั้งสองกลุ่ม แต่ถ้าผลต่างไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ก็แสดงว่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรภายนอกที่มีต่อตัวแปรภายในทุกคู่ในแบบจำลองระหว่างสองกลุ่มเท่ากัน

สำหรับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยเหตุและผลของพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนเพศชายและนักเรียนเพศหญิง ดังตาราง 18

ตาราง 18 สมมติฐานเปรียบเทียบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยเหตุและผลของพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิง

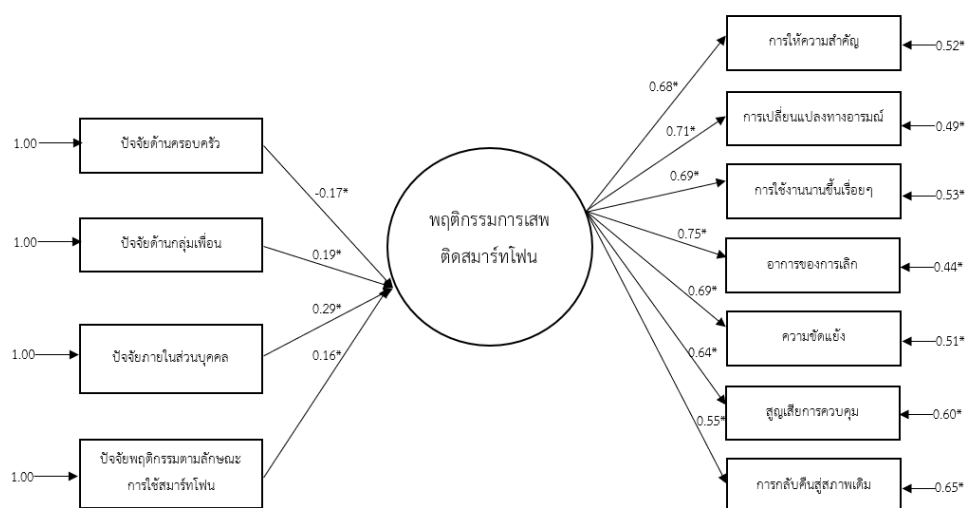
Model	Hypothesis	χ^2	df	CFI	Model comparison			
					$\Delta\chi^2$	Δdf	p	ΔCFI
1.	$H_0: \text{Form}_{\text{male}} = \text{Form}_{\text{female}}$	82.12	66	0.99	-	-	-	-
2.	$H_0: \Gamma_{\text{male}} = \Gamma_{\text{female}}$	87.45	70	0.98	5.33	4	0.23	0.01

สมมติฐาน 1 $H_0: \text{Form}_{\text{male}} = \text{Form}_{\text{female}}$ = เป็นการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล
 สมมติฐาน 2 $H_0: \Gamma_{\text{male}} = \Gamma_{\text{female}}$ = เป็นการทดสอบสมมติฐานที่ 1 บวกกับความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรแฝงภายนอกไปสู่ตัวแปรแฝงภายใน

จากตารางที่ 18 เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เพศชาย กับเพศหญิง ผลการทดสอบสมมติฐานแรก H_{form} ซึ่งเป็นการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่า $\chi^2 = 82.12$ $df = 66$ $\chi^2/df = 1.244$ $CFI = 0.99$ $RMSEA = 0.044$ $NFI = 0.94$ $GFI = 0.96$ $RFI = 0.90$ จากข้อมูลข้างต้น พบว่า ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์มีน้อยกว่า 2 NFI GFI RFI เข้าใกล้ 1 $RMSEA$ เข้าใกล้ 0 โดยทุกค่าให้ผลสอดคล้องกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ว่า โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เพศชาย กับเพศหญิงมีความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล

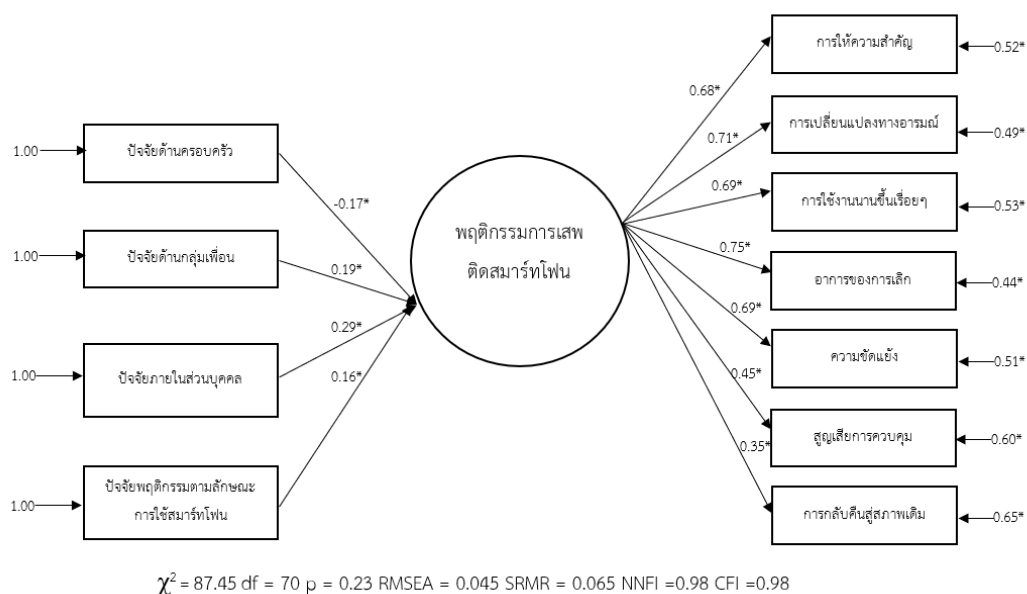
ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 เป็นการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรแฝงภายนอกไปสู่ตัวแปรแฝงภายใน และสมมติฐานข้อที่ 1 โดยกำหนดให้ค่าเมทริกซ์ GA มีค่าเท่ากันระหว่างกลุ่มนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ผลการทดสอบพบว่า ปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 2 โดยให้ค่า $\chi^2 = 87.45$ $df=70$ $p=0.23$ $CFI = 0.98$ และจากการทดสอบความแตกต่างของค่าไคสแควร์ระหว่างสมมติฐานที่ 3 กับสมมติฐานที่ 2 ($\Delta\chi^2_{2-1}$) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 5.33 ที่ $\Delta df_{2-1} = 4$ และ $\Delta CFI_{2-1} = 0.01$ หมายความว่า การกำหนดเงื่อนไขบังคับให้ค่าพารามิเตอร์ในเมทริกซ์ GA ของกลุ่มนักเรียนชายและนักเรียนหญิงเท่ากัน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ระหว่างกลุ่ม

สรุปผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยเหตุและผลของพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนเพศชายและนักเรียนเพศหญิง พบว่า โมเดลเชิงสาเหตุพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนเพศชายและนักเรียนเพศหญิง มีความไม่แปรเปลี่ยนในรูปแบบโมเดล และค่าพารามิเตอร์ที่ไม่แปรเปลี่ยนอย่างสมบูรณ์

$$\chi^2 = 87.45 \text{ df} = 70 \text{ p} = 0.23 \text{ RMSEA} = 0.045 \text{ SRMR} = 0.065 \text{ NNFI} = 0.98 \text{ CFI} = 0.98$$

ภาพประกอบ 6 ผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟน ระหว่างนักเรียนเพศชาย

ภาพประกอบ 7 ผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดพฤติกรรมเสพติด
สมาร์ทโฟน ระหว่างนักเรียนเพศหญิง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ มีจุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุการเกิดพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เพื่อตรวจสอบโมเดลเชิงสาเหตุ พฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และเพื่อศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ระหว่างนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้รอบรู้ และรู้จักในประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ทั้งนี้เพื่อหาประเด็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 2 เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน จำนวน 8 คน 2) การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง พฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 250 คน เนื่องจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงมีข้อจำกัดในจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และแบบสัมภาษณ์นักเรียน ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ประกอบไปด้วย 1) แบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยด้านครอบครัว 2) แบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน 3) แบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยด้านลักษณะการใช้งานสมาร์ทโฟน และ 4) แบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยภายในส่วนบุคคล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และลักษณะการแจกแจงของตัวแปร โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปร ค่าความโด่ง ค่าสหสัมพันธ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปร และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามความมุ่งหมายข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ ดังนี้ จากการที่ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

ปัจจัยด้านครอบครัว เป็นปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือ เนื่องจาก บิดา มารดาไม่มีเวลาให้นักเรียนมากพอสมควร บิดา มารดา ต้องไปทำงาน ไม่ได้ใส่ใจนักเรียนเท่าที่ควร ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาที่มีให้กับนักเรียนจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือ รวมไปถึงการที่นักเรียนไม่ได้อยู่กับบิดามารดา หรืออยู่กับบิดา หรือมารดาเพียงฝ่ายเดียว เมื่อเวลาที่นักเรียนรู้สึกเบื่อ เหนงา หรือเครียด ก็จะใช้โทรศัพท์มือถือในการแก้ปัญหาก็เหงา แก่เบื่อ แก่เครียด จนทำให้เกิดพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือ

ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนเป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่มีความสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือ เนื่องจากนักเรียนต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมต้องการทำตามเพื่อน รวมไปถึงโทรศัพท์มือถือ สามารถช่วยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และช่วยในการสืบค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ได้ และมีกิจกรรมที่สามารถทำร่วมกับเพื่อน ๆ ค่อนข้างมาก เช่น เล่นเกม, การติดต่อสื่อสาร การใช้งานแอปพลิเคชันต่าง ๆ เป็นต้น

ปัจจัยพฤติกรรมตามลักษณะการใช้งาน เป็นตัวแปรที่มีบทบาทต่อพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือค่อนข้างมาก เนื่องจากเมื่อนักเรียนมีอัตราการใช้งานมาก ก็จะทำให้ควบคุมการใช้งานของตนเองไม่ได้ มีการใช้โทรศัพท์มือถือมากขึ้นเรื่อย ๆ รวมไปถึงความหลากหลายในการใช้งาน ยิ่งมีความหลากหลายในการใช้งานมากเท่าไร ก็ยิ่งตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้เท่านั้น จึงส่งผลให้ไม่สามารถควบคุมการใช้งาน หรือไม่สามารถเล่นโทรศัพท์มือถือได้อย่างเต็มที่

ปัจจัยภายในส่วนบุคคล การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นตัวแปรอีกหนึ่งตัวแปรที่สำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม แต่หากผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือ เนื่องจากต้องโพสต์เพื่อเรียกร้องความสนใจ ในการให้คนในโซเชียลให้มีความสนใจ มีคนมาตอบกลับในโพสต์ ทำให้รู้สึกไม่เหงา และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ยิ่งมีคนกดถูกใจเยอะก็จะยิ่งทำให้ใช้

สมาร์ทโฟนมากขึ้น ผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงก็เช่นกัน มีความมั่นใจในตนเองค่อนข้างสูง ก็ทำให้มีการใช้สมาร์ทโฟนมากขึ้นเช่นกัน เช่น การถ่ายรูปตนเองลงสื่อต่าง ๆ เป็นต้น

สรุปผลการวิจัยตามความมุ่งหมายข้อที่ 2 เพื่อตรวจสอบโมเดลเชิงสาเหตุ พฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

ผู้วิจัยขอเสนอแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการติดสมาร์ทโฟนเฉพาะเส้นอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติ เพื่อแสดงให้เห็นรูปแบบของแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามจุดมุ่งหมายการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ผลการวิเคราะห์ พบว่าแบบจำลองยังไม่กลมกลืนดี ผู้วิจัยได้ปรับแบบจำลองโดยยอมให้ความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กัน หลังจากปรับแบบจำลองพบว่า แบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1.2 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีผลต่อตัวแปรผลในแบบจำลองตามสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงของตัวแปรเชิงสาเหตุต่อตัวแปรพฤติกรรม การเสพติดสมาร์ทโฟน พบว่า พฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนได้รับอิทธิพลทางบวกโดยตรงจากปัจจัยภายในส่วนบุคคล ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน และปัจจัยลักษณะการใช้งาน ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนได้รับอิทธิพลทางลบโดยตรงจากปัจจัยสัมพันธภาพในครอบครัว

สรุปผลการวิจัยตามความมุ่งหมายข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ระหว่างนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิง

ผลการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เพศชาย กับเพศหญิง ผลการทดสอบสมมติฐานแรก H_{form} ซึ่งเป็นการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยทุกค่าให้ผลสอดคล้องกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ว่า โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตอนปลาย สังกัดองค์กรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เพศชาย กับเพศหญิงมีความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 เป็นการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรแฝงภายนอกไปสู่ตัวแปรแฝงภายใน และสมมติฐานข้อที่ 1 โดยกำหนดให้ค่าเมทริกซ์ GA มีค่าเท่ากันระหว่างกลุ่มนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ผลการทดสอบพบว่า ปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 2 หมายความว่า การกำหนดเงื่อนไขบังคับให้ค่าพารามิเตอร์ในเมทริกซ์ GA ของกลุ่มนักเรียนชายและนักเรียนหญิงเท่ากัน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ระหว่างกลุ่ม

สรุปผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยเหตุและผลของพฤติกรรมกาเสพติดสารเสพติดของนักเรียนเพศชายและนักเรียนเพศหญิง พบว่า โมเดลเชิงสาเหตุพฤติกรรมกาเสพติดสารเสพติดของนักเรียนเพศชายและนักเรียนเพศหญิง มีความไม่แปรเปลี่ยนในรูปแบบโมเดล ค่าพารามิเตอร์ที่ไม่แปรเปลี่ยนอย่างสมบูรณ์

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยโดยพิจารณาจากปัจจัยที่ส่งผลต่อการติดพฤติกรรมตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมมาที่อธิบายถึงสาเหตุของการติดพฤติกรรม เนื่องจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ได้อธิบายสาเหตุของพฤติกรรมว่าเกิดจากปัจจัยภายในตัวบุคคล และปัจจัยสภาพแวดล้อม ซึ่งถือได้ว่าเป็นการวิเคราะห์ พฤติกรรมที่มุ่งศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมทั้งจากภายใน (ปัจจัยภายในตัวบุคคล) และภายนอก (ปัจจัย สภาพแวดล้อม) และสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อบุคคลในการติดพฤติกรรม (Griffith. 2005: 195) ซึ่งในงานวิจัยนี้จะพบว่ามีทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อการติดสารเสพติดและปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการติดสารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ จึงจะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

อภิปรายผลการวิจัยตามความมุ่งหมายข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุการเกิดพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ จากผลการสัมภาษณ์ทำให้สามารถสรุปได้ดังนี้ พฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือเกิดได้จาก 4 ปัจจัย ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านครอบครัว โดยความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดามารดาส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือ เนื่องจากบิดา มารดาไม่มีเวลาให้รวมไปถึงไม่ใส่ใจนักเรียนเท่าที่ควรตามใจลูกมากเกินไป รวมไปถึงการรับรู้ความสัมพันธ์ของบิดา มารดาส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือ เนื่องจากนักเรียนบางคนอาศัยอยู่กับบิดา หรือมารดา เพียงฝ่ายเดียว หรืออาศัยอยู่กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่บิดามารดา ทำให้เมื่อเวลาเบื่อ เหนงา เครียด ก็จะใช้โทรศัพท์มือถือแก้เหงา จนทำให้เกิดพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือ สอดคล้องกับ พิษชาติ ประสิทธิ์โชค ธนวัฒน์ ศรีไพโรจน์ และ สราวุฒิ ตรีศรี (พิษชาติ ประสิทธิ์โชค, ธนวัฒน์ ศรีไพโรจน์ และสราวุฒิ ตรีศรี, 2564 น.13) ส่วนใหญ่ผู้ปกครองปล่อยให้ลูกเล่นโทรศัพท์มือถือโดยไม่เข้มงวดในการใช้โทรศัพท์มือถือไม่มีเวลาให้ ที่เขาทำแต่งานพ่อแม่ไม่มีเวลาเอาใจใส่ลูกอย่างที่เขาต้องการ ทำให้เล่นโทรศัพท์มือถือมากเกินไป

1.2 ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือ เนื่องจากต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ต้องการทำตามเพื่อน ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การเห็นคุณค่าในตนเอง รวมไปถึงเล่นโทรศัพท์มือถือ สามารถช่วยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และช่วยในการสืบค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับปิติตา ทองเจือพงษ์ (ปิติตา ทองเจือพงษ์, 2559) กล่าวว่า การแสดงออกถึงตัวตน อิทธิพลทางสังคม อัตราการใช้งาน ความหลากหลายในการใช้งาน ความพึงพอใจตนเอง ส่งผลทางบวกต่อการเล่นโทรศัพท์มือถือ และสอดคล้องกับ พิษชาติ ประสิทธิ์โชค ธนวัฒน์ ศรีไพโรจน์ สราวุฒิ ตรีศรี (พิษชาติ ประสิทธิ์โชค, ธนวัฒน์ ศรีไพโรจน์ และสราวุฒิ ตรีศรี, 2564 น.18) การสนับสนุนทางสังคม เป็นตัวแปรที่สำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือ เนื่องจากต้องการการยอมรับ การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยเฉพาะจากกลุ่มเพื่อน รวมทั้งเล่นโทรศัพท์มือถือยังสามารถช่วยในการสืบค้นหาข้อมูลในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

1.3 ปัจจัยพฤติกรรมตามลักษณะการใช้งานพบว่า ปัจจัยพฤติกรรมตามลักษณะการใช้งานนั้นเป็นตัวแปรที่มีบทบาทต่อพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์มือถือ เนื่องจากอัตราการใช้งาน ยิ่งใช้มากก็ยิ่งหยุดใช้ไม่ได้ ควบคุมการใช้งานของตนเองไม่ได้ รวมไปถึงความหลากหลายในการใช้งาน ยิ่งมีความหลากหลายในการใช้งานมากเท่าไร ก็ยิ่งตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้เท่านั้น จึงส่งผลให้ไม่สามารถควบคุมการใช้งาน หรือเล่นโทรศัพท์มือถือภายใต้เวลาที่จำกัดได้ สอดคล้องกับ Sahin Gokçearsan (Sahin Gokçearsan et al., 2016) กล่าวว่า ยิ่งใช้งานโทรศัพท์มือถือมากก็ยิ่งหยุดใช้ไม่ได้

ควบคุมการใช้งานของตนเองไม่ได้ รวมไปถึงความหลากหลายของแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน ยิ่งใช้มาก ก็จะมีพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ตโฟน

1.4 ปัจจัยภายในส่วนบุคคล พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นตัวแปรอีกหนึ่งตัวแปรที่สำคัญ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม แต่หากเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ก็ส่งผลต่อพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ตโฟน เนื่องจากต้องโพสต์เพื่อเรียกร้องความสนใจ ในการให้คนในโซเชียลให้ความสนใจ มีคนมาตอบกลับในโพสต์ ทำให้รู้สึกไม่เหงา และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ยังมีคนกดถูกใจเยอะก็จะยิ่งทำให้ใช้สมาร์ตโฟนมากขึ้น สอดคล้องกับ พิษชาดา ประสภิทธิโชค ธนวัฒน์ ศรีไพโรจน์ และ สราวุฒิ ตรีศรี (พิษชาดา ประสภิทธิโชค, ธนวัฒน์ ศรีไพโรจน์ และสราวุฒิ ตรีศรี, 2564) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นตัวแปรที่สำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ตโฟน เนื่องจากเยาวชนต้องการยอมรับ การเป็นส่วนหนึ่งของสังคมซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) ที่ได้อธิบายสาเหตุของการเกิดพฤติกรรม ว่าพฤติกรรมเกิดจากปัจจัยภายในตัวบุคคล และปัจจัยสภาพแวดล้อม แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมของบุคคล (B) สภาพแวดล้อม (E) และปัจจัยส่วนบุคคล (P) ที่มีผลต่อการเรียนรู้ และการกระทำ ปัจจัยทั้งสามปัจจัยนี้ แม้ว่าจะทำหน้าที่กำหนดซึ่งกันและกัน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า กำหนดซึ่งกันและกันอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการถ่ายทอดทางสังคม ที่เป็นกระบวนการในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ทักษะคติ อุดมการณ์ บุคลิกภาพ วัฒนธรรมของคนในสังคม จากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง โดยผ่านตัวแทนของสังคม ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว กลุ่มเพื่อน หรือสถานศึกษา เพื่อที่จะปรับตัว เรียนรู้ พัฒนา และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

อภิปรายผลการวิจัยตามความมุ่งหมายข้อที่ 2 เพื่อตรวจสอบโมเดลเชิงสาเหตุ พฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ตโฟนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ตโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังคมชนบทกรุงเทพฯ

การวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการติดสมาร์ตโฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดองค์กรสังคมชนบทกรุงเทพฯ พบว่า แบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่ค่า R-Squared ที่ได้มามีค่าต่ำ เนื่องจากการทำนายพฤติกรรมมนุษย์ในสาขาจิตวิทยา โดยทั่วไปค่า R-Squared ที่ได้จะมีค่าต่ำกว่า 50% เนื่องด้วยมนุษย์เป็นสิ่งที่ยากจะคาดเดาได้ เมื่อเทียบกับกระบวนการทางกายภาพ (Minitab, 2563)

1. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ตโฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังคมชนบทกรุงเทพฯ

1.1 ปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบไปด้วยการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา และความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดามารดา จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยด้านครอบครัวมีอิทธิพลทางลบกับพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนทางลบ กล่าวคือ ถ้านักเรียนมีการรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทั้งในด้านที่ดี และ/หรือ ด้านที่ไม่ดีระหว่างบิดามารดา และเมื่อนักเรียนมีการรับรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตนเองกับบิดามารดาในด้านการติดต่อกัน ความเข้าใจกัน การช่วยเหลือ การสนับสนุน การดูแลเอาใจใส่ จะส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน น้อยกว่านักเรียนที่ไม่รับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดามารดา และเมื่อนักเรียนไม่ได้รับการเอาใจใส่จากครอบครัวจะส่งผลให้มีพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนมาก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีระบบครอบครัว (Family System) ที่เป็นระบบอย่างหนึ่งโดยสมาชิกแต่ละคนในครอบครัว ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อกันและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับบุคคลหนึ่งในครอบครัวก็จะทำให้สมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย หรือได้รับผลกระทบตามไปด้วย และในที่สุดครอบครัวก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน โดยระบบครอบครัวประกอบด้วยระบบย่อยต่างๆ คือ ระบบย่อยของสามี-ภรรยา (Spousal subsystem) ของพ่อแม่ (Parental subsystem) และพี่น้อง (Sibling subsystem) ส่วนระบบใหญ่ที่ครอบคลุมระบบครอบครัวอีกทีนั้น ได้แก่ ชุมชน สังคมและประเทศชาติ อุมพร ตรังคมบัติ (ตรังคมบัติ, 2544) และสอดคล้องกับงานวิจัยของเฮอริโร และคณะ (Herrero et al., 2019) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน และการสนับสนุนทางสังคมในระยะยาว 3 ปี ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมที่เพิ่มขึ้น เมื่อเวลาผ่านไปส่งผลให้พฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนลดลง และสอดคล้องกับงานวิจัยของอักเติร์ก และบูดัก (Akturk & Budak, 2019) ที่ทำการศึกษาความสัมพันธ์การรับรู้การสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนิสิตนักศึกษาพยาบาลชาวตุรกี ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้การสนับสนุนทางสังคมทั้งจากบุคคลในครอบครัว กลุ่มเพื่อน หรือคนสำคัญในชีวิตมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน โดยผู้ที่มีการรับรู้เกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมสูงจะมีพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนต่ำ และสอดคล้องกับควาก และคณะ (Kwak et al., 2018) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลของการปล่อยปะละเลยของผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนในกลุ่มเด็กวัยรุ่นชาวเกาหลีใต้ จำนวน 1,170 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่ปล่อย ปะ ละ เลย ส่งผลให้วัยรุ่นชาวเกาหลีใต้มีพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนที่เพิ่มขึ้น

1.2 ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน การได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟน ได้รับอิทธิพลทางบวกกับพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน กล่าวคือ เมื่อนักเรียนได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟน มีผลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน เนื่องจากนักเรียนได้รับการชักจูง และทำตาม หรือเลียนแบบเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟน ทั้งทางด้านเนื้อหา และการทำกิจกรรมบนสมาร์ทโฟน เนื่องจากต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ต้องการการยอมรับในกลุ่มเพื่อน สอดคล้องกับ ทฤษฎี Psychosocial developmental stage ของ อิริค อิริคสัน (Erik Erikson) โดยมีแนวคิดที่ว่าปัจจัยทางด้านสังคม และวัฒนธรรมมีผลต่อพัฒนาการทางจิตสังคมของแต่ละช่วงอายุ และจะดำเนินไปเรื่อย ๆ ตลอดช่วงอายุของมนุษย์ การพัฒนาการทางจิตสังคมของบุคคลในแต่ละระยะจะเผชิญปัญหาและภาวะวิกฤติต่างๆ (psychosocial crisis) ที่ต้องใช้ความพยายามเพื่อจะแก้ไขให้หมดไป ถ้าเกิดความคับข้องใจ (psychological conflict) ไม่ได้รับการแก้ไขอาจทำให้พัฒนาการขั้นต่อไปเกิดความล่าช้า โดยช่วงวัยรุ่นอายุ 12-18 ปี เป็นการค้นพบอัตลักษณ์แห่งตนแย้งกับการไม่เข้าใจบทบาทตนเอง ซึ่งจะเกิดขึ้นในช่วงอายุ 12 – 18 ปี เป็นขั้นพัฒนาการรู้จักตนเอง มีเอกลักษณ์ หรือสับสนใน บทบาท วัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่เปลี่ยนจากวัยเด็กเป็นวัยผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลง มากมายทั้งด้านร่างกาย และสติปัญญา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้เด็กค้นหาความเป็นตนเอง อย่างแท้จริง วัยรุ่นจึงต้องเริ่มสร้างความรู้สึกรู้สึกความเป็นตนเอง การมีสัมพันธภาพกับกลุ่มเพื่อน (peer group) ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (พิมพาภรณ์ กลั่นกลิ่น, ลูติมา สุขเลิศตระกูล, 2553) และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชชาดา ประสิทธิโชค ธนวัฒน์ ศรีไพโรจน์ และ สราวุฒิ ตรีศรี (พิชชาดา ประสิทธิโชค, ธนวัฒน์ ศรีไพโรจน์ และสราวุฒิ ตรีศรี, 2564), กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม เป็นตัวแปรที่สำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน เนื่องจากเยาวชนเจนเอเรชั่น Z ต้องการยอมรับการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยเฉพาะจากกลุ่มเพื่อน รวมทั้งสมาร์ทโฟนยังสามารถช่วยในการสืบค้นหาข้อมูลในการทำกิจกรรมต่างๆ และสอดคล้องกับ ปติตตา ทองเจือพงษ์ (ปติตตา ทองเจือพงษ์, 2559) ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยและผลกระทบของการเสพติดสมาร์ทโฟน ต่อประสิทธิภาพการทำงาน โรคกลัวไม่มีสมาร์ทโฟนใช้ งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ที่พัฒนาจากงานวิจัยในอดีตจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การแสดงออกถึงตัวตน อิทธิพลทางสังคม อัตราการใช้งาน ความหลากหลายในการใช้งาน ความพึงพอใจตนเอง ส่งผลทางบวกต่อการเสพติดสมาร์ทโฟน เป็นทัศนคติที่ดีของผู้ใช้สมาร์ทโฟนต่อสิ่งที่ทำ สอดคล้องพิชชาดา ประสิทธิโชค, ธนวัฒน์ ศรีไพโรจน์ และสราวุฒิ ตรีศรี (2564) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม เป็นตัวแปร

ที่สำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟน เนื่องจากเยาวชนเจนเอเรชั่น Z ต้องการยอมรับ การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง และสอดคล้องกับวาสนา ศีลางาม (วาสนา ศีลางาม, 2561) ที่กล่าวว่าอิทธิพลทางสังคม (social influence) โดยปกติกลุ่มบุคคลจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเพื่อน ครอบครัว และอื่น ๆ ทำให้มีการติดต่อสื่อสารผ่านทางสมาร์ทโฟน เพื่อสร้างความสัมพันธ์มากขึ้นและยังเป็นการขยายเครือข่ายสังคมได้กว้างขึ้น นอกจากนี้ อิทธิพลทางสังคมยังเป็นปัจจัยตัวหนึ่งที่ส่งผลให้อัตราการใช้สมาร์ทโฟนที่มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อรักษาความสัมพันธ์เอาไว้ และปัทมา ทองเจือพงษ์ (ปัทมา ทองเจือพงษ์, 2559) ทำการศึกษา ปัจจัยและผลกระทบของการเสพติดสมาร์ทโฟนต่อประสิทธิภาพการทำงานโรคกลัวไม่มีสมาร์ทโฟนใช้ พบว่า กลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นตัวผลักดันให้เกิดการสื่อสารทางสมาร์ทโฟนเพื่อสร้างความสัมพันธ์มากขึ้น

1.3 ปัจจัยภายในส่วนบุคคล การเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลทางบวกกับพฤติกรรมเสพติดสมาร์ทโฟน กล่าวคือ การที่บุคคลมีความรู้สึกที่ดีที่มีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า และมีความเชื่อมั่นในตนเองในการกระทำสิ่งต่าง ๆ จะมีพฤติกรรมเสพติดสมาร์ทโฟนสูงกว่าผู้ที่ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง โดยองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองมี 2 ประเภท คือ องค์ประกอบภายในตนและองค์ประกอบภายนอกตน องค์ประกอบภายในตน หมายถึง ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่มีผลทำให้การเห็นคุณค่าในตนเองของแต่ละบุคคลแตกต่างกันออกไป องค์ประกอบภายนอกตน หมายถึง สภาพแวดล้อมที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ส่งผลให้บุคคลเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกันออกไป (คูเปอร์สมิธ (Coopersmith, 1981: 127 – 129 อ้างถึงในคาลอส บุญสภา 2562) (คาลอส บุญสภา, 2562), สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชชาดา ประสิทธิ์โชค, ธนวัฒน์ ศรีไพโรจน์ และ สราวุธ ตรีศรี (2564, น.15) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม เป็นตัวแปรที่สำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสพติดสมาร์ทโฟน เนื่องจากเยาวชนเจนเอเรชั่น Z ต้องการยอมรับ การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง

1.4 ปัจจัยพฤติกรรมตามลักษณะการใช้สมาร์ทโฟน ประกอบไปด้วย อัตราการใช้งาน และความหลากหลายของการใช้งาน มีอิทธิพลทางบวกกับพฤติกรรมเสพติดสมาร์ทโฟน เนื่องจาก อัตราการใช้งานนั้นเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดความหลากหลายในการใช้งาน สอดคล้องกับทฤษฎีการแพร่กระจายของการใช้งาน (Use-Diffusion Theory) ทฤษฎีการแพร่กระจายของการใช้งาน เป็นแบบจำลองที่เกี่ยวกับอัตราการใช้งาน และความหลากหลายของการใช้งาน กล่าวคือ ถ้ามีปริมาณการใช้งานโปรแกรมประยุกต์ที่หลากหลาย จะส่งผลให้อัตราการ

ใช้งานสูงขึ้น หรืออีกนัยหนึ่ง คือ อัตราการใช้งานส่งผลต่อความหลากหลายในการใช้งาน (Shih & Venkatesh, 2004) (Theotokis. A & Doukidis. G, 2009) และความหลากหลาย ในการใช้งาน เป็นปริมาณการเลือกใช้โปรแกรมประยุกต์ในสมาร์ทโฟน เช่น ใช้โทรหาผู้อื่น ส่งและรับข้อความ ส่งและรับอีเมล ประชุมทางวิดีโอ เป็นต้น ความหลากหลายในการใช้งานจะเป็นตัวผลักดันให้มีการใช้งานมากกว่าเดิม (Lepp et al., 2014) สอดคล้องกับวาสนา ศีลางาม (วาสนา ศีลางาม, 2561) พบว่า อัตราการใช้งาน (usage rate) เป็นระยะเวลาที่ผู้ใช้ ๆ สมาร์ทโฟนใช้ในการส่ง และรับข้อความที่มีการแลกเปลี่ยนเป็นประจำระหว่างวัน ซึ่งอัตราการใช้งานนี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความหลากหลายของการใช้งาน และความหลากหลายในการใช้งาน (variety of use) ในแต่ละวันผู้ใช้สมาร์ทโฟนจะมีการเลือกใช้โปรแกรมประยุกต์ในสมาร์ทโฟนจำนวนมาก เช่น ส่ง และรับอีเมล ประชุมทางวิดีโอ ฟังเพลง ความหลากหลายในการใช้งาน ยังเป็นตัวผลักดันให้มีการใช้งานสมาร์ทโฟนที่มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัยตามความมุ่งหมายข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์ทโฟน ระหว่างนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิง

การวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์ทโฟน ระหว่างนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิง ในส่วนของแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ระหว่างกลุ่มนักเรียนเพศชายและกลุ่มนักเรียนเพศหญิง สรุปผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยเหตุและผลของพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนเพศชายและนักเรียนเพศหญิง พบว่า โมเดลเชิงสาเหตุพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนเพศชายและนักเรียนเพศหญิง มีความไม่แปรเปลี่ยนในรูปแบบโมเดล ค่าพารามิเตอร์ที่ไม่แปรเปลี่ยนอย่างสมบูรณ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของอมร โต๊ะทอง (2555) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมและผลกระทบจากการใช้อินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า วัยรุ่นเพศชายและเพศหญิงมีความเห็นไม่แตกต่างกันการใช้อินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ และส่งผลกระทบต่อปัญหาในครอบครัว อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างยังอยู่ในช่วงวัยรุ่น ต้องอยู่ในการควบคุม และดูแลของผู้ปกครอง ทั้งในด้านการใช้จ่ายเงิน ผู้ปกครองมีการควบคุมการใช้สมาร์ทโฟน รวมถึงการดูแลพฤติกรรมอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

1.1 ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางหรือข้อมูลพื้นฐาน ในการออกแบบวิธีการ ส่งเสริม สนับสนุนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนในการใช้สมาร์ทโฟน ซึ่งจะนำไปสู่การ ลด ละ เลิก พฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน และใช้ในการทำความเข้าใจ แก่ไขพฤติกรรมของ ตนเอง และผู้ปกครอง หรือสถาบันการศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา และรับมือกับ พฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผลงานวิจัยสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนมีแนวโน้มที่จะใช้หน้าจอยาวนานขึ้น ดังนั้น ผู้ปกครองควรใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ปกครองที่ไม่ได้เลี้ยงดูนักเรียน เองหรือปล่อยให้เรียนอยู่กับญาติ ผู้ปกครองควรให้เวลากับนักเรียนมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การทำการวิจัยอยู่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ทำให้เกิดอุปสรรคในการเก็บข้อมูลแบบเผชิญหน้า จึงต้องทำการเก็บข้อมูลแบบ ออนไลน์แทน ทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลที่นอกเหนือจากแบบวัดได้ ควรเก็บข้อมูลโดยการ สัมภาษณ์ และมีการเผชิญหน้ากับผู้ให้ข้อมูล ซึ่งจะทำได้ข้อมูลที่สำคัญนอกเหนือจากสิ่งที่ จะ สัมภาษณ์

2.2 การวิจัยครั้งต่อไปควรจะมีการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการเสพติด สมาร์ทโฟน ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมการติดสมาร์ทโฟน กับนักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมการเสพติด สมาร์ทโฟน เพื่อศึกษาว่ารูปแบบของโมเดลจะแตกต่างกันอย่างไร เมื่อนำนักเรียน 2 กลุ่มมา เปรียบเทียบกับ

2.3 การวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเสพติด สมาร์ทโฟนของนักเรียนร่วมด้วย เพราะมีหลายปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน เช่น ความเครียด โรคซึมเศร้า เป็นต้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเชิงนโยบายการป้องกัน ปัญหาพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนต่อไป

2.4 ควรใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวัดตัวแปรต่าง ๆ ที่มีความใหม่ และทันสมัยมากขึ้น รวมไปถึงข้อคำถามควรถามให้ครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ

บรรณานุกรม

- Akturk, U., & Budak, F. (2019). The Correlation Between the Perceived Social Support of Nursing Students and Smartphone Addiction. *International Journal of Caring Sciences*, 12(3), 1825-1836.
- Argyroula E. Kalaitzaki, & John Birtchnell. (2014). The impact of early parenting bonding on young adults' Internet addiction through the mediation effects of negative relating to others and sadness. *Addictive Behaviors*, 39(2014), 733-736.
- Bandura, A. (1963). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, N.J: Prentice Hall.
- Bernroider, & et al. (2014). *Not Without My Smartphone! Impacts of Smartphone Addiction on Smartphone Usage*. Paper presented at the Conference on Information Systems, Australasian.
- Berns, R. M. (2004). *Child, family, school, community: socialization and support* (6th ed ed.). Belmont, CA: : Wadsworth/Thomson Learning.
- Bollen, K. A. (1989). *Structure Equations with Latent Variables*. New York: John Wiley & Sons.
- Cheol Park, & Ye Rang Park. (2014). The Conceptual Model on Smart Phone Addiction among Early Childhood. *International Journal of Social Science and Humanity*, 4(2), 147-150.
- Choliz, M. (2012). Mobile-phone addiction in adolescence: The Test of Mobile Phone Dependence (TMD). *Prog Health Sci*, 2(1), 33-44.
- Coopersmith, S. (1984). *Self-Esteem*. New York: Bantam Books.
- Giffiths M.D. (2005). A 'component' model of addiction within a biopsychosocial framework. *Journal of Substance Use*, 10, 191-197.
- Hair, J. F., & et al. (2010). *Multivariate data analysis: a global perspective* (7th ed ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Hye-Jin Kim, & et al. (2018). Relationship among family environment, selfcontrol, friendship quality and adolescent's smartphone addiction in South Korea: Findings from

- nationwide data. *PLoS One*, 4-13.
- Jamal J. Al-Menayes. (2015). Dimensions of social media addiction among university students in Kuwait. *Psychology and Behavioral Sciences Psychology and Behavioral Sciences*, 4(1), 23-28.
- Jessor, R. (2014). *Problem Behavior Theory: A Half-Century of Research on Adolescent Behavior and Development in The Developmental Science of Adolescence: History Through autobiography* (R. M. e. a. Lerner Ed.). USA: Taylor & Francis Group.
- Jocelyne Boumosleh, & Doris Jaalouk. (2018). Smartphone Addiction among University Students and Its Relationship with Academic Performance. *Global Journal of Health Science*, 10(1), 48-59.
- Jung-Yeon Mok, & et al. (2014). Latent class analysis on internet and smartphone addiction in college students. *Neuropsychiatric Disease and Treatment*, 2014(10), 817-828.
- Jung-Yeon Mok, Sam-Wook Choi, Dai-Jin Kim, & Jung-Seok Choi. (2014). Latent class analysis on internet and smartphone addiction in college students. *Neuropsychiatr Dis Treat*, 10, 817-828.
- Kim D, Lee Y, Lee J, & Nam JK. (2014). Development of Korean Smartphone Addiction Proneness Scale for Youth. *PLoS One*, 9(5), e97920.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (2nd ed ed.). New York: The Guilford Press.
- Kwang Soo Oh, & GeumSook Oh. (2017). The Effects of Smartphone Addiction on Self-Esteem and Empathy among Nursing Students. *Jour of Adv Research in Dynamical & Control Systems*, 8-15.
- Kwon M, & et al. (2013). Development and Validation of Smartphone Addiction Scale (SAS). *Plot One*, 8(2), e56936.
- Lee K, & et al. (2013). Reliability and validity of the Korean version of the internet addiction test among college students. *J Korean Med Sci*, 28(8), 763.
- Lepp, A., Barkley, J. E., & Karpinski, A. C. (2014). The relationship between cell phone

- use, academic performance, anxiety, and Satisfaction with Life in college students. *Computers in Human Behavior*, 31, 343-350.
- Ling Lian, Xuqun You, Jie Huang, & Ruijuan Yang. (2016). Who overuses Smartphones? Roles of virtues and parenting style in Smartphone addiction among Chinese college students. *Computers in Human Behavior*, 65(2016), 92-99.
- Mercer, B. E., & Merton, R. K. (1958). *The Study of Society*. New York: Brace and World.
- Minitab, S. C. (2563). การวิเคราะห์สมการถดถอย การแปลความหมายค่า R-Square และการประเมินตัวแบบว่าเหมาะสมหรือไม่. Retrieved from สืบค้นจาก https://www.tpa.or.th/writer/read_this_book_topic.php?bookID=3086&read=true#
- Mok, J.-Y. e. a. (2014). Latent class analysis on internet and smartphone addiction in college students. *Neuropsychiatric Disease and Treatment*, 10(2014), 817-828.
- Morrill, T. B., Jones, R. M., & Vaterlaus, J. M. (2013). Motivations for Text Messaging: Gender and Age Differences among Young Adults. *North American Journal of Psychology*, 15(1), 1-16.
- Pamela Chaudhury, & Hrudaya Kumar Tripath. (2018). A Study on impact of smartphone addiction on academic performance. *International Journal of Engineering & Technology*, 7(206), 50-53.
- Park, N., & Lee, H. (2014). Nature of Youth Smartphone Addiction in Korea: Diverse Dimensionsof Smartphone Use and Individual Trait. *J. Communic Res.*, 51(1), 100-132.
- PratibhaKhosla, & et al. (2017). The Level of Smart Phone Addiction among Teenager B.SC Nursing Students. *International Journal of Pharmaceutical Sciences Review and Research*, 46(1), 91-94.
- Rosenberg, M. (1979). *Conceiving the self*. New York: Basic Books.
- Rouse, M. (2019). smartphone addiction (cell phone addiction). Retrieved from Retrieved from <https://whatis.techtarget.com/definition/smartphone-addiction-cell-phone-addiction>
- Sahin Gokçearslan, Filiz Kus kaya Mumcu, Tülin Has laman, & Yasemin Demiraslan Çevik. (2016). Modelling smartphone addiction: The role of smartphone usage,

- selfregulation, general self-efficacy and cyberloafing in university students
Computers in Human Behavior, 63, 639-649.
- Sasse, C. R. (1978). *Person to Person*. Illinois: Benefit.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2010). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling* (3rd ed ed.). New York:: Taylor and Francis Group, LLC.
- Secord, P. F., & Backman, C. W. (1964). *Sociology Psychology*. New York: McGraw-Hill.
- Severin H, & et al. (2015). Smartphone use and smartphone addiction among young people in Switzerland. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(4), 299-307.
- Shailesh Rai, & et al. (2016). A cross sectional study to assess the effects of excessive use of smartphones among professional college going students. *International Journal of Community Medicine and Public Health*, 3(3), 758-763.
- Shih, C. F., & Venkatesh, A. (2004). Beyond Adoption: Development and Application of a Use-Diffusion Model. *Journal of Marketing*, 68(1), 59-72.
- Sinead Pugh. (2017). *Investigating the relationship between: Smartphone Addiction, Social Anxiety, Self-Esteem, Age and Gender*. Dublin: Dublin Business School, School of Arts.
- Suliman S. Aljomaa, & et al. (2016). Smartphone addiction among university students in the light of some variables. *Computer in Human Behavior*, 61, 155-164.
- Takao. M, Takahashi. S, & and Kitamura. M. (2009). Addictive Personality and Problematic Mobile Phone Use. *CYBERPSYCHOLOGY & BEHAVIOR*, 12(5), 501-507.
- Theotokis. A, & Doukidis. G. (2009). When Adoption Brings Addiction: A Use-Diffusion. *ICIS 2009 Proceedings*, 138.
- Walsh P.Shari, Katherine M. White, & Ross M. Young. (2007). Psychological influences of mobile phone use amongst Australian youth. In Goggin, Gerard and Hjorth, Larissa, Eds. *Proceedings Mobile Media*, 125-134.
- Wang, & et al. (2017). Peer relationship and adolescent smartphone addiction: The mediating role of self-esteem and the moderating role of the need to belong. *Journal of Behavioral Addictions*, 6(4), 708-717.
- Withney L. (2012). The smartphone or the tablet: Who's using all these devices? .

Retrieved from Retrieved from <https://www.cnet.com/news/the-smartphone-or-the-tablet-whos-using-all-these-devices>

กรมสุขภาพจิต. (2561). พบวัยรุ่นไทยป่วย เป็นโรคจิต 'มือถือ'. Retrieved from สืบค้นจาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=27762>

กฤติมา กมล. (2554). ตัวขับ และผลสืบเนื่องของการเสพติด โปรแกรมประยุกต์บนโทรศัพท์เคลื่อนที่. ([การค้นคว้าอิสระ วท.ม. สาขาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ]). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

กิตติธัช ตันมา. (ม.ป.ป.). การใช้งานสมาร์ทโฟนพื้นฐาน. Retrieved from สืบค้นจาก <https://sites.google.com/a/msts.ac.th/kittithat/contact/social-network/kar-chi-thekhnoloyi-dicithal-thi-plxdphay-laea-kd-ktika-maryath-ni-kar-chi-thekhnoloyi-dicithal/khwam-ru-phun-than-kar-chi-sma-rth-fon>

กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุล. (2530). ครอบครัวที่มีคุณภาพ ครอบครัวผูกพันฉันใด. ในรายงานประจำปีของมูลนิธิเพื่อพัฒนาเด็ก. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

ครูแอนด์. (2560). เด็กติดสมาร์ทโฟน. Retrieved from สืบค้นจาก <http://krusandee.com/2017/09/28/เด็กติดสมาร์ทโฟน-childrens-smartphone-addiction>

งามตา วนิทานนท์, & คณะ. (2545). การวิเคราะห์ดัชนีเชิงเหตุและผลของคุณภาพชีวิตสมรสในครอบครัวไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.

งามพิศ สัตย์สงวน. (2545). สถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาครอบครัวญวน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชนัดดา เพ็ชรประยูร. (2560). แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการติดสมาร์ทโฟนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ชนัดดา เพ็ชรประยูร, & คณะ. (2560). การติดสมาร์ทโฟนของนักศึกษา : การพัฒนาแบบวัดในบริบทนักศึกษาปริญญาตรี ในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 11(3), 325-340.

ชไมพร โสดา, & คณะ. (ม.ป.ป.). ความหมายของ แอนดรอยด์ สมาร์ทโฟน และอุปกรณ์แบบสวมได้. Retrieved from สืบค้นจาก <https://sites.google.com/site/librarians53gglass/home/khwam-hmay-khxng-xaen-dr-xyd-sma-rth-fon-laea-xupkrn-baeb-swm-di>

ชีวรัตน์ ปราสาร, & คณะ. (2559). ความชุกของภาวะ nomophobia ในกลุ่มนิสิตนักศึกษาไทย ระดับปริญญาตรีที่ใช้สมาร์ทโฟน ในมหาวิทยาลัยภาครัฐ. เวชศาสตร์ร่วมสมัย, 60(2), 251.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน, & คณะ. (2529). การควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนของครอบครัว กับจิต
ลักษณะที่สำคัญของเยาวชน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน, & คณะ. (2536). ลักษณะทางจิตสังคม และพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ใน
ในสภาวะเสี่ยงในครอบครัวในครอบครัวและทางป้องกัน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรม
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ตรังคสมบัติ, อ. (2544). จิตบำบัดการให้คำปรึกษาและครอบครัว. In (Vol. พิมพ์ครั้งที่ 5). ชันดีการ
พิมพ์: กรุงเทพมหานคร.
- ไต้ทอง, อ. (2555). พฤติกรรมและผลกระทบการใช้อินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ของวัยรุ่นใน
เขตกรุงเทพมหานคร. (ปริญญามหาบัณฑิต). สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
, กรุงเทพมหานคร.
- ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ. (2559). พฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟนในชั้นเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต. สุทธิปริทัศน์, 13(95), 48-58.
- นางลักษณ วัชรชัย. (2542). โมเดลลิสม์: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.).
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทวรรณ รัตติวิธน์. (2554). การขัดเกลาทางสังคมของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ กรณีศึกษา
สถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี. (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- บริษัทชินโนเวล ประเทศไทย จำกัด. (2553). วัยรุ่นไทยติดทวิตเตอร์เอเชียฮิตโซเชียลเน็ตเวิร์ค และมีมือถือ
Retrieved from สืบค้นจาก <https://www.ryt9.com/s/prg/977162.html>
- บุญสภา, ค. (2562). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิต มหาวิทยาลัยใน
กำกับของรัฐ. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
- ปิติตา ทองเจือพงษ์. (2559). ปัจจัยและผลกระทบของการเสพติดสมาร์ทโฟน ต่อประสิทธิภาพการ
ทำงาน โรคกลัวไม่มีสมาร์ทโฟนใช้. วารสารระบบสารสนเทศด้านธุรกิจ (J/ISB), 2(3), 40-54.
- ฝ่ายการศึกษาองค์กรส่งเสริมสุขภาพกรุงเทพ (Producer). (2563, ธันวาคม 11). สถิติข้อมูลนักเรียน-ครู
และบุคลากร ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนขององค์กรส่งเสริมสุขภาพกรุงเทพ. Retrieved from
<https://drive.google.com/file/d/1AFelH0sy4EA5YEhn6vYEUrIHbt1QB5A/view>
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2546). พุทธธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 11 ed.). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พิชชาดา ประสิทธิ์โชค, ธนวัฒน์ ศรีไพโรจน์, & ตรีศรี, ส. (2564). พฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนและรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของเยาวชนเจนเอเรชั่น Z ในเขตกรุงเทพมหานคร. Retrieved from shorturl.asia/w2bvq
- ระพีพัฒน์ ธนะพัฒน์, & คณะ. (ม.ป.ป.). สมาร์ทโฟนคืออะไร. Retrieved from สืบค้นจาก <https://sites.google.com/a/bumail.net/smartphones-lifestyle/sma-rth-fon-khux-xari>
- วรพร เอกมนัส. (2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และอิทธิพลเชิงบวกต่อการเสพติดสมาร์ทโฟนของพนักงานในกลุ่มบริษัทผู้ผลิตมีเดีย A ในกรุงเทพมหานคร. ([การค้นคว้าอิสระ บธ.ม.]). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- วันเพ็ญ พิศาลพงศ์. (2540). การถ่ายทอดทางสังคมกับพัฒนาการของมนุษย์ (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วาสนา ศิลางาม. (2561). อันตรายของการเสพติดสมาร์ทโฟน (Dangers of Smartphone Addiction). วารสาร มจร.วิชาการ, 22(4), 193-204.
- วิไลลักษณ์ ทองคำบรวง. (2553). ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร. (ปริญญานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ศิวะพร เทพภิบาล. (2546). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับอำนาจควบคุมตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4. (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ศูนย์วิจัยสุขภาพกรุงเทพ. (2558). รู้จักโรคโนโมโฟเบีย (nomophobia) โรคสุดฮิตของคนใช้สมาร์ทโฟน จาก <http://www.bangkokhealth.com/health/article/> / รู้จักโรค-โนโมโฟเบีย-nomophobia-โรคสุดฮิตของคนใช้สมาร์ทโฟน-2346. Retrieved from สืบค้นจาก <http://www.bangkokhealth.com/health/article/> / รู้จักโรค-โนโมโฟเบีย-nomophobia-โรคสุดฮิตของคนใช้สมาร์ทโฟน-2346
- สมโภชน์ เขี่ยมสุภาสิต. (2536). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมโภชน์ เขี่ยมสุภาสิต. (2549). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 5 ed.). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาวิตรี ทยานศิลป์. (2554). ความสัมพันธ์ในครอบครัว. สุขภาพคนไทย, 22(3).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). สสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน

พ.ศ. 2559. Retrieved from สืบค้นจาก

<http://service.nso.go.th/nso/web/survey/surtec5-1-3.html>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). แนวโน้มคนไทยใช้สมาร์ทโฟนมากขึ้น. Retrieved from สืบค้นจาก

<http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/ActivityNSO/A24-05-60.aspx>

สุพัตรา สุภาพ. (2546). สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุภาวดี เจริญวานิช, & รังสิมันต์ สุนทรไชยา. (2562). การพัฒนาแบบประเมินพฤติกรรมการใช้

สมาร์ทโฟนฉบับสั้น ฉบับภาษาไทย. วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย, 27(1), 25-36.

อมราวดี ณ อุบล. (2544). สุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นที่มีลักษณะครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู และ

สัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย

รามคำแหง,

อัครา เอิบสุขศิริ. (2557). จิตวิทยาสำหรับครู (พิมพ์ครั้งที่2 ed.). กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจคุณภาพของเครื่องมือวัดที่ใช้ในการวิจัย
และรายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดที่ใช้ในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร. อธิพัทธ์ สุวทันพรกุล
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช ศิริกิจ
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพ.คมสันต์ เกียรติรุ่งฤทธิ์
คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาวดี เจริญวานิช
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภวิกา ภักษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
4. รองศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง กรุณาให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามทัศนะของท่าน ในประเด็นต่อไปนี้

(1) ท่านคิดว่า เหตุใดนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย จึงมีการใช้สมาร์โฟนมากจนเรียกว่า “พฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟน”

.....

.....

.....

.....

.....

(2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกาเสพติดสมาร์โฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุระหว่าง15-18 ปี) มีปัจจัยใดบ้าง เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

หมายเหตุ เช่น ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา ความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดามารดา ปัจจัยด้านเพื่อน ได้แก่ การได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์โฟน และปัจจัยด้านลักษณะกาใช้งานสมาร์โฟน ได้แก่ อัตราการใช้งาน ความหลากหลายในการใช้งาน และปัจจัยภายในส่วนบุคคล แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นต้น

(3) ท่านคิดว่ากาที่นักเรียนเสพติดสมาร์โฟน จะส่งผลต่อตัวนักเรียน (ผลทางตรง) ครอบครัว และสังคม (ผลทางอ้อม)อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

(4) ในบทบาทของท่านที่เป็น ครู/ผู้ปกครอง/อาจารย์ จะมีส่วนช่วยให้นักเรียนลด/ละ/เลิก “พฤติกรรมการเล่นติดสมาร์ทโฟน” ได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

(5) ท่านคิดว่านักเรียน ส่วนใหญ่ควรจะใช้สมาร์ทโฟนในการทำกิจกรรมใดมากที่สุด เพราะอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์สำหรับนักเรียน

ตอนที่ ๑ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับลักษณะทั่วไป

ชื่อ-นามสกุล.....ชื่อเล่น.....

****หมายเหตุ**** ข้อมูลของนักเรียนจะไม่ถูกนำมาเปิดเผย

๑. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

๒. ระดับชั้น

☐ มัธยมศึกษาปีที่ ๔

☐ มัธยมศึกษาปีที่ ๕

☐ มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๓. ปัจจุบันนี้นักเรียนอาศัยอยู่กับใครที่บ้าน

☐ ฉันทาศัยอยู่กับพ่อ และแม่แท้ๆ ของฉัน

☐ ฉันทาศัยอยู่กับพ่อ หรือ แม่ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เพียงฝ่ายเดียว

☐ ฉันไม่ได้อยู่กับพ่อ และแม่ แต่อาศัยอยู่กับคนอื่น คือ

๔. นักเรียนใช้โทรศัพท์มือถือกี่ชั่วโมงในหนึ่งวัน (โดยเฉลี่ย)

☐ น้อยกว่า ๓ ชั่วโมง/วัน

☐ ๓ - ๔ ชั่วโมง/วัน

☐ มากกว่า ๔ ชั่วโมง/วัน

๕. ประสบการณ์การใช้งานบนสมาร์ทโฟน (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ ใช้คุยโทรศัพท์

☐ ดูหนัง

☐ ฟังเพลง

☐ เล่นเกม

☐ ถ่ายรูป

☐ ทำการบ้าน

☐ หาความรู้

☐ ติดตามข่าวสาร

☐ ซื้อของออนไลน์

☐ ค้นหาข้อมูลต่างๆ

☐ เล่น Social Media เช่น Line Twitter Facebook

Instagram

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

๖. นักเรียนคิดว่าการใช้สมาร์ทโฟน ก่อให้เกิดผลดี หรือผลเสียกับตัวนักเรียน อย่างไร

☐ ก่อให้เกิดผลดี

☐ ก่อให้เกิดผลเสีย

คือ.....

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์ด้านพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน

คำชี้แจง กรุณาให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของนักเรียนตามทักษะของท่าน
ในประเด็นต่อไปนี้

(๑) ช่วงเวลาว่างในแต่ละวันนักเรียนทำอะไร

.....

.....

.....

(๒) นักเรียนใช้สมาร์ทโฟนวันละกี่ชั่วโมง และใช้ทำอะไร

.....

.....

.....

หมายเหตุ เช่น เพื่อถ่ายภาพ เพื่อดูหนัง ฟังเพลง เพื่อใช้ในการเล่นเกม เพื่อหาความรู้ในเรื่องที่นักเรียนสนใจจาก
อินเทอร์เน็ต เพื่อใช้ทำการบ้าน เพื่อใช้โหลดแอปพลิเคชันต่าง ๆ เพื่อใช้เล่น Social เช่น Facebook Line
Instagram Twitter เพื่อใช้ในการโทรเข้า-ออก หาผู้ปกครอง หรือเพื่อน

(๓) นักเรียนใช้แอปพลิเคชันใดบ่อยที่สุดเมื่อเปิดใช้สมาร์ทโฟน เพราะอะไร

.....

.....

.....

(๔) นักเรียนคิดว่าสมาร์ทโฟนมีความสำคัญอย่างไรในชีวิตประจำวัน เพราะอะไร

.....

.....

.....

(๕) นักเรียนเคยพยายามควบคุมหรือหยุดการใช้สมาร์ทโฟนที่ใช้อย่างต่อเนื่องครั้งละ
นานๆ หรือไม่

.....

.....

.....

เลขที่แบบสอบถาม

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุพฤติกรรมการเสพติดสมาร์โฟน
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังคมทลกรุงเทพฯ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเสพติดสมาร์โฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังคมทลกรุงเทพฯ และ
๒. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเสพติดสมาร์โฟนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน สังกัดองค์กรสังคมทลกรุงเทพฯ

ขอความร่วมมือนักเรียนให้ข้อมูล โดยตอบแบบสอบถามนี้ตามความจริง ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนมากที่สุด
ทั้งนี้ข้อมูลของนักเรียนจะไม่ถูกนำมาเปิดเผยเป็นรายบุคคล และไม่มีผลกระทบต่อการเรียนแต่ประการใด

ขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการตอบคำถามอย่างดียิ่ง

เริ่มทำแบบสอบถาม

แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

กรุณาตอบคำถามในการเติมข้อมูล หรือทำเครื่องหมาย ✓ เพียงแห่งเดียว ลงใน ☐ ให้ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียน โปรดตั้งใจอ่านและตอบคำถามตามความเป็นจริง และกรุณาตอบอย่างครบถ้วน

๑. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

๒. ระดับชั้น

☐ มัธยมศึกษาปีที่ ๔

☐ มัธยมศึกษาปีที่ ๕

☐ มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๓. ปัจจุบันนี้นักเรียนอาศัยอยู่กับใครที่บ้าน

☐ ฉันอาศัยอยู่กับพ่อ และแม่แท้ๆ ของฉัน

☐ ฉันอาศัยอยู่กับพ่อ หรือ แม่ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เพียงฝ่ายเดียว

☐ ฉันไม่ได้อยู่กับพ่อ และแม่ แต่อาศัยอยู่กับคนอื่น คือ

๔. นักเรียนใช้โทรศัพท์มือถือกี่ชั่วโมงในวัน

☐ น้อยกว่า ๓ ชั่วโมง/วัน

☐ ๓ - ๔ ชั่วโมง/วัน

☐ มากกว่า ๔ ชั่วโมง/วัน

๕. การใช้งานสมาร์ทโฟน (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ ใช้คุยโทรศัพท์

☐ ดูหนัง

☐ ฟังเพลง

☐ เล่นเกม

☐ ถ่ายรูป

☐ ทำการบ้าน

☐ หาความรู้

☐ ติดตามข่าวสาร

☐ ซื้อของออนไลน์

☐ ค้นหาข้อมูลต่างๆ

☐ เล่น Social Media เช่น Line Twitter Facebook

Instagram

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

๖. นักเรียนเคยพยายามควบคุมหรือหยุดการใช้สมาร์ทโฟนที่ใช้อย่างต่อเนื่องครั้งละนาน ๆ หรือไม่

☐ เคย

☐ ไม่เคย

๗. นักเรียนคิดว่าการใช้สมาร์ทโฟน ก่อให้เกิดผลดี หรือผลเสียกับตัวนักเรียน อย่างไร

☐ ก่อให้เกิดผลดี

☐ ก่อให้เกิดผลเสีย

คือ.....

แบบสอบถามการวิจัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่อง “ระดับการปฏิบัติ” ที่ตรงตามความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงช่องเดียว ทั้งนี้แต่ละข้อไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด คำตอบที่ดีที่สุดคือ คำตอบที่ตรงกับการปฏิบัติที่แท้จริงของนักเรียนมากที่สุด โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา

๑. ปัจจัยด้านครอบครัว						
๑.๑ การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา						
ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		เป็นประจำ	ส่วนใหญ่	บางครั้ง	น้อย	น้อยที่สุด
๑	แม่ของฉันให้กำลังใจพ่ออยู่เสมอ					
๒	พ่อแม่ของฉันรักใคร่กลมเกลียวกันดี					
๓	แม่ของฉันไม่ค่อยได้พบหน้าพูดจากับพ่อของฉันมากนัก					
๔	แม่ของฉันวิตกกังวลเพราะพ่อเป็นเหตุ					
๕	พ่อเอาใจใส่ทุกซอกซอกของแม่อย่างสม่ำเสมอ					
๖	แม่ของฉันสามารถพึ่งพาพ่อได้					
๗	แม่ของฉันหลบหลีกไม่อยากพบหน้าพ่อ					
๑.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดามารดา						
๑	พ่อแม่ไม่เข้าใจฉัน					
๒	ฉันมีเรื่องขัดแย้งกับพ่อแม่ฉัน					
๓	เมื่อมีปัญหา ฉันจะนึกถึงพ่อกับแม่เป็นคนแรก					
๔	พ่อแม่กับฉันเข้าใจกันดี					
๕	ความสัมพันธ์ระหว่างฉันกับพ่อแม่ค่อนข้างตึงเครียด					
๖	ฉันไม่ค่อยได้เห็นหน้าหน้า และพูดจากับพ่อหรือแม่ของฉัน					
๗	ฉันต้องรับประทานอาหารตามลำพังโดยไม่มีพ่อแม่					
๘	ฉันมีเรื่องกลุ้มใจเกี่ยวกับพ่อแม่ของฉัน					

๑. ปัจจัยด้านครอบครัว						
๑.๑ การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา						
ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		เป็นประจำ	ส่วนใหญ่	บางครั้ง	น้อย	น้อยที่สุด
๙	พ่อแม่ดูแลเอาใจใส่ฉันเป็นอย่างดี					
๑๐	ฉันไม่กล้าบอกเล่าเรื่องราวของตนเองให้พ่อกับแม่ฟัง					
๒. ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน						
การได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้สมาร์ทโฟน						
ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		เป็นประจำ	ส่วนใหญ่	บางครั้ง	น้อย	น้อยที่สุด
๑	ฉันใช้สมาร์ทโฟนค้นคว้าความรู้ เพื่อทำรายงาน ตามอย่างที่คุณ ๆ ใช้กัน					
๒	ฉันใช้สมาร์ทโฟนค้นคว้าข้อมูลเพื่อศึกษาหาความรู้ตามที่เพื่อนแนะนำ					
๓	เพื่อนมักแนะนำแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟนให้ฉันดาวน์โหลด					
๔	ฉันเลือกใช้แอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟนที่เป็นที่นิยมในกลุ่มเพื่อน ๆ					
๕	ฉันเล่นเกมที่มีเนื้อหารุนแรงบนสมาร์ทโฟนตามที่เพื่อนชวน					
๖	ฉันเข้าดูเว็บไซต์บนสมาร์ทโฟน ที่เพื่อนแนะนำว่าดี มีความรู้					
๗	หลังเลิกเรียน ฉันกลับไปเล่นเกมบนสมาร์ทโฟนกับเพื่อน ก่อนที่จะทำการบ้าน					
๘	ฉันเข้าดูเว็บไซต์บนสมาร์ทโฟนที่กำลังเป็นที่นิยมในกลุ่มเพื่อน แม้ว่าจะมีเนื้อหาไม่ค่อยเหมาะสมก็ตาม					

๓. ปัจจัยพฤติกรรมตามลักษณะการใช้สมาร์ทโฟน						
อัตราการใช้งาน และความหลากหลายของการใช้งาน						
ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		เป็นประจำ	ส่วนใหญ่	บางครั้ง	น้อย	น้อยที่สุด
๑	ฉันลองใช้ฟังก์ชันการใช้งานแบบใหม่ ๆ ในสมาร์ทโฟน					
๒	ฉันใช้สมาร์ทโฟน เพราะมีแอปพลิเคชันมากมาย ให้เลือกใช้งาน					
๓	ฉันใช้แอปพลิเคชันที่หลากหลายบนสมาร์ทโฟน					
๔	ฉันติดต่อสื่อสารกับเพื่อนบนสมาร์ทโฟน โดยใช้แอปพลิเคชันมากกว่า ๑ แอปพลิเคชัน					
๕	ใน ๑ วันฉันใช้แอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟนมากกว่า ๔ แอปพลิเคชัน					
๖	ความหลากหลายของแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟนตอบสนองต่อโจทย์ความต้องการของฉัน					
๗	ฉันมีแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟนมากกว่า ๑๐ แอปพลิเคชัน					
๔. ปัจจัยภายในส่วนบุคคล						
การเห็นคุณค่าในตนเอง						
ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		เป็นประจำ	ส่วนใหญ่	บางครั้ง	น้อย	น้อยที่สุด
๑	ฉันเป็นคนที่ใคร ๆ ก็อยากอยู่ใกล้					
๒	ฉันทำอะไรไม่สำเร็จตามที่ตั้งใจ					
๓	ฉันเป็นคนมีความสามารถ					
๔	ฉันเป็นคนไม่ได้เรื่องในสายตาคนอื่น					
๕	ฉันเป็นคนไม่ยอมแพ้อะไรง่ายๆ					

๔. ปัจจัยภายในส่วนบุคคล						
การเห็นคุณค่าในตนเอง						
ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		เป็นประจำ	ส่วนใหญ่	บางครั้ง	น้อย	น้อยที่สุด
๖	ฉันภูมิใจกับผลการเรียนของฉัน					
๗	ฉันเป็นคนมีความสามารถ					
๘	ฉันมีความมั่นใจในตนเอง					
๙	ฉันภาคภูมิใจในตนเอง					

ขอขอบคุณที่นักเรียนสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม
 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้
 ขอให้นักเรียนประสบความสำเร็จทั้งด้านการเรียน และทุกๆ ด้านนะคะ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	วันวิสา สุนทรรัชเวช
วัน เดือน ปี เกิด	24 พฤษภาคม 2537
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต ปริญญาตรี (คบ.) สาขาการวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ที่อยู่ปัจจุบัน	388/254 ถนนจรัลสนิทวงศ์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร 10700

